

О. ПЕТРО КОЛІСНИК

МІСЯЦЬ

КИЄВА

МІСІЯ КИЄВА

ТОВ. УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
Ім. ШЕВЧЕНКА У США
CHICAGO - ILLINOIS

ДО ПЕРШОГО 1000-ЛІТТЯ ЗДВИГУ
СЛАВНОЇ
КИЇВСЬКОЇ ВОЛОДИМИРСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
РУСІ-УКРАЇНИ, ЯКА БУЛА НАЙМОГУТНІШОЮ
ПОТУГОЮ НА СХОДІ ЕВРОПИ
980 — 1980

♦♦

ДО 1000-ЛІТТЯ ОХРЕЩЕННЯ НА ДНІПРИ
КИЇВСЬКОЇ РУСІ-УКРАЇНИ,
ПІСЛЯ ЧОГО ВОНА ПОШИРЮВАЛА
СВОЮ ХРИСТИЯНСЬКУ ЦИВІЛІЗАЦІЮ
НА НАШІЙ ПЛАНЕТІ

988 — 1988

ОРДЕН КИЇВСЬКИХ ПРОРОКІВ
ВІРИ УКРАЇНИ

о. ПЕТРО КОЛІСНИК

Місія Києва

*За Духом Віри, зовом крові
Іди, як вказує тобі —
Апостол Волі і Любови —
І переможеши в боротьбі.*

715348

БІБЛІОТЕКА
ЗДУ

Торонто

Друкарня "Київ"

1975

MISSION OF KYIV

TO THE FIRST MILLENIUM OF THE RISE OF THE
GLORIOUS KYEVAN-VOLODYMYRIAN STATE OF
RUS'-UKRAINE

— THE MOST POWERFUL STATE IN EASTERN EUROPE.

980 — 1980.

TO THE 1-THOUSANDTH ANNIVERSARY OF THE
CHRISTENING IN THE DNIPRO RIVER OF
KYEVAN-RUS'-UKRAINE —

AFTER WHICH SHE DISSEMINATED HER
CHRISTIAN CIVILIZATION UPON THIS PLANET.

988 — 1988.

— 1975 —

МІСІЯ КИЄВА

ВСТУП

*Благословен хай буде Київ,
Що я в надхненнім цім труді
Його вам Місію відкрию,
Для вас, нащадки молоді.*

*I про трагічні ті події,
В яких шалів я молодим,
В яких провадив мене Київ,
Я в цім труді переповім.*

*I спалах бомб, набоїв клекіт,
I біг вогнів перед степів,
Трагічну славу й небезпеки
Я в серці в труд перетопив.*

*Я перейшов усю планету,
Сягав у вись і в глибину,
Здається, всесвіт у проспекті,
У вільнім пориві збагнув.*

*I дух мій всюди вільно линув...
Ta ВОЛІ я не досягнув
Для Києва, для України...
I сам себе за це клену.*

*У крові бродять там гієни...
Біля Славути, на горі,
Наш Київ рвуть, виуть скажено,
Ввігнавши в тіло назурі.*

*А я на волі у чужині.
Чи не прокляття це мені?..
Чому не згинув в Україні
Серед ворожих двох огнів?..**

*Тепер терплю трагічні муки,
І серце знов думки клюють,
Як зголоднілі чорні круки,
Що не загинув я в бою.*

*Тоді неслася в небезпеки
Запальта молодість моя,
Коли в засніжених смереках
Я з кулеметом у боях,*

*Як ошалілий в наступ нісся,
І як вогнем загін наш змів
Напад еСеСів на Полісії,
На Водохреща у зимі.*

*Той бій жахає, незабутній,
Як кров сочилася з плеча,
І хоч мороз був тридцять ступнів,
Та кулемет в снігу шкварчав.*

*Це по війні вже КеГебістів
Десати скинула Москва
В Карпатські гори. Трупів двісті
Ворожих проковтнув обвал.*

*Але приходили години,
Як нам трагічно було всім...
...— Героям Слава України!.. —
...Тоді їх впало... Тридцять сім...*

* Мова йде про 2-ох окупантів (гітлерівської Німеччини та Сталінської ССР) під час 2-ої світової війни 1939 — 1945 років.

*Ось так Патрон мене провадив.
А як скінчилась боротьба,
Перелетів я до Канади,
В копальні золото довбав.*

*I тут Архистратиг Михайло
За золото дав атрамент,
Дарив перо, забравши кайло,
I рік: Вкраїни будь поет!..*

*I хоч загоїлися рани,
Лиш знаки близн ще на плечі,
Та мучусь я, як окаянний,
В сльозах дивлюся в далечінь,*

*Туди, де біжні у неволі,
I кличе молодість туди,
Де коло хати дві тополі;
I ті стежки, де я сходив.*

*Дуби рамені за парканом,
I журавель спинивсь в дворі,
Цебро, піднявши, мене манить...
I школа в парку на горі...*

*А за тернами гречка, поле...
Рояться бджоли по садах...
Таке все рідне це до болю,
А я в неволю зайди дав.*

*Це мене жахом непокоїть,
I перед мною встають знов
Страшні трагедії героїв,
I з їхніх ран сочиться кров.*

*Вони з'являються в кімнаті,
I в уніформі тій самій...
Трагічна зустріч, що й казати...
I розчиняються в пітьмі.*

*Сестричку бачу вже безсилу,
Опухлу з голоду в рові
Гризуть собаки... Боже миць,
І цей жах тут я розповів.*

*То йде до мене скорбна мати,
І слізози ринутъ із очей,
Та що я можу їй сказати,
Лиш серце вогнищем пече.*

*То князь Великий Володимир
Підносить Місії свої
І строго дивиться, чи йтиму
Його дорогами боїв?!*

*То кістяки у зсохшій шкірі
Із таборів до мене йдуть,
Але в очах пала ще віра,
На поміч нашу вони ждуть.*

*Ви чуете, свавільці партій,
Чи кожний з вас цей жах збегнув?..
Іх воля й смерть на одній карті,
І вихід лиш через війну.*

*І всі гігантські ті подїї,
Пророчих Місій глибину,
Що геніяльний вічний Київ
У мою душу удихнув,*

*І запалив мій дух надхненням,
І по планеті скрізь носив,
У своїм серці я огненнім
У цім труді я воскресив.*

*Прийми ж цей труд трагічних років,
Воскресне хай, брате, в тобі
Дух славних київських пророків,
Дух перемоги в боротьбі.*

I.

МІСІЯ КІЄВА
(поема)

1.

Нехай блаженний буде дар цей,
Простіть, як я в чім согрішив,
Палким огнем писало серце,
І дух пророчий із душі,

Яким осяяв мене Київ,
Я ніс планетою у світ,
І Mісію його я сію
Для усіх націй і століть.

Щоб Орден Київських Аскетів
Дух одержимий напоїв,
Воз'єднав близкіх на планеті
У Вірі Нації своїй.

Благословен хай буде Київ,
Що на планеті — всій Землі
Пророчу Mісію посіяв
Для усіх націй і століть.

Як льодовик назад відходив,
І зеленіла знов земля,
То дар Mісійний всім народам
Наш Київ знову відновляв.

І Київ всім шляхи намітив...
Берлін, і Лондон, і Париж...
Як послідовники і діти,
Повстали й вирости пізніш.

Ах, Києве, наш батьку сивий,
І ти є вічно молодий,
На геній твій, красу в подиві
Народи дивляться завжди.

І вірять в тебе, як пророка,
Що принесеш для всіх весну
В місійних сяючих потоках..
І кожний з нас цей дар збагнув.

Ми чуєм дух твій, володарю,
Красу і славу на горі,
В садах зелених і бульварах
При повноводному Дніпрі...

Стойш в задумі, як апостол,
Проміння сяють із душі,
Думки летять, як зорі, в простір,
Твій геній вічний без межі...

Як володар підносиш чоло,
І зір твій в обрії летить...
Краса і дар плодів навколо,
Озоном славиться блакить.

І всі народи на планеті
В московськім зайді бачать гріх,
Щоб орден твій, твоїх аскетів,
У боротьбі їх переміг.

Та й хто повалить тих тиранів
Із націй всіх на всій Землі
Із поневолених і гнаних,
Що у кривавому котлі

Московськім томляться і гинуть
Серед повстанських тих боїв,
Як не Місійна Україна
З ведучим Києвом своїм,

З яким Сибір усіх народів,
Кавказ, Кубань... — всі ждуть весну...
Країни Заходу і Сходу
Чекають сурми на війну.

Війна це жах?... То де шукати
На волю визвольні шляхи,
Як не в війні?.. Бо що всі варті
Розмови з зайдою лихим?!..

Як він вірвавсь в нашу країну
І в крові волю потопив,
То шлях для кожного єдиний,
Щоб суворенність воскресив
І право нації в державі,
Рішає сила нас самих:
Спалити імперію криваву,
І вітер попіл, щоб розніс.

Бо не було, нема й ніколи
Не буде інших ще доріг,
Щоб нарід вирвався на волю
І окупантів переміг.

А переможе і вестиме,
Як вів в двох Місіях своїх
Святий Великий Володимир
У Княжо-Київській Русі.

Послухай, сестро й побратиме,
Який огонь він ніс в душі,
В ідею вірив одержиму,
Тому в боях і довершив

Обидві Місії у славі,
В могутній силі і красі:
ВОЗДВИГ ВОЛОДАРСЬКУ ДЕРЖАВУ,
А другу: В ХРЕЩЕННІ РУСІ.

Та все ішло не так, як в казці,
В зударі першім, в суеті
Він був розбитий, і в поразці
До Скандинавії утік.

У край чужий собі на сором
З недобитками вояків,
Та не втонув в “чужому морі”,
У боротьбі шукав шляхів,

Щоб повернутись в Україну,
За нею дух його тужив:
— Ах, Батьківщино, Батьківщино,
Ти мій Алтар в моїй душі!..

До всіх вигод він мав погорду,
В чужій він волі не прилип,
А в чужині скував свій орден,
В якій він ріс, мужав, і кріп.

І геній лиш про наступ мріяв,
Як перед вибухом гроза...
Думки несліс в боях на Київ,
І знов верталися назад,

Щоб стратегічний шлях змінити,
З чужинців взяти вояків...
В кім дух месійної еліти,
Орлами в тих летять думки.

Аскет і лицар був по зброї,
Міг бій змінити на ходу...
Як океанських хвиль прибої,
До бою рвавсь державний дух.

Та якщо хочеш — все можливе,
Та знай, затям, друже, собі,
Перемагають одержимі
І в тій затяжній боротьбі,

Де все, здавалося б, пропаще;
Там віра, мудрість, зброї дух
В огнях спечуть ворожі паці,
І зайди смерть в собі знайдуть.

Благовісти ж огнем ідею,
І спрагу і гін відчуй в меті,
Навіть і гинучи за неї
У славнім духові радій.

І знай, що вірних побратимів
Твій дух вестиме в боротьбі
До перемоги!.. Одержиму
Ти лишиш славу по собі.

І хоч мета іще далеко,
Та душі спраглі, молоді
Порвуться в бій, у небезпеки,
Яко акули у воді,

Як громовиці чорні хмари
Вперед женуть... Повстанці щоб
Несли на ворога удари
З підпілля, з-заду й просто в лоб.

Напад посіє в зайд зневіру,
Панічний страх посеред них,
І звалить їх в огненну прірву,
Як у проривах в час війни.

Чи в час війни, чи в час "спокою"
Завжди, щоб в наступі цей дух,
Бив кожним словом, як набоем,
Як метеор був кожний рух.

При всіх часах і всіх умовах,
Де фронт у ворога слабий,
Скропи свій стяг в ворожій крові!..
Такий закон є боротьби.

• • • • • • • • • •

Не так тепер є поміж нами,
Хахли стають в пози левів,
Хоч є насправді верблюдами
З половою у голові,

І в серці обважнілим лоєм,
І з двоєдущієм в душі,
Ідея волі є лиш грою,
Життя втопа в “морі чужім”.

А пнується в провід різних партій,
Вони лиш приклад є живий
Для анекдотів і для жартів,
А не загроза для Москви.

“То при дорозі Україна,
То й вороги її скубуть;
То ґрунт родючий — те ж причина, —
Тому й програли боротьбу.

То час не той, то злі умови,
Та й Україна, мовляв, “там”,
Замість ідей — літа полові,
А головне — мета не та.

Так ніби Київ й Україна
Були не в Київській Русі,
В державі славній, чуєш, сину,
Такі є шашелі усі.

То ж обминай рабів ледачих,
Та тих, що скнять у розкоші,
Бо їм чужий наш дух козачий,
В них є поразка вже в душі.

Та є й між нами ще герої,
Що дух їх в розквіті й красі,
Та віроломники і гої
Їх атакують звідусіль.

Прокляття кинь червоним кастам,
Єднайсь з людьми по духові,
І кожний день веди їх в наступ,
Як Володимир в наступ вів.

Князь гірші мав, як ми умови
У Скандинавії чужій,
Та Дух Вітчизни, поклик крові
Палали в серці і в душі.

Ходив задуманий ночами,
За Батьківчиною тужив,
Думки літали вже з мечами
Із свіжо-школених дружин.

І ось тому і геній виграв
Ту велетенську боротьбу,
Що рать складалася із тигрів,
А князь апостолом їх був.

Він бачив в візії свій наступ,
Куди і як в боях іти,
Щоб в провокацію не впасти,
Щоб ворога перемогти.

Мета окреслила дорогу,
Якою йдуть володарі,
І запоруку перемоги
В своїм він прагненні узрів,

Хоч він не був іще свідомий,
Що Ангел Місію цю вів,
Та вірив князь, що буде вдома,
Бо плян дозрів весь в голові.

І в наступ нісся ураганом.
І криводушний хижий вовк
Мав впали троупом окаянний
Братоубивця Ярополк.

Спочатку Новгород Великий
Відбив назад. Зібрав үсіх,
Пішов на Київ, як владика,
І Ярополка переміг.

Й Державну Місію велику,
Що Ангел князю доручив,
Воздвиг в Європі, як владика,
Й громіла слава русичів.

Князь пострах був для всіх лукавих
Своєю раттю із дружин,
Та Володимирська Держава
Була оазисом пожив

Для тих, що в Місії і силі
Знайшли любов володаря,
А ворогів оскаженілих
Мечем князь строго усмиряв.

І слава ширилась в надії,
У зрості, силі і красі,
Й шукала ласки Візантія
У Княжо-Київській Русі.

І ворогів не стало й сліду —
Створив умови князь такі,
І були друзями сусіди,
Спинився рух кочовиків.

Ось так жили брати по крові
На вільній Київській землі,
Бо жив для Нації їх Провід,
Для волі й слави поколінь.

Ту СЛАВУ ширив дух Бояна
Пізніш — надхненні кобзарі...

• • • • •

Як вбили СЛАВУ окаянні,
Свої ж таки "проводирі",

То й вороги прийшли з довкола,
На Україну чорна тінь
Упала хмарою неволі,
Й ворожий бич для поколінь.

I не знайшлось через сторіччя
Для СЛАВИ мужньої душі,
Всміхнулась трохи вона в Січі,
Ta більш пеклась в огні чужім.

I генії плоди в науці,
Все ворогам несли в дари,
Втопили в крові революції
Свої ж таки проводирі.

В сімнадцятих-двадцятих роках
Свій провід те ж приніс провал,
Не було Нації пророків,
To й верховодила Москва.

Хоч Нації герої дужі
Творила чуда в боротьбі,
Ta Уряд тлів, як мокра жужіль,
Зневіруширив у собі.

Ta де дух кволий і порожній
Mіг страхом буть для чорних сил,
Як Уряд той в Москві ворожій
Лиш Автономію просив.

A після Гетьмана й Петлюри
Москаль у голоді морив,
Кривав *нею* в тюрмах мури,
Чи гнав в смертельні табори.

Ось так цю СЛАВУ мордували,
Сини несли проклятий гріх,
Козак тягав московське рало,
Й ніяк звільнитися не міг.

Як укріпилася неволя,
То страх жахав ізвідусіль:
Згори, в потилицю і в чоло, —
Стріляв повсталих ворог всіх,

Кривавив нагло і жорстоко.
Хто власну Націю любив
І йшов за покликом Пророка
Шевченка в гін до боротьби

У обороні України,
Боровсь із честю, як умів, —
То у калюжі крові гинув,
Чи скнів за дротом чи в тюрмі.

І ти спитаєш мене, сину:
— Чи вже рабами були всі,
Що в своїй власній Україні
Або на каторзі в тайзі

Терпіли всі рабську покору?..
Нарід в неволіувесь скнів,
Чи загибав в голодоморі
В країні щедрій і рясній?..

— Ну та які були причини?..
Подумай, сину сам собі, —
Щоб у Козацькій Україні
Жила вся Нація в ганьбі,

Й москаль паношивсь у сваволі?.
Чи серце в козака гливкс,
Що лиш “Гопак” москаль дозволив
“На українском языке”?..

Гігантський час науки школив,
Князь Володимир шлях вказав,
А Україна вся в неволі,
Й державна воля йшла назад.

Чи це невільнича наркоза,
Якої кожний з нас носій,
Роз'їла серце, душу й розум
Козацькій Нації єсій?..

.

Упад, мій сину, не у плоті,
А дух безвірницький, тупий
Дув анархічний голоти,
Братоненависти й злоби,

Це дух Диявола і зради,
Вселився в душі і роз'їв,
І до трагедій допровадив,
Цей дух і волю загноїв.

І в цій задавненій недузі,
Що викликає страшний біль,
Лиш орден одержимих друзів
Зайд переможе в боротьбі.

Збегни свій гріх, постав на сповідь
Свою відвагу і мету,
І перевір в ній власну совість,
Читаючи Місійний вступ.

І володарський дух ідеї,
В якім ти з полум'ям дозрів,
Віддай для Нації своєї,
Як учать нас володарі,

Наші герої і аскети,
Як Володимир нас учив,
І через всю нашу планету
Гриміла слава русичів.

Нехай громлять й твої акорди,
І слава хай росте в тобі
І в Вірі Нації, як орден,
Воз'єднуй душі в боротьбі.

Єднай усіх в одній любові,
У вольовій одній меті,
По ВІРІ ДУШ, по духу крові, —
Так вчать нас генії й святі.

Нехай збегнуть всі патріоти,
Що ВІРА вказ їм, як стріла,
У напрямку і в поворотах,
Щоб ворогів перемогла.

Живи як брат з усіма просто,
Кажи лише те, що треба їм,
І Віру вдихуй, як апостол,
Всім поколінням молодим.

Нехай твій дух стяга з довкола
Дух передуючих ідей,
Дух будівничих в бій за волю,
До перемог вперед веде.

Витягуй вверх культ будівничий,
За вади їх не докоряй,
Бо відштовхнеш. Любов лише кличе, —
Такий закон володаря.

Вже час прийшов, і ми свідомі,
Відновим Місії тоді.
Як перетопим віроломів
В трагічних огнищах подій.

Благословен будь, любий сину,
Вже в поколінні молодім
Росте Месія України
У нашім Києві Святім.

І де б ти Місію не сіяв:
В своїй країні чи чужій,
То скрізь знайде тебе Месія,
І з ним поріднишся в душі.

І ось цю Місію і славу
Тепер вкарбуй в серці собі,
І Володимирську Державу
Довершим ми у боротьбі.

Усе можливе, коли хочеш,
Лиш дух плекай володарів,
Блаженний той, що дух пророчий
Своєї Нації прозрів.

Бо він збагне вперед здалека:
Дороги успіхів і лих,
Відверне вдаром небезпеки,
Чи зверне в користь свою їх.

Блаженний той, що дух іскриться,
У спраглім пориві ідей,
В якого запал — громовиця
У бій на ворога веде.

Вже дух державний всюди лине,
Дух Володимира, і в нім
Довершим Місію України
В планетно-трясучій війні.

Вже Орден діючих аскетів
Для перемоги тих боїв
Благовістить по всій планеті
У поколінні молодім.

2.

Та слухай далі, любий сину.
Як Володимир князь прозрів
І хрестячи всю Україну
Господнім Духом на Дніпрі,

Цим ДРУГУ МІСІЮ намітив,
Знайшов Джерело Вічних Сил,
Контакт із Духом Всього Світу.
Через молитву воскресив

У своїх близких дух любови
В серцях, у душах, в голові...
І возсяло Боже Слово
В цивілізації новій.

У новій Вірі, Волі, Силі,
В джерелі радости й надій,
В новій меті, що освіжили
В пророчих подвигах святі.

I Київський монаший орден
Кріпив Дух Віри на Дніпрі,
I розгромляли зайдів орди
Київські володарі.

I будували в Україні
Церкви святі, монастири,
I відкривали, як святині,
У своїх душах алтарі.

I віри душ үсі в едину
Єднались разом у Святій
Душі Державної України.
У Вірі Нації своїй.

В Соборноправній, Всенародній
В Автокефалії своїй,
Ось так як молимось сьогодні,
Щоб Бог всю Націю споїв,

I Дух цей ніс мольбу до Бога,
Як Віри Нації рушій...
Від Бога те ж пряма дорога
Несла до Нації душі

Дари чи вдари від Владики,
Що дух наш в діях заробив:
За місяць, рік чи за піввіку,
Чи дар для цілої доби.

Не через Рим, Москву, Варшаву,
Не через нації чужі,
А Центр і Віри і Держави
Був в своїй Київській Душі.

В ЄДИНОВІРІї співали,
Тому ѹ росла сила в мольбі,
І Київ зайдів всі навали
Перемагав у боротьбі.

А як ослабла *спільна Віра*
Чи ворог Віру подробив,
І поміж них поглибив прірви,
То вір чужих стали раби.

Порозривали Україну
Ворожі зайди, як вовки,
І хоч молились люди, сину,
Та вrozтіч їх неслісъ думки.

Прийшла трагедія, розпуга,
При владі ворог скаженів,
І ширив зраду, збільшив муки,
І сіяв ненависть і гнів.

І так брела з розбитим чолом,
В крові своїй, втопаючи,
Вкраїна наша у неволі,
Згубивши Віру русичів.

Брела степами триста років,
І посылав Архистратиг
Своїх апостолів, пророків,
Щоб ворогів перемогти,

Та лиxo в тім, треба сказати,
Були провали в боротьбі,
Бо українець брав за брата
Своїого ворога собі,

Який же був і ворог Бога,
Встромляв у душі пазурі,
Чекіста-кайна дорога,
Що в чужій волі кров'ю брів.

Ішли у розвитку науки,
І дух мистецтва височів,
Рясніли пшениці і луки,
Переросли вже русичів.

Зростали фабрики і школи,
По горло вріс у труд козак,
А дух раба томивсь в неволі,
Все відступаючи назад.

Тисячу років було тому,
Як кожний з волі все робив
В своїй державі, в себе дома...
Тепер — скультурені раби.

Та доки ж ще терпіти?.. Доки?..
Неволя в фабриках, степах...
Бо Україна без пророків
Бреде у крові як сліпа.

Бач: ВОЛЯ не в нації праці,
А в *Micīi kermanicīv*;
Державна ВОЛЯ в вірі нації
I мілітарному бичі.

Несли цей культ і наші храми.
А в Україні?.. Там нема!..
Московську віру ширять хами,
А в душах розпач і пітьма.

Там вороги нам покололи
Вкраїни Віру... Дух чужий.
Тому і врізалась неволя
В серця, як гострені ножі.

Бач: москалі на Красній площі
Поклали ленінову гниль
У мавзолей, щоб йшли на прощу
Всі комуністи звідусіль,

Щоб приїжджали з всього світу,
Черпали віру бойову,
Бісівську віру, щоб підбити
Усі народи під Москву.

Бо знають добре силу віри —
“Москва для світу голова”,
Й Москві наїvnі вірять широ
В її забріхані слова.

Свій культ наверх, а всіх до споду,
Це літ шістсот вони ведуть,
А віру в підбитих народів
Ножами вирізають з душ.

Шаліє скрізь московський демон,
В серця вstromляє пазурі,
І облягла Вкраїну темінь,
У муках Київ почорнів.

І облягла трагічна туга,
Що в нас нема Віри світил,
Що ця хронічна вже недуга
Потребує надлюдських сил

Щоб нам геть вирватись з неволі.
Та ти, мій сину, не тужи,
Нема й не було ще ніколи,
Щоб десь нарід який не жив

З причини власних же пороків
В неволі десь чи будькoli,
Але знайшлися знов пророки
Й до перемоги привели.

А деякі забули й мову —
Так зради заглибився гріх,
Але знайшлися пророки знову
Серед геройв молодих.

Та не подумай, що я проти
Наук і праці, навпаки,
Я їх носій у дусі й плоті,
Я проповідник їх палкий.

Та лиxo в тім, що свої дари
Таланти зайді віddaють,
Який скріпля терорні вдари,
Й поглиблює неволі труд.

І там лиш вільний творчий геній,
І воля нації на труд,
Де дух панує суворений,
Наука й віра впарі йдуть.

То ж власну Віру вдягни в зброю,
Поширюй Місію, пануй,
Піднось дух волі, дух геройв,
Скеровуй всіх в мету одну.

І в боротьбі ти будь хоробрий,
І знай, що кайн наших лих
Москаль скажений — злобна кобра!..
А вбити кобру — це не гріх.

А навпаки, це є заслуга,
Як поборов ти сатану!..
Поширой орден свій із друзів
В ідеї цій, як ти збегнув.

Для нас воюючих аскетів,
Щоб вірі націй всіх стягти
У гін один всієї планети
Для української мети,

Безмежне поле для діяння,
Немає в розвитку межі,
Лиш нарікають окаянні
Та віроломники душі.

Кленуть умови й час, лише блазні,
І боягузи й круглі,
Що близкіх мучать, немов спазми,
Не мають жалю до своїх,

Але кусають, немов блохи,
А перед ворогом вони
Потворні страхополохи,
Гайдко дивитися на них.

То ж будь, мій сину, одержимий
В своїх діяннях і словах,
Навчись, як вірив Володимир
І за Державу воював.

Благословенне було слово,
Росла в нім віра раз-по-раз,
І в сповіді палала совість,
Коли в слізах молився князь.

То у надхненій Благодаті,
Вперед прозріючій меті,
Всесвітній Дух він міг стягати,
Як будівничий добрих діл.

То у безмежний всесвіт линув,
Як він моливсь, ридав за всіх...
Князь бачив в візії Вкраїну
У переродженій красі.

Не раз в тривозі, у захваті
Князь йшов до берега Дніпра,
А перед ним з'являвсь Розп'ятий,
І кров стікала з Його ран...

А очі вічністю світились...
Піднісши руки вгору, Він
В проміннях сонця, як на крилах,
Поволі нісся в височінь

І розчинявся у блакиті...
А князь лишався в самоті,
Хотілось плакати й радіти
В молитві спраглій і святій.

Коло Дніпра спинявсь на кручі,
Прибої слухав на Дніпрі,
Та дух надхненний і співучий
Шукав Розп'ятого вгорі

Над Києвом в ясній блакиті...
Повітря свіже по грозі
Він спрагло пив...

— Як любо жити
У повній радості й красі!..

Хотілось вічно молодіти:
— Яка краса!.. Заприсягнусь,
Немає кращої на світі,
Як Київська Державна Русь!..

І вірив князь, що власне Київ
Для Християнства на Землі
Універсальний шлях відкриє
Для усіх націй і століть,

Яко Апостольську Столицю,
Як культ ведучий всіх святынь,
І до Христової Криниці
Всі спраглі прийдуть, як брати,

Свої серця відкриють широ
У Винограднику Церков
І в радості, у живій Вірі
Зіллеться націй всіх любов.

І у садах на Святій Площі
Він Храм здвигне в Божій красі!..
І в Київ, в Київ всі на прощу
Молитись їхатимуть всі,

Зі всіх країн, зі всього світу
В Місто Премудрості Святинь!..
І прагнув князь надіжненно жити
Для велетенської мети:

— О Києве, Алтар планети,
Я Другу Місію звершив,
Благослови мене у Третю —
Відкрий Апостольство в душі,

Нехай мій дух до Бога лине,
Щоб я в Пророчий шлях повів,
Щоб ти, наш Києве, Вкраїна
Вели на подвиги нові

І поневолених і гнаних,
І тих, що збилися з доріг,
Щоб ти, наш Києве жаданий,
Приниженим всім допоміг

Із окупантської неволі
Усім звільнитись назавжди,
Щоб рабства не було ніколи,
Всіх вів правдивий Дух Святий!..

Щоб всі шляхами йшли своїми,
Щоб ти їх волею споїв,
Яко посестрів й побратимів
В єдиновірії своїм.

Щоб славу ширили в любові,
І Суворений дух живий
Возсяяв в душах, в живих мовах,
У вільній радості своїй.

Щоб вільний дух несли пророки
Для всіх народів й поколінь,
Як живлять сонячні потоки
Живе життя на всій Землі.

Так князь це рік (сіяли очі)
Про Третю Місію свою,
Щоб у молитві Дух Пророчий
Усіх з'єднав в одну сім'ю.

Щоб зняти з душ неволі камінь
З усіх народів назавжди,
І Дух Любови Божих Храмів,
В діяннях всіх омолодив,

Продовжив далі Володимир
Після Охрещення Русі:
— І мій народ є одержимий,
Який став Місій цих носій.

Для волі всіх я вжину раті!..

Якщо не в Київській Русі

Ведучий Дух цей Благодаті,
То скажи: Де?..

І воскреси

Дух Суворений, як дух грому,
Месію Волі породи!..

Та князь у серці чув відгомін:
— Та ж заповів Архистратиг,

Що націй всіх Апостол Київ,
Для всіх народів на Землі,
Він вільний шлях для всіх відкриє,
Але в покуті поколінь,

Щоб навернулись в покаянні,
Щоб не блудили, як сліпі,
І з рук ворожих, окаянні,
Не пили з чаш чумний напій.

Бо і киян всіх жах охопить,
Огненний меч впаде на них,
Й серед народів у Європі
Будуть острамлені вони.

Нащадки згублять і Державу,
І велетенська впаде тінь
На весь народ. І дух лукавий
Пливтиме чадом з поколінь.

І будуть гнані, яко гої,
Бо у призначенні своїм
Загублять Віру. Недостойні
Будуть, щоб виграти бої.

І не одні ворожі хани
Зневажать Націю твою,
І в Київські криваві рани,
У душу, в серце наплюють.

Нестимуть гріх твої ж нащадки!..

I Володимир похмурнів:

— Ти чуєш, Києве, наш батьку,
Чого діждешся від синів,

Від своїх зладливих онуків,
Що брат для брата буде вовк,
Дістанеш вдарі, не дарунки... —
I в тузі князь, в журбі замовк.

I тут розхмурив його настрій
З глибин душі Пророчий Дух:
— Та покоління знову дар свій
Для всіх Трьох Місій віддадуть.

Бо слави дух нас не покинув,
Княжо-козацький дух давнин,
Велика Віра України
Із Нації душі глибин

Вже в велетенській росте силі,
I хоч в підпільній самоті,
Та підіймається на крилах
У поколінні молодім.

Я знаю, шашелі не вірять
У свою Місію, бо в ній
Вони лиш бачать глум і прірву,
Провал і жах в самій війні.

Зате впадають на коліна
Лиш перед силою в житті
I просять ласки для України
В тиранів-зайд, своїх катів.

Та шашелі були і будуть,
Вони лиш труять свій парід,
У провід лізуть, хоч приблуди,
Та їх зіltre новий похід.

Вже час Місійної тривоги
По всій планеті наступив,
І кличе Місій Перемога,
Щоб в ній прозріли всі сліпі.

Ростуть, ростуть нові події,
Щоб у стрясаючій добі
Народам Київський Месія
Довершив волю в боротьбі.

І як планета наша в сонці
Живе у розквіті й красі,
Так Місії три — в одній Тройці
Запромінять народи всі.

Вже Київ наш, яко апостол,
Для націй ставить маяки,
Глядить на весь планети простір
Для переродження віків.

А поки що час трагедій,
Ми мусимо у боротьбі,
Щоб Київ вийшов до переду,
Звалити імперію рабів.

І ми живем в цім передгроззі,
Як Київ вчинить перелім,
Та Дух Місійний вже в дорозі
У поколінні молодім.

І ці Три Місії я сію,
Несу пророцтво близжнім всім:
Росте у Києві Місія
У поколінні молодім.

Готуйсь і ти до волі, сину,
До волі націй, поколінь...
Щоб Київ вів, щоб Україна, —
Стали ведучі на Землі.

ІІ.

**ТРАГІЧНИЙ ДУХ,
ГЕРОЇВ СЛАВА**

ВЕДЕ НАС ПЕТЛЮРА І МІСІЯ БОЖА

Не сонце багряне упало у хмари,
І бризнула кров'ю ворожа стріла, —
То вістка з Парижу трагічним ударом
Усю Україну, як грім, потрясла.

Здрігнулась планета, Вкраїна в тривозі,
Дніпро похмурнішав, свій біль несучи,
І сумівська молодь, затиснувши слози,
Приймала присягу таємно вночі.

Ми крейдою й вуглем писали на мурах:
— Від жида-убивці — агента Москви
Загинув в Парижі отаман Петлюра,
Ta він в наших душах є вічно живий.

Цей дух суворений до волі нас кличе,
І в кожному слові несе віл набій,
Струснув всю планету цей дух войовничий,
І молодь Вкраїни росте в боротьбі.

І слава до волі несеться грозою,
Як степом весняним проноситься грім,
І в кожному серці росте дух героя,
Бо дух перемоги вже виріс у нім.

І розгін до волі ніхто вже не спине,
Від зайдів ворожих очистим в боях
Самостійну Соборну всю Україну,
Хай славиться всюди козацька земля.

Під грізні удари дніпрових прибоїв,
І дух твій, що в славі вестиме вперед,
У Києві вільнім, на Площі Героїв,
Тобі покоління здvigне монумент.

Ми віrim, ми йдемо, і ми переможем,
Вже сурма до бою наказ подає,
Веде нас Петлюра і Місія Божа,
Дніпро повноводний прибоями б'є.

НАД РОТЕРДАМОМ ХМАРИ ЧОРНІ

Над Ротердамом хмари чорні,
Полковник впав в крові на брук —
Творець ОУН, в душі — соборник
І в боротьбі Петлюри друг.

Хоч бомба тіло обірвала,
Та дух твій в Нації живий,
І кожний з нас є Коновалець —
Несе розплату для Москви.

Ти меч узяв узамін плуга
І славою свій шлях покрив,
Тому й трясе Вкраїну туга
Й перетопилася у гнів.

Ти віру в Націю посіяв
І волю виривав з віків —
Ішов в боях за вільний Київ
Твій Легіон Січовиків.

Ти, як орел, що в битву лине,
Летів на поклики Дніпра,
На поклик Місії Вкраїни,
Як Київ сурмами заграв.

У вільнім Києві, жаданім,
Де ти палав у боротьбі,
Ми на Софіївськім майдані
Поставим пам'ятник тобі.

Хай дух твій вічний всюди лине,
Як беркут в небі голубім,
В козацькій вільній Україні
На славу Нації й тобі!

ПО ДАЛЕКІЙ МАНДРУЮ ЧУЖИНІ

По далекій мандрую чужині,
Обійшов я планети краї,
Та люблю я тебе, Україно,
І акорди козацькі твої.

Не зломили мене злі наруги,
З концентраку, з Сибіру я втік,
Та ніколи не брала так туга,
Як тепер за тобою в житті.

Я вугілля копав і на Тройцю,
Ішов чорний вночі, як мурин,
Та душа моя сяяла сонцем,
Бо я знов, що повстанський я син.

Рвалась бурею, здушена ліра,
Написати про Волю вірші,
Але більше в гранати я вірив,
І цей дух шаленів у душі.

У загравах пройшов Україну,
В невідомі краї фатум ніс,
Переплив океан, і полинув
У Канаді рубати я ліс.

Я аскетом все жив, і надалі
Палю в душах Місійні вогні,
Бо у грудях моїх — на скрижалах
Так пророки вписали мені.

Я прокляв всіх московських тиранів
Й сталіністів криваву орду,
Їх імперію спалять вулкани
Всіх народів, що з пімстою йдуть.

В Україні підносяться громи,
Відкривають до волі свій путь,
На планеті несеться відгомін,
Океани приливами б'ють.

І човни в океанських глибинах,
Й ескадрилі у хмарах вгорі, —
Ждуть на сурму твою, Україно,
І сигнали твої на Дніпрі.

І з Карпат в чорноморські глибини
Пронесуться громами бої,
І у вільній своїй Україні
Запануєм ми в славі своїй.

І не буде ні пана, ні хлопа,
Але — Нація всіх поколінь,
І вестиме наш Київ Європу,
Як Апостол всієї Землі.

По далекій мандрую чужині,
Я планету в боях перейшов,
Я для тебе живу, Україно,
Я тобі віддаю всю любов.

Н А С Б У Л О Т Р И

Нас було три, вже на світанні,
Оточені в сільськім саду...
Та якщо віриш без хитання, —
На допомогу чуда йдуть.

Лиш мав для себе два набої,
І рана... Шум у голові...
Та Дух Пророчий, вказ Героїв... —
Через ворожий фронт провів.

Так — кроків сім ворог скажений
Ніс кріс вперед, дививсь в мій бік...
Або не хтів стріляти в мене,
Або Сам Бог, удалебі,

Геть засліпив ворожі очі
Серед трагічних тих ұмов...
Рішай, мій сину, як ти хочеш,
Та крізь облогу я пройшов.

Усі ми три пройшли облогу,
Господь, напевно, так хотів...
Хоч розійшлися наші дороги,
Та ми живем в одній меті,

У Вірі Нації єдиній.
І предків дух з віків глибин,
І слава Києва-Вкраїни
Нас кличе знов до боротьби.

То дух тих вірних побратимів,
Що впали славно у війні,
Дух героїчний, одержимий
Зростає полуум'ям в мені.

То цілу ніч аж до світанку
Ходжу я з ними у саду,
То в крові бачу біля танку,
І в огнищі трава і дуб.

То чую гумор їх у мові,
І рух безстрашний, молодий...
То мазепинка пада в крові,
І крик прощення назавжди.

**
*

Нас вийшло три з боїв заграви,
Тепер лишилось два живих,
Та молодих ростуть батави,
Рішучий вдар проти Москви.

По всій планеті, на чужині,
Наказу ждуть лиш до боїв:
Прогнати зайд із Україну,
На славу Нації своїй.

До волі б'ють в серцях прибої,
І до війни готові ми,
І день за днем готуєм зброю,
Ждемо на поклики сурми.

ПОВСТАНКА ОКСАНА

Повстанко Оксано, лоцманська надіє,
Із росяних ранків твій образ встає...
Як сонце по грозах проміннями сіє,
Так серце до волі прибоями б'є.

Ідеш ти житами, обвіщана в зброї,
Блакить над тобою, а в простори — степ...
Завжди в поготівлі, муж згинув героєм,
А син у бабусі трьохрічний росте.

О думи крилаті, тут ран не загоїть,
Летіть в Україну, в лоцманські сади,
Там батько Славута співає героям,
Які за свободу в боях полягли.

Співай же, Славуто, про сумівську славу,
Про наше козацьке лоцманське село,
Як дві проломила Оксана облави
Й на третю в пістолі вже куль не було.

Співайте, всі друзі, палкій геройні,
Лети ж, наше пісне, буроном лети,
Де впала Оксана за волю Вкраїни,
Коли розквітали пахучі сади.

Клянемся пімстити московському хаму
За молодість славну, за віру твою...
Оксано, Оксано, ти в серці є з нами
На танках, ракетах за волю в бою.

ТРИВОЖНИЙ ВЕЧІР

Вечір ткався задумливий, синій,
На смереки ледь сіявся іній,
І в казковій зимовій красі
На узгір'ї карпатських лісів
На лещатах спинивсь лісовик,
Автомата спустивши на бік,
Підійняв свій засніжений шолом,
Й оглядав крізь лорнетку навколо.

Раптом блиснув ген вогник далеко,
Лісовик прихиливсь до смереки
І тривожно дививсь в далечінь
На ворожий сигнал уночі...
І помітивши рух у лісах,
Він в щоденник собі записав...
Свиснув клич.. І в вечірнім серпанку
Появилась в гранатах русалка.

І в лорнет оглянувши той простір,
Подала алярмовий свій постріл,
Й полохливо стривожився ліс...
І русалка, поправивши кріс,
У смереках сковалась... І зник,
Як привиддя, услід лісовик...
І ліс знов таємниче затих,
Та цю ніч багрянітиме сніг.

ЛИСТ ПЕТРУСЯ ДО ТАТА

Добрий день, наші влюблені тату,
Ви в Сибірі в холодних тайгах,
Ми щовечора йдем виглядати
І вертаємось завжди в сльозах.

Знову пахне в дворі цвіт акацій,
Дніпро хвилями б'є в береги,
Але маму звільнили із праці,
В школі кажуть, що ми вороги.

Чужі діти гуляють на святах,
Їм убрання купили тати,
Тільки я із сестрою без тата,
І сльозами Вам пишем листи.

Нас вже вигнали з нашої хати,
Ми живем у повітці чужий,
Ну пишіть, коли ждати Вас, тату,
У нас туга і плач на душі.

Мене вигнали вчора із школи,
Лиш за те, що Вас палко люблю,
Приїжджайте, люблю, як ніколи...
До Дніпра в Україну свою.

ГЕНЕРАЛОВІ

O. Вишнівському

Як моря рев, Дніпра прибої,
Як грім грозовий на весні,
Так чую вибухи набоїв
Походів Ваших у війні.

Геройський шлях Ваш, Генерале,
В боях, у вірі, у мольбі...
Там, на Дніпрі, де Ви почали,
Довершим ми у боротьбі.

Левиний дух в військовій штуці —
Ви все спилили в огненний бич
І серед війн і революцій
Ви з України гнали пріч

Ворожі демонські навали.
Вас суворений волі дух
До бою кликав, Генерале,
Яким нащадки тепер йдуть.

І Ваші рани ми загоїм
У ту стрясаочу весну,
Як на Дніпрі наші набої
Нам перемогу принесуть.

На Хортиці, де б'ють пороги,
За Ваші подвиги і риск,
На Площі Волі й Перемоги
Здвигнем Вам Слави обеліск.

III.

МУЗА В РЯСИ

ВЕЧІРНІЙ АУМ

Пройшла гроза... Ген-ген погуркотіла...
Веселка над Дніпром нагнула обручі,
І степ летить... І на зелених крилах
І я лечу, лечу в таємну далечінь.

Лечу і п'ю озон пахучий, чистий,
І чую марш бандур, прибої на Дніпрі,
І світяться лампади урочисті —
Господній Храм над Україною вгорі...

І молиться душа в огні любови,
Щоб віру Бог послав, яка б стряснула світ,
Щоб Він прийняв монашу мою сповідь,
І я з неволі вивів свій нарід.

В красі світил летить наша планета,
Внизу — весна, а там ген — гори ледяні,
Летить Галактика, весь світ у леті,
І рівновага вся оперлась на мені.

Дивний і загадковий Універс цей,
Я чую в Аумі пророчі голоси...
І всесвіт весь співає в моїм серці,
І я у всесвіті — у Храмові Краси.

СВЯТА СОФІЯ

Морозний сніг і блиск хрестів...
О Київська Свята Софіє,
Збудивсь в душі Різдвяний спів,
Й тобою зроджена Надія...

Благословляла Ти Владик..
Твій Дух і Сила йшли в глибини...
І князь, козак і бойовик
Скріпляли славу України.

Змінився Київ — почорнів:
Глядить похмуро Володимир,
Богдан з конем у полоні,
А Ти в підпіллі із Святыми...

Блаженний шлях Господь провів
На Україну й рік Святою...
Гієни виуть у Москві,
Бо чують кров війни нової.

Гієнам смерть Господь прорік,
Свята Софія жде щедроти...
Щоб Україна в Новий Рік
Відкрила Золоті Ворота.

ВЕЛИКДЕНЬ ВОЛІ НА ЗЕМЛІ

З небес проміниться Месія,
Весна розквітла після бур,
Засяла в Києві Софія,
І возсіяв у Львові Юр!..

Збулася пророчена надія,
Співає славу үніверс, —
Воскрес в світанкові Месія,
Над Україною воскрес!..

І голос віщий Його кличе
Нових пророків, кобзарів,
Щоб воскресили славу Січі,
Що панувала на Дніпрі.

Погляньте, люди, що там нині:
В неволі села і міста,
Стікає кров'ю Україна,
І біль запікся на устах.

Бреде житами, як приблуда,
І ніж московський над грудьми...
Як в передгроззі ходять люди,
Чекають поклику сурми.

В озерах крові бродять, виуть
Москви гіени, пінять гнів,
І рвуть у люті Святий Київ,
Як перед гибеллю в огні.

Христос приніс нам меч огненний
Гіен карать, щоб у віках
Кипів в огні кривавий Ленін
За смерть мільйонів у чека.

Христос прорік:
— Мечем розплати

Стрясіть планету проти лжі!..
І вільно тим лише прощати,
Що вже покаялись в душі

І спокутовують провини
Із вами разом в боротьбі,
А решта — погань — хай загине
В комуні злобній і тупій!..

Тобі, Вкраїно, шлях намітив
Нести Закон Месії в світ,
Щоб всесіяв Великден світу
Для усіх націй і століть!..

Москву ми спалимо на попіл,
А Київ йтиме уперед
Як авангард, пророк Європи,
Новий несучи маніфест.

Я стиснув кріс як гайдамака,
Й прорік я Богу в хвилі цій:
— Молюсь Тобі я у подяку
За ласку Нації моїй.

Це ж Ти, надхненний Божий Сину,
Послав Пророка-Кобзаря
Збудити славу України
Біля Славутича-Дніпра.

Що волі блиск в заграві бачив
Й до неї нації сурмив,
Збудив віки і дух козачий,
Щоб ми впізнали, хто є ми.

Над ним бісилась царська зграя,
В Сибірі молодість згубив..
“Карався, мучивсь, та не каявсь”,
Сталив обух до боротьби.

Огненним словом пік і плакав,
І кидався орлом у бій,
Він був Пророк і гайдамака,
Месія Нації своїй.

І фатум грізний України,
Що він прорік для поколінь,
Я бачу в візії вже нині,
Коли дивлюся в далечінь.

Летять планетою новини:
— Збулись пророцтва давніх літ,
Іде Месія України
З Новим Законом на Землі!..

Я чую спалахи у серці
Страшного вогнища прихід,
Що по Вкраїні пронесеться
І випалить неволі слід.

— Страшна шалітиме розплата, —
Месія Нації рече, —
— І кров московська-сукровата
В сторіках в море потече!..

Там дух Виговського і Байди,
І дух Базару, і дух Крут, —
Громами зваляться на зайдів,
І спалять їх вітром рознесуть.

Й тоді заграють радість дзвони,
Як перемогу поколінь,
“З Новим і Праведним Законом”
Возсяє Київ на Землі.

І піднесуть Святі Собори
Хрести у сонячну блакить,
І від Карпат по Чорне море
До Бога слава полетить...

За кров героїв, кров невинну,
Що проливалась сотні літ,
Воскресне слава України,
Великдень Волі на Землі!..

**

З небес проміниться Месія,
Весна розквітла після бур,
Засяла в Києві Софія,
І возсіяв у Львові Юр!..

СВЯТА ПОКРОВА

Благословен хай буде тон цей
І Православний наш народ!..
Хай віра сяє в нас, як сонце,
І надихає увесь світ
За нас молитися Христові
Й Святій Покрові!..

Коли молюсь я за Вкраїну,
В прибоях серце моє б'є,
І в всесвіт віра моя лине...
І в обороні устає
Пророчий дух, дух любови —
Свята Покрова.

Несуть мене таємні крила
В глибину століть, у давнину...
Я розсуював віків брили
І разом з предками живу,
Єднає в радості духовій —
Свята Покрова.

І бачу в зброї на молитві
Стоять під дубом Ярослав,
І рать наїжена до битви
У глибині високих трав...
І чує князь в душі обнову —
Святу Покрову.

І Мати Божа йде донизу
Із хмарки неба, і на рать
Розстелює блискучі Ризи,
Як оборони Благодать...
— Ти переможеш!.. — рече слово
Свята Покрова.

А степ горів, то ворог чигав
І сіяв страх, на Київ брів,
Та розгромив князь печенігів,
Втопивши рештки у Дніпра.
Вся рать молилась в рідній мові —
Святій Покрові.

Возсяяв Київ із Святыми,
І князь Ворота Золоті
Здвигнув на мурах, а над ними
Храм Благовіщення... Святій
Матері Божій, в знак любові —
Святій Покрові.

І ріс у душах Божий тон цей,
Й церкви підносились в красі,
В блакить високу, в сяйві сонця,
В могутній Київській Русі.
Несла їм Місію чудову —
Свята Покрова.

І дух пророчий всюди линув,
І Північ, Південь, Захід, Схід...
Дивились так на Україну,

Як Богом вибраний народ,
Бо з ним завжди напоготові —
Свята Покрова.

На Чорнім морі ген вітрила
Несуть турецькі кораблі...
Чайки горять.... Їх оточили
Бої на правому крилі...
О одверни ворожу змову! —
Свята Покрово!..

І хвильно дивиться навколо
Іван Підкова кошовий...
Пожежі й дим... І кров на чолі
Сплива з-під бинту голови...
Він просить, молить знов і знову —
Святу Покрову:

— Рятуй, Володарко, нас нині!..
— Брати, Заступницю моліть!..
Щоб ми вернулись в Україну,
З облави вийшли кораблі!..
І страсно молиться Підкова —
Святій Покрові.

І диво сталося на морі:
Спустивсь туман, густа імла,
І Мати Божа Омофором
Чайки козацькі зберегла,
І вивела усіх здорових —
Свята Покрова.

А ген погляньте на Почаїв,
В огні і димі храм святий,
Ченці й селяни у відчаї
В боях боронять монастир,
І моляться і діти й вдови —
Святій Покрові.

Штурмують мури орди дикі,
Аж осінь плаче у журбі...
— Візьми, Пречиста, нас в опіку!.. —
Селяни просять у мольбі.
І чує стогін по діброві —

Свята Покрова.

І молиться отець Залізо,
Слізьми облитий, употів...
І бачить він Блаженні Ризи
І Божу Матір на хресті,
Засяяв образ на хрестові —

Свята Покрова.

І ревно він почав прохати,
Піднісши руки до хрестів:
— Рятуй, рятуй нас, Божа Мати,
Від бусурманів захисти!..
І зглянулась на щире слово —

Свята Покрова.

Хоч били в мури бусурмани,
І скаженіли в боротьбі,
В зневір'ї падали, як п'яні,
Й своїх вбивали у злобі.
Звернула їм їх пімсту в злові —

Свята Покрова.

Шаліли орди безупину,
Та сили слабли, і коли
Вони побачили, що гинуть,
У степ у розpacі втекли.
Й неслася слава по діброві —

Святій Покрові.

А там, де хвилі б'ють Славути,
Де панувала Січ колись,
Збудилась слава презабута,

Козацькі шаблі ожили.
Часи згадалися військові —
Святій Покрові.

Там полк іде у ритмі строгім,
Багнети тільки: хить та хить...
На Хортиці біля порогів...
І рветься пісня у блакіть
На вічну славу козакові
Й Святій Покрові!..

Веде Петлюра полк у ритмі,
Навколо — ліс, вгорі — блакить...
І враз спинились на молитву...
Дніпро лиш водами шумить...
Й пливе молитва по Дніпрові —
Святій Покрові.

Радіє знов козацький острів,
Як б'ють салюти в височінь:
За пострілом лунає постріл,
Як побратимство поколінь,
Що повертають славу знову —
Святій Покрові.

А ген в “підвалі” в муках гине
Василь Липківський як святий —
Апостол Віри України,
Як Боговісник з Висоти...
І очі сяють у любові —
Святій Покрові.

Ридають зорі у скорботі,
Як рвуть Блаженну голову
В тюрмі вінком колючим з дроту
Розбійники із ГePeY.
Він молиться облитий кров'ю —
Святій Покрові.

О страднику, Святий пророче,
Ти Україну вів туди,
Куди народ наш іти хоче,
Щоб бути вільним назавжди,
В своїм призначенні і зові —
В Святій Покрові.

Благословен Ти на планеті,
Блаженна місія твоя —
Ти у діяннях був аскетом,
У душах націй возсіяв,
Як Богоістник у любові —
В Святій Покрові.

Вже скоро, скоро тавра змиєм,
Які печуть нас триста літ,
І возсіє вільний Київ,
Яко Апостол на Землі!..
І вознесем пісні чудові —
Святій Покрові!

Де Січ була, повстане місто
Козацьких дужих збройних сил,
Й над ним сіятиме Пречиста
У плавбі сонячних вітрил...
Й на Академії Військовій —
Свята Покрова.

Струснуть Карпатами трембіти,
Заграють сурми на Дніпрі,
На Чорнім морі і по світі
Нестимутъ славу кобзарі!..
Й на синьо-жовтому стягові —
Свята Покрова.

Козацька націє, еліто,
У наступальні йдіть бої!..
Стягайте віри всього світу

На волю нації своїй!..
Вправляйте силу, віру, слово —
В Святій Покрові!..

О молоде, батьків надіє,
Благословляє тебе Бог!..
В тобі росте новий Месія
І полководці перемог!..
Прозри і йди по цім шляхові —
В Святій Покрові!..

Відкинь приблуд і окаянних!
А Україну так люби,
Живи для неї у діянні,
Щоб її ворога забив,
На славу волі і любові!.. —
Святій Покрові!..

О приречіть, всі побратими,
Святій Покрові!.. Й довершить
Мольба у вірі одержимих,
Яка поллється із душі!..
О доверши пророче слово,
Свята Покрово!..

РІЗДВЯНЕ ВІЧЕ ДУХІВ (Містерія)

Серед сніжної завірюхи,
Як дзвін Софіївський прогув,
Скликав у Київ ангел духів
В Різдвяний Вечір на снігу.

Вітрило вив, гасав і дмухав,
Він отаманив у зимі,
Ширяли хмари, ніби духи,
І розчинялися в пітьмі.

Неслись на Віче в Київ нині
Герої волі всіх віків,
Отці Соборної України,
Святих Церков, монастирів...

З Карпат, Кавказу і Кубані
Злітались духи в сніговій
І зупинялися на майдані
На знак Богдана булави.

І з бусурманської неволі:
І лірники, і кобзарі
Осліплені, з тавром на чолі, —
Неслись у Київ з-за морів...

Приймав їх славних дух Бояна
Яко апостолів-братів...
Із-за далеких океанів
Летіли страдники й святі.

І з Австралійського Сіднею,
Де духи там жили колись,
Але з вкраїнською душою,
Над океанами неслись.

З країн краси вічнозелених,
Де океанські б'ють вали,
Скликав всіх вірних Божий Геній,
Які і де коли жили.

Чи були гнані, чи на волі,
Але вкранці всіх сторіч,
Із островів і суходолів
Злітались в Київ у цю ніч.

I з гір високих Гімалайв
На Київ шлях з них кожний знат,
Летіли з радісних Гаваїв,
Де вічне літо і весна.

Дорога в Київ простяглася
Із Каліфорнії садів...
Душпастир Гончаренко в рясі
Летів як страдник в самоті.

Неслися духи і з Чікаго,
Де ще Святих Огонь пашів,
В яких і совість і відвага
Зірками сяяли в душі.

— На Київ!.. В Київ!.. Святий Київ!.. —
Трубив в Нью-Йорку дух сурми...
Він Місію Нову відкриє
Ції Різдвяної зими!..

Далекий шлях на Україну
Був з Токіо, шанхайських див...
Чи з Парагваю, Аргентини,
Де українець-брат мій жив.

I з поселенців дуже ранніх
З Канади цілий полк летів
Вгорі наш штормом океана,
I понад хмарами снігів.

Несли Пророки Заповіти
На нашій Праведній Землі
Велику Місію створити
Для всіх майбутніх поколінь.

Збулось видіння!.. Бог щедроти
Послав для Нації нові...
— Відкрию Золоті Ворота!..
Архистратиг всім заповів.

I до Різдвяної ялинки
Злітались духи в сніговій:
Прибув з УПА Тарас Чупринка
I з Січі Байда кошовий.

I Ольжич тут Сірка побачив
I привітались, як завжди:
— Чолом, отамане-козаче!..
— Здоров, повстанче молодий!..

A Калнишевський стрівши Байду,
Розмову вів про славну Січ...
I з Соловків і Бухенвальду
Злітались духи у цю ніч.

I Кий ішов в своїх знаменах,
За ним — князі і рать: Хить!.. Хить!
Свої розсунувши рамена,
Які готові кожну мить

На зайду кинутись з мечами...
I Завойовник Святослав
З своїми йшов богатирями
Аж площа з тягару тряслась.

A ось зустрів Ярослав Мудрий
Могутніх лицарів Дніпра,
Які замучені у тундрах,
В концентраційних таборах.

— Ах, Войнаровський, орле бравий!..
Тут привітався Кривоніс.

— Пройшов свій шлях ти в буйній славі
Та в тузі згинув в засланні!..

Прибув і Орлик, що Європу
Настроював до боротьби;
Виговський, що під Конотопом
Московське військо віщент розбив.

Митрополит Петро Могила
Липківському правицю тис,
Їх здоровив король Данило...
Ген Мономах руку піdnіс.

Вігав здаля Святого Юра,
Що гордо ніс свій славний спис...
І Скоропацький і Петлюра,
Як побратими обнялись.

Похмурий Гонта йшов окремо...
І на Хрестатик Франко йшов,
Вів академіків Єфремов,
І лави СУМ-у Павлушкив.

Ішли: Міхновський, Юрій Русов
І Кошиць — вірний побратим,
А вітер сніжив їхні вуса,
Як у Свят-Вечір Трьом Святым.

Буран крутив і вив навколо,
Приносив духів на майдан:
Привіз з Кубані Рябовола,
Прибув полковник Болбачан

У сніговій густій пороші
З подій трагічного суда,
І з Закарпаття йшов Волошин,
І з Наливаюком Лобода.

Ішов аскет — ревнитель посту,
Що для віків задав свій тон —
Автокефалії Апостол
Митрополит Іларіон.

Митрополит Шептицький, йдучи,
Згадав отцям про рідний Львів,
Кого і де москаль замучив,
Й про Місію розмову вів...

В блаженний вечір цей — Різдвяний
Полковник Мельник стояв тут
І тиснув руки Базарянам
Й героям бою із під Крут.

Всі кошові прибули з Січі,
Із Хортиці, що на Дніпрі, —
Ось так зліталися на Віче
Усіх віків володарі.

Не мали вступу ті до Свята,
Які годили всюди всім:
І ворогам і ренегатам,
А при нагоді лиш своїм.

Лиш праведні прийшли на Свято,
Неслася радість навколо,
Де брат зрадів, зустрівши брата
У цей Свят-Вечір дорогий.

Злітались ті, хто в душі сіяв
Слова огненні і святі,
Щоб в сяивах взріти Божий Київ
Й возсяять душі молоді,

Серед яких росте Месія...
Відкритъ Призначення добі,
Щоб Дух Господній всюди діяв!..
— Всешишній Боже, ми Тобі

Заприсяглися у діяннях
Проти усіх ворожих лих,
Віддай на згубу окаянних
Московських деспотів усіх!..

Убий прокляттям москофілів,
Щоб вони згинули в ганьбі,
Щоб у війні всі погоріли!..
— Іще ми молимось Тобі:

До Віри й Волі України
Синів облудних наверни,
Вдихни Призначення їм нині,
Палку Любов їм удихни,
Щоб прагли Націю звиличить!..
І Віру дай для молодих,
Яким Декрет зголосить Віче,
Що скликав тут Архистратиг!..

Відкрий Надію, скріпи зброю
Проти ворожих всіх течій!..
Нехай безстрашний Дух Героїв
Відродить Славу Русичів!..

Ось так в Господні Роковини
Для всіх майбутніх поколінь
Велику Віру України
Несли Пророки на Землі.

Сніжні намети, як галери,
Пливли майданом, де Богун
Вітав захоплено Бандеру
І Коновалця із ОУН.

І всі здалека вже вітали,
Що тут до них сміливо йшов
І Суворенні ніс Скрижалі
Всієї Нації Донцов.

Жінок ішла одна квадрига:
Княгиня Ольга із Русі,
Бабенко Віра і Теліга,
Й пророчиця — Волі носій —

Леся Українка одержима...
За ними йшли ще молоді
Упісти — славні побратими
Боями змучені й худі.

Привів Шевченко гайдамаків,
Прибув Мазепа із Бендер...
І Володимир подав знаки
Своїм хрестом... І рух завмер...

Нараз затихла завірюха,
Навколо сіли в тишині
Усіх віків могутні духи...
— Хай вільно буде тут мені

Відкрити Віче, побратими,
Велике Віче всіх століть! —
Сказав Великий Володимир, —
Святої нашої Землі!..

Ми воїни великих чинів,
Христос Любов і меч нам дав,
Щоб в Суверенній Україні
Сіяла Божа благодать,

Яку Апостол Первозваний
Колись прорік... Щоб на весні
Гієн московських окаянних
Розбити у Визвольній війні!..

І це є правильна дорога —
Вогнем змести творців цих лих!..
Це Волі вороги і Бога —
Дияволу прощати гріх!..

Тепер патрон наш України
Промовить слово...

— Де він?..

— Де?..

— Він Сатану у пекло скинув!..

— Архистратиг нас поведе!..

І блиснув сяйвом в хмарах грізно
Огненний меч...

І вождь святих
Спустився вниз, і про Вітчизну
Прорік таке Архистратиг:

— Поставлю я свою правицю
В модернім світі на чолі,
Христа Апостольську Столицю
Вестиме Київ на Землі!.

Де Божа Воля — там свобода,
Де є Любов — Свята Мета,
І той є вибраним народом,
Що йде дорогою Христа!..

Війна за волю України,
За волю рідних, проти лих —
Це є Любов Християнина,
Любов до близніх всіх своїх!..

Любов не знає в серці злости,
Наука її Віра впарі йдуть, —
Сказав цю істину Апостол,
І їхня вічна буде путь.

З Семи Небесних Діамантів,
Які призначення дають
І воскрешають дух гігантів,
Освітлюють в майбутнє путь,

Господь за сильну нашу Віру
Найкращий Києву вручив:
Московських зайдів кинем в прірву!..
Відродим славу русичів!..

Камінь-Паладіюм вже тут, у лісі,
Закопаний біля Дніпра
Для Києва Всесвітніх Місій!..
І викопать його пора!..

Він на планеті всім відкриє
Огні світил Нових Ідей,
І як Апостол-Геній Київ
В пророчий гін всіх поведе!..

Я шлю в всесвітню вас дорогу,
Вправляйте силу все свою,
Черпайте Мудрість, Віру в Бога
І переможете в бою!..

У ці Месійні Роковини
Благословляю вас на здвиг!..
Хай світ провадить Україна!.. —
Сказав Святий Архистратиг.

І вигуки зірвались: “Слава!”
І на небесних берегах
Знялась вогнем ясна заграва
Й відбилась кров'ю на снігах.

Архистратиг продовжив знову
Й махнув сіяючим мечем:
— Проллеться кров!.. О, море крові!..
І жодний ворог не втече!..

Я кличу геніїв, поетів...
Нову цю Місію нести
До усіх націй на планеті!..
Хай всіх провадить Дух Святий!..

Вручив я славній Україні
Місійний Хрест у цій добі,
Від зброї вашої загинуть,
Які на вас у боротьбі

Підіймуть знов лукаву зброю!..
І Україні я пошлю
Нових Апостолів-Героїв,
За ними йдіть!.. Я вас молю!..

Молю, наказую і кличу:
Летіть і душі запаліть!..
І Україну возвеличим
В віки грядучих поколінь!..

Летіть і кличте до повстання!..
Такий Закон прорік наш Бог!..
“Осанна, Господу, Осанна!..”
Вперед, у бій!.. До перемог!..

• • • • • • • • • • • • •

“Осанна, Господу, Осанна!..”
Співали духи Божий Гімн...
І схід осяявся світанням,
І славу гув церковний дзвін.

СВЯТА НЕДІЛЯ

Пройшла гроза, на захід гуркіт ген полинув,
І блискавки метнулись в далечінь,
І в радості й красі всміхнулась Україна,
Підносячи блакитъ у височінъ.

Веселка барвами опоясала небо,
Краї впустивши в чистому Дніпрі;
І сонце ранкове між хмарками, як лебідь,
Уже летить над садом угорі.

Відходять хмари геть, як довгоногі чаплі,
Підносять свіжі овочі сади,
З рясної зелені спива проміння краплі,
І наливає соками плоди.

І наливається овес вусатий зерном,
Малина червоніє у гаю...
І по калюжах скрізь і дощевих озерах
Я бачу буйну молодість свою.

Я спрагло кисень п'ю з освіженого зілля;
І ранок весь озоном запашів,
Сьогодні урочистий день — Свята Неділя...
І так благословенно на душі.

На полі рай, і там, у небесах, за нами...
Ах, вічна молодість нехай іде!..
І серце молиться, я хочу йти до храму,
Та й як не йти на сповідь в такий день,

Як ранок цей такий блаженний, урочистий?..
І вся душа в святочному огні...

.....
Але... замкнули храм московські комуністи,
Колгоспні борони лежать у нім.

І борони ось ці кривавлять мої груди!
А ворог ширить страх, терор і гнів;
У Батьківщині я, та гнаний, як приблуда;
І Київ наш в жалобі почорнів.

І туга на душі, неволя скрізь, нещастя,
Молюсь в слізах, і покутую гріх...
Щоб навернувшись нарід до сповіді й причастя,
І в боротьбі цих зайдів переміг.

Та силу де знайти для волі й перемоги,
Коли тираги стисли, як вужі.
Цей ворог України — лютий ворог Бога
Алтар руйнує у моїй душі.

Ах, Боже мій, скажи, де війська нам узяти,
Щоб ворогів прогнати, перемогти?..

.....
Та ось над житом в полі уже йде Розп'ятий
В хітоні білім, в сяйві, з висоти.

В блаженний знак підносить Він Свою правицю,
І ось мені Він вирок прорече...
І в хвилюванні я стою біля криниці,
Змахнувши швидко слізози із очей.

І серце так Месії голос чути хоче,
Озоном захлибнувшись по дощі...
Я жду вже слів благословенних і пророчих
З недільним святом у своїй душі.

Злегка вітрець жене по збіжжі хвилі полем,
Несеться в крок Його цей музичний спів...
Він урочисто йде, і проміниться чоло,
Й Пророчий Дух ячу і без слів.

А очі сяють у безмежну вічність світу,
Іде, щоб допомогу дать мені,
Йде світу Володар, і капа кров у жито
З ребра, цвяхованих долонь і ніг.

А я схвильований, захлибуєсь в тривозі,
Стою біля криниці в шпориши,
І витираю знов я молитовні слози,
Й слова падуть до спраглої душі.

— Блаженний будь, що у Мені знайшов дорогу,
Прозри вперед весь гін аж до мети,
Нехай Моя Любов веде до перемоги,
Та вір і дій, і переможеш ти!..

Готуй, єднай в цій Миції твердих аскетів,
Та Україну, Київ свій любіть!..
У нім Мій Храм Святий збудуйте для планети,
Благословенні будьте в боротьбі!..

І блиски сяйва враз закрили мені очі,
Що я не бачив й колосистих нив,
Та я відчув у серці радість, Дух Пророчий,
І шлях до перемоги я прозрів.

А потім глянув я надхненно і відкрито,
Та вже Розп'ятый в небо відійшов...
Погожий ранок був, сонце у блакиті,
Та лишив Він в моїй душі Любов.

IV.

ЛІРИКА ТА ІНШІ ПОЕЗІЇ

ЯК ШУМІЛИ ДНІПРОВСЬКІ ПРИБОЇ

Як шуміли дніпровські прибої,
І у хмарах шаліли громи,
Я востаннє прощався з тобою,
І ніколи не стрінемось ми.

І пішов я в далекі дороги
У манищі, що вишила ти,
І ношу я у серці тривогу,
Що назад повертає завжди.

То я бачу тебе у прощенні,
То як привид приходиш у сні,
Як прокинусь вночі, то до рання
Мое серце палає в огні.

То іду я з тобою на луки,
Проминувши пахучі жита,
І в коханні в нас сплетені руки,
І в уста упилися уста.

То я чую розплачливі крики,
Навіть страшно й подуматъ мені,
Що згубив я кохання навіки,
Як приблуда ходжу в чужині.

Обійшов я планету навколо,
Розгубив свої буйні літа,
І ходжу з перекошеним болем,
І запечений біль на устах.

Не вітатиме більше тополя,
Де ми воду пили із цебра,
І я, мабуть, ніколи, ніколи
Не побачу Славути-Дніпра.

Україна в неволі закута,
Чути стогін, розпачливий крик,
Де веселка вмочає в Славуті
На Полтавщині щитий рушник.

Я залишив дніпровські прибої,
У неволі Вкраїну свою,
Прихилився до волі чужої...
Чом не впав я за волю в бою,

Як ішов з кулеметом на фронті
Серед бомб і заграви вогнів,
Коли стяг над чолом синьожовтий
На рудій мазипинці я ніс?

І я чую цей докір, як злочин,
То ж на муки мені і ганьбу
Хай горять у слізах мої очі,
І у землю чужу загребуть.

Але де ти, кохана подруго!..
Як ридаєш ти ждучи вночі,
Облягає мене твоя туга,
Я встаю і молюсь, ходячи.

І я знаю, як мучить тривога,
Твоє серце не може знести,
Тоді йдеш ти на хресні дороги,
Виглядаєш заплакана ти.

Як уліті запахне грозою,
І вночі зашаліють громи,
Я шукаю вночі за тобою,
І ніколи не стрінемось ми.

НУ ЧОГО Ж ТИ ДО ГІР НЕ ПРИЇХАЛА?

Ну чого ж ти до гір не приїхала?
Я на лижвах несуся один,
Тут навколо шумить буйна віхола
І мої замітає сліди.

Як тоді снігом гори завалені,
Над проваллям засніжений ліс,
Так була ти тоді розрум'янена,
Як ми, взявшиесь за руки, неслись.

Ах, як грають зимові симфонії,
Лиш піяно твоєго нема,
Серед пальм ти ідеш в Каліфорнії,
А у мене в Альберті зима.

Берегами ідеш океанськими,
Посилаєш на хвилях пісні...
Де ходила стежками полтавськими
І прощалась сльозами в війні.

Ти в сорочці ідеш гарно вишитій,
Чорні пасма свіжить тиховій.
Над тобою блакить... І утиші тій
Океан кличе небо на бій.

Ти з надхненням глядиш в дикі чари ці,
Щоб акорди зродити з стихій,
Щоби тон повернути Америці
До полтавських співучих шляхів.

То глядиш в далечінь із погордою,
Де шаліє стихія води,
Де пливуть кораблі із-за обрію,
Сивуватий підносячи дим.

Я чекаю тебе, що ось скоро ми
Нове щастя відкриєм собі...
Я на лижвах несусь поміж горами,
Ти пливеш в океанську глибину.

Ну прилинь же в Альберту засніжену,
Принеси океанський привіт,
І Полтаву у серці омріяну,
І кохання тривожну блакить.

Скільки радості ми перемріяли,
Скільки сліз котились в журбі,
Й діамантом сіяли під віями
Із палкого кохання в тобі.

Хоч не раз я у горах чекатиму
І учую відгомін я твій,
Розійшлися назавжди наші фатуми,
Й замітає сліди сніговій.

РОЗЦВІТАЮТЬ РОЗИ КОЛО ВІКОН Софії Г.

Розцвітають рози коло вікон,
Сходить сонце в небі голубім,
Розцвіта кохання мого віку,
Шлю привіт із розами тобі.

Я нарвав пахучих роз до збанку,
Підіймаю з радістю як тост...
Пий же, пий кохання цього ранку,
І я нап'юся з твоїх уст.

Угорі літає буйний сокіл,
Розцвілися рози у саду,
Налились черешні свіжим соком
На палке весілля наше ждуть.

Ти карпатські вишила узори,
Я дніпровську долю принесу, —
Уже скоро стрінемося, скоро
У Чікаго стрінемо весну.

Ну скажи, омріяна, жадана,
Як же нам в цей ранок не радіть,
Як у серці розцвіло кохання,
Розцвілися рози молоді.

Я ПЕРЕЙШОВ ПЛАНЕТУ ПІШКИ

Я перейшов планету пішки
Через пожежі і бої
В полтавській вишитій манищі
У буйній юності своїй.

Я йшов у світ.. І все немов би
Когось шукав... Пізнать життя..
А в відповідь гrimіли бомби,
Горіли села і міста.

То захлинались кулемети,
І вітрюга холодний гув,
Я спав під зорями в заметах
В Віденськім лісі на снігу.

Aх, буйна юність, бачу їй досі,
Як ти втікала в далечінь
Із концентраку в зимну осінь
В Зальцбурзькі гори уночі.

А слідом гнавсь SS, як кобра,
Свистіли кулі.. а ти — в ліс...
І бризнув кров'ю схід на обрій,
Струмки, розливши по землі.

А хмари чорні, наче плахи,
Рубали місяць на шматки...
Я втік туди, де в тіні захід
Гарматні кидав блискавки.

І часом я, молючись, клякав
В чужій землі, вночі і сам...
А вітер біг, як гайдамака,
Мене жажаючи гіллям.

І хоч тоді я був ще хлопцем,
Та молодість прудка була
Запалена українським сонцем,
З любов'ю рідного села.

Ішов в шляхи досі незнані,
Та Україну в серці ніс,
І переплив я океани,
І канадійський рубав ліс,

Та все ж, як сонця схід весняний,
Вона вставала наяву...
І досі я, як окаянний,
За неї тужачи живу.

ТРАГІЧНА ЗУСТРІЧ УНОЧІ

Я перейшов в боях планету,
Обвішаний гранатами,
Я нагрівавсь від кулемета
Серед холодної зими.

І по лісах я партизанив,
Як всі повстанці-вояки;
Загоїв всі глибокі рани,
Даються близни лишізнаки.

Але не в силі я загоїть
Одну у серці, в глибині...
І як деснянських хвиль прибої,
Так біль зростає у мені.

Трагічний голос чую в серці:
На поміч кличе мене син...
В сузірну ніч цю, в універс цей
В слізах молюся я один.

І як аскет стаю на сповідь,
І воду лиш беру до уст,
І очищаю свою совість
Від гріхотворення й спокус...

То чую туту я дружини,
То бачу світлу її тінь
В своїй кіннаті... Або з сином...
І часом каже: "Тату!.." — син.

І це не привид десь у лісі,
Стоять в кімнаті, як живі...
Синок білявий, років вісім,
І слізи капають із вій...

Питає подруга смугліява:
— Коли ж ти вернешся?.. Коли?..
Ти не страхайся, ми не з'яви...
Щоб усі разом ми жили...

Ти не забув ще обіцянку?..
Ми бач знайшли до тебе путь..
І часом зустріч до світанку...
Лиш я не смію їх торкнути,

Бо у ту ж мигу їх не стане —
Розчиняється у темноті,
Так як буває на світанні,
І я лишуся в самоті...

Тоді обляже мене туга,
Коли лишуся я один,
І знов я ждатиму подруги,
І щоб прибув із нею син.

То син з'являється у зброї
З похмурим чолом, в хмарах чуб...
І серце палиться в прибоях,
То як спокутник, я мовчу.

Не смію я сказати слова,
Бо я лишив в і неволі їх.
Тому я часто йду на сповідь,
І я караюсь за цей гріх.

Чому в боях я не загинув,
Як мої друзі вояки
За волю й славу України?..
Чи може фатум мій такий?..

І часом я молюсь до втоми,
Та голоси чую не ті,
І то далекий лиш відгомін
Та бачу сяйва в темноті.

**

Прилинь, прилинь, кохана нині,
Прилинь, як ластівка весни,
З степівдалекої Вкраїни,
З долин прекрасної Десни.

І принеси мені новини,
Чи син вже вийшов із тюрми,
Чи знов карають за Вкраїну,
Як він вернувся з Килими?..

Гроза шаліє по долині,
Зриває із дубів листи,
А я все марю лиш про сина,
І як йому допомогти...

Ширяє в хмарах буйний сокіл,
Радіє силі молодій...
А син по тайгах губить роки,
На каторзі в тяжкій біді.

Та скоро й я уже полину
У ескадрильї у війні,
Щоб ми у вільній Україні
Усі зустрілись на Десні.

Прилинь, прилинь, моя жадана,
Я жду тебе, я жду завжди...
Вночі проснусь — не сплю до рання,
І жду, що з сином ввійдеш ти.

Пече у серці моїм туга —
Передчуття страшних скорбот...
Прилинь в Америку, подруго,
В країну волі і щедрот.

Ганяє вітер в парку клени,
Зрива верхів'я із дубів,
Чи й ти так мариш все про мене,
Як мое серце по тобі?..

Прилини!.. — співає в серці тон цей,
Хай радість серце молодить,
Хай йде весна, хай буде сонце!..
І ми в цій радості завжди!..

ВЕЧІРНЯ ТУГА ОКСАНИ

Коли одягались у листя зелене
Лоцманські розкішні пахучі сади,
Оксана ночами сиділа під кленом —
Тривога і туга кликали туди.

Бувало спросоння вилетить із хати
І сяде на лавці, а очі — в степи...
А згодом за нею вибіжать і мати:
— Що сталося, Ксеньо?.. Чому ти не спиш?..

Чи хвора ти, доню?..
— Та нічого, мамо...

— Ходімо до хати...
— Не можу... печаль...

Й на блідім обличчі тіні, наче плями,
Аж мати жахались в місячних ночах.

А що за печаль та, звідки та недуга,
Хоч мати питали, та було дарма...
Й лікарі не знали звідки прийшла туга,
Не знала насправді Оксана ї сама.

Було, захлибнувшись, замовкне і плаче,
І ми з нею плачем в тривозі одній,
Страшне те видіння, пророцтво дитяче,
Коли невідоме ѿ Оксані самій.

Не міг розгадати цей жах навіть геній,
Як віщі події тривожились в ній,
Що згине трагічно уранці під кленом
З ворожої кулі в двадцятій весні.

Тому ѿ облягали марива суворі,
Як місяць плив небом свій час несучи,
Як сумно ѿ таємно мерехтіли зорі, —
Й вони викликали до клена вночі.

Трагічний був фатум дівочої долі,
Та роки летіли, Оксана росла
Струнка і смуглява, гнучка, як тополя,
Палка і надхненна, красуня села.

Та блідла Оксана у гострій недузі,
Лиш очі сіяли, як зорі з глибин,
І часто ходила самітня у түзі,
Хоч вже залиявся студент не один.

Жили ми в любові усі в одній хаті,
І всі ми хрестились у Вірі Святій,
Та кожний з нас мав свій означений фатум:
Дари і удари окремі в житті.

**

О клене мій любий,
Ти часто у сні
Якісь таємниці
Шепочеш мені.

І болі і тугу
Від мене візьми,
Тебе ж поливаю
Гіркими слізьми.

Відкрий таємниці,
Благаю, молю,
Ти бачиш, ти знаєш
Всю долю мою.

Води набираю
В холодній криниці,
І звідти жахають
Якісь таємниці.

Так ніби за мною
Убивця жене...
Ось вибухне постріл
Й прошиє мене.

І пахнуть троянди,
Гіркі полині,
Та серце віщує
Скорботу мені.

А може надхнення
Моє молоде
Палкого кохання
Від милого жде?..

Корюсь твоїй владі:
Удари прийму,
Лиш дай мені радість,
В тривогах не муч.

.....
Та клен у тривозі
Благально мовчав,
А в серці палала,
Палила печаль.

**

Вечоре тихий,
Небо безкрає,
Серце шаліє,
Чого, не знаю.

Спати не можу,
Ніби з заграви
Вбивця підносить
Руки криваві.

Боже єдиний,
Сяйв океани,
Де моя доля?..
Де мій коханий?..

Зорі ласкаві,
Любі, пророчі,
Түгү розвійтє
В серці дівочім.

Зоре вечірня,
Віще світило,
Кинь жару в серце,
Щоб я згоріла.

Сяйвом багряним
Зоря засяла,
Бризнула кров'ю,
В хмарах пропала.

НАС КЛИЧЕ СУРМА...

Вставай, вся Націє, за волю в фронт єдиний,
Нас Бог благословля на Визвольну війну,
Вставай, вся Націє, у бій за Україну,
Вставай у славі предків і пануй.

Нас кличе сурма у бій за волю України,
Ми йдем у наступі, ворожий фронт горить,
І ворог скаженіє, падає і гине,
А наші йдуть вперед богатирі.

I: Слава!.. Слава!.. — скрізь гримить по Україні,
Героям б'ють салют під пісню голосну,
В блакиті літаки, як громовиця, линуть,
Вставай, Вкраїно вільна, і пануй.

Пануй в широкому небесному просторі,
Пануй на фабриках, копальнях і полях...
Від гір Карпат до чорноморських глибин моря
Хай славиться Вкраїнська вся земля.

СЛАВА КОНОТОПУ

Степи простяглися, що й зір не охопить,
Гремлять над степами козацькі пісні,
Як гетьман Виговський в нас під Конотопом
Московську навалу розбив у війні.

Ой, гоп таки, гоп,
Перемога лине
З конотопських окоп
По всій Україні!...

І враз загриміла і слава і сила,
І блиснула сонцем його булава,
І кров'ю Соснівка текла, червоніла,
Й здригалася в корчах із жаху Москва.

Ой, гоп таки, гоп,
Вічно молодіти,
Несе славу Конотоп
По у всьому світі!...

Рвались в Україну, щоб зганьбити волю
Стотисячним військом руді москалі,
Й звалилися трупом, як стерво, на полі,
Знайшли домовини на нашій землі.

Ой, гоп таки, гоп,
Україні слава!
Бий в потилицю і в лоб
Московську навалу!...

Що сталося, що зайди в нас знов в Україні
В колгоспи скували козацькі степи!
Де совість є наша?... Що з нами є нині,
Що слава козацька оганьблена спить?!

Ой, гоп таки, гоп,
Вдаримо з ракетів,
І з Москви лиш попіл, щоб
Чорнів на планеті!...

Ровесники дужі, нащадки ж ми Січі,
Шевченка пророчий зове "Заповіт",
Виговського геній, і сурми нас кличуть
Козацький народе, за волю, в похід!...

Ой, гоп таки, гоп,
Скрізь бої й заграви
Несе світом Конотоп
Свободу і славу!...

Ой, гоп таки, гоп,
Слава волі й праці,
Несе світом Конотоп
Свободу для націй!...

ГЕЙ, У НАШОМУ СЕЛІ

Гей, у нашому селі
Завелися шашелі,
Бий!.. Бий!.. Шашелів!.. —
Ворогів — москалів!..
Бий спереду!.. Бий і ззаду!..
Шашелів — московських гадів!..
Бий!.. Бий!.. Бий!..

Лізуть всюди навкруги
Ці шашелі-вороги,
Бий, бий шашелів —
Ворогів-москалів!..
Лазять селами й містами,
Бий, стріляй московських хамів!..
Бий!.. Бий!.. Бий!..

Москалів соціалізм —
Ця зараза людей єсть,
Це наноси сатани,
Гей, вогнем її жени
З Чорномор'я до Карпатів!..
І гріх сатанам прощати!..
Бий!.. Бий!.. Бий!..

Трубить всім Архистратиг:
Україна йде на здиг!..
Сурмить Київ до війни
Проти зайди сатани:
Українці, по всім світі,
Час московських зайдів бити!..
Бий!.. Бий!.. Бий!..

Україна йде в бою!..
За права, волю свою!..
Синьожовті скрізь стяги!..
Б'є Дніпро у береги!..

Йдуть герої у загравах,
Всюди лине: “Воля!..” “Слава!..”
Перемога навкруги!..

КОЛГОСПНЕ ДИТЯ

Куріп'ятко у пшениці
Розкричалось: Пі-пі-пі!..
Немовлятко молодиці
Розплакалось на снопі.

Там куріпка коло Ворскла
Мухи ловить в гущині,
Молодиця у колгоспі
Заробляє трудодні.

Вже куріпка у дорозі,
До гнізда свого летить,
Молодиця втира сльози,
Бо невільно з праці йти.

Куріп'ятко у пшениці
Стріча маму: Пі-пі-пі!..
Немовлятко молодиці
Плаче ї досі на снопі.

ГОЛОВА І ХВІСТ

(Байка)

1

Один наш гетьман лад провадив
І вів державу, як і слід.
Та раз поклався на нарід
І скликав він народню раду

2

Усіх братів одної крові.
Охвістя враз підстерегло
І як скажено загуло:
— Ми виберем народній провід!..

3

— Тепер ми ріvnі побратими!..
— Прогнати гетьмана скорій
І завести народній стрій!..
— Народня мудрість нас вестиме!..

4

Й державну долю так рішили:
Щоб розвивалась в повний ріст,
На місце голови — вліпили хвіст,
А ззаду — голову пришили.

**

Не у народі, селі чи місті,
Причaeне державne зло,
Але завжди воно було
У ворохобному охвісті,
Яке спливало на вершину,
Де демагоги-шахраї
Пускали в хід брехні свої,
І руйнували Україну.

ВІТРИ ОСІННІ ПОЛОХЛИВІ

Вітри осінні полохливі
В розгоні бігли по степу
І гнали хмари чорногриві,
І мряку тиснули скупу.

То нагрівали з хмар могили
Химерні велетні граблі,
То хмари падали, як брили,
І гнули небо до землі.

Спустило небо довгі коси,
Померклі в темряві тупій,
І дні забрьохані і босі
Блукали степом, як сліпі.

І йшли полонені байдужо,
Зарослі, зморені з боїв,
Ледь-ледь тягнучи по калюжах
Набряклі ноги з бакаїв.

В шинелі вгортались роздерти,
Промоклі наскрізь, у грязі...
Брели похмуро в табір смерти,
До задротованих лісів.

Тяглися степом довгі валки,
На очі зсунувши шапки...
Бовтались руки, як цурпалки,
Порожні нісчи катілки.

Коли ж слабих не несли ноги,
Чи хто із нив де харч хапав,
То тих стріляли по дорогах,
Чи вішали їх по стовпах.

Коли де пах димок цигарки,
Тоді збивалися у гурт,
І тягся й той, що кров'ю харкав,
Щоб дим пахучий проковтнути.

Та раз сапнувши у захваті,
Валивсь безсилій у багно,
Хоч дома десь чекала мати,
Скорботно дивлячись в вікно.

Чи слози витирши, дружина
Спросоння кидалась надвір,
Почувши стукіт... Чи до сина,
Коли спросоння плакав він.

А решту знову гнали скоро,
Криваві лишивши сліди,
У ліс, де ждав їх крематорій,
І з димарів чадився дим.

А кожний з них про спокій марив,
Хоч накіпала в болях лють...
І літаки ширяли в хмарах,
Збивали в небі каламуть.

Їх гул моторів не тривожив,
Дивились так, як — “все одно...
Чужі й свої, то нам — ворожі...”,
І спускали очі у багно.

Для них було усе вороже:
І холод, голод, літаки...
І купами на ранах воші,
І озвірлі німаки.

Трясла осіння лихоманка,
Встромляла в груди пазурі,
Або душила за горлянку,
Як пси німецькі — вовчури.

То як вовчиця рвала лахи,
Лишаючи із трупів слід...
SS гнали всіх на захід,
Ведучи армії на схід.

Шаліла осінь, як приблуда,
Метала зрідка мокрий сніг,
Скребла сухотами у грудях
І втомою валила з ніг...

.....

А я, усівшися на гілці,
Дививсь із лісу, з-за сосни,
Ч є між ними українці
Й які стежки знайти до них,

Щоб їхню варту обезбройть
І розпустити всіх в ліси
Своїм загоном... Є набої...
Лиш щоб не вчули їхні пси...

І наша стежка доносила,
Де йдуть густіше вартові.
І хоч нерівні були сили,
Та ми рішили напад свій.

У мокру осінь, в перевтомі,
Як скаженів смертельний бич,
Ніхто й не марив бути вдома,
Діставши волю у цю ніч.

Та все можливе, коли хочеш,
Як дух відваги є в тобі,
Як віриш в Місію Пророчу,
То переможеш в боротьбі.

І хоч скажені були гости,
Та вірили ми в свій наказ!..
Хоч кожний з нас від них ждав постріл,
Так кожний з них чекав від нас.

.....

Та як удався бій в дорозі,
І впали трупом вартові,
Як цілували зброю сльози,
Я іншим часом розповім.

ОБЛЯГЛИ НАС ЗАДУМАНІ ГОРИ

Облягли нас задумані гори,
І погасли огні навколо,
Ніч сузір'я несла над табором,
Самоцвіти легкі, дорогі

Розсипала у росяні трави...
А ми йшли у казковій весні,
Й твоє міле волосся біляве
Лоскотало по шиї мені.

Як русалка тікала за кручі,
Я тебе доганяв на воді,
Де ми рвали лілеї пахучі,
І бродили в зірках золотих.

Під вербою стояли у тіні,
З твоїх уст пив солодкі меди,
Пив кохання степів України,
Що святилось у бузькій воді.

На пеньку ми в обіймах сиділи,
Між яким поросли шпориці...
Так ніхто не корив мої сили,
Як кохання твоєї душі.

Я п'янів... Я не знав, що робити...
Що за сила шаліла тоді...
На руках тебе ніс серед квітів,
Як царівну в казках чародій.

Я не знатув у коханні зупину,
Як лягли у пахучу траву,
Ти лише доля моя — Україна,
І для тебе на світі живу.

Я прийшов від Дніпра, ти — від Буга
До тривожного Майну в ліси,
Та зійшли на одну ми дорогу
Під сузрі'ям світил і краси.

І чи вернемось завтра чи нині,
Ідеали несучи свої,
На далекі дороги Вкраїни,
На повстанські стежки лісові

Не зійду я з цієї дороги.
Коли ж мрії зламаєш свої,
Тоді кину кохання під ноги,
А рабом я не стану твоїм.

І піду я, відрікшись кохання,
На дніпровські круті береги,
І знайду я русалку у плавнях
Й побратимів своїх дорогих.

Але що за кохаюча сила,
Що мене на висоти несе?..
Із тобою — я ангел на крилах,
А без тебе — самотність трясе.

Hi, тебе, як троянду, нестиму
У блакитну країну весни...
І в нас доњки, як квіти, ростимуть,
Богатирські ростимуть сини.

V.

ПОЕМИ

ШАЛЕНИЙ ФАТУМ

*Надворі виє завірюха,
І вітер шибами трясе,
То дах рвоне, то знову слуха,
То ось підхопить й понесе*

*В засніжений небесний простір
Будинок весь, чи кине пріч,
А заметіль у білу постіль
Все місто вкутує на ніч.*

*Несуться вихри в шалі скоком,
То в сад уріжуться, як клин,
Як козаки під Конотопом
За москалями навздогін.*

*Вітрило біситься навколо,
Шпурляє снігом знов і знов...
Сиджу один я біля столу,
Дивлюсь в вікно і п'ю вино.*

*Дивлюся я на ніч шалену,
На цю засніжену красу,
Як буйно б'ються з вітром клени
Й чубами білими трясуть.*

— *Ех, клени-вояки-друзяки,
За вас цей келих повний п'ю,
Бо в вас я бачу забияків
І буйну молодість свою.*

*To ж розповім про сніг лапатий,
Голодний рік, огненний фронт,
Що сплетений в шалений фатум
Із небезпеків і пригод.*

*Про славну матір-українку
Серед снігів одну в степах...
Трагічну смерть в тернах Марійки,
І рейди бойові УПА.*

*Й мої шляхи по Україні
Побачиши в шалі молодім...
Борись і ти, та слухай, сину,
Що я тобі тут розповім.*

I.

Дивлюсь на ніч оцю знаменну
І на вітрила, білий бич...
Тому й життя мое шалене,
Що я родився у цю ніч.

Не в хаті теплій на постелі,
А в завірюсі при Дніпрі,
В заметі, в лісі, на шенелі
Своє буття я вкрик прорік.

Ну що ж така вже Божа ласка,
На фронті мати як сестра
На рани клали перев'язки
Серед заметів на вітрах

В козацькім війську, що кропило
Своєю кров'ю білий сніг,
І замітав сліди вітрило,
Що з півночі скажено біг.

І раптом корчі... І в дорозі
Матуся лишилась одна
Вночі на снігу, на морозі,
Навіть і батько мій не знов.

Пішов розпалений на фронті
Із кулеметом на плечі,
Де вітер рвав стяг синьожовтий,
Женучи зайдів в далечінь.

А поруч нього отчайдуха
І побратим Богдан Богун
Рвав кулеметом завірюху,
Кривавив стежку на снігу.

Дивились мати скрізь навколо,
Як била крилами зима,
А тіло корчилось у болях...
На поміч ждала, та дарма....

Вітрило біг, скакав і дмухав...
На мить змовкала заметіль
І нагиналась, як шептуха,
Облегшили матусі біль.

То вітер гнувся білим змієм,
То левом трясся і басив,
Й вітрила сніжні гнав на Київ,
Як велетенські паруси.

І тисла ніч в гіантській жмені
Початок мій мого буття...
І перший вдих моїх легенів,
Вітрило снігом замітав.

— О, мое любе соторіння... —
Шептали мати, — Сину мій...
Й в гарячці бачили видіння
У стоголосій цій зимі.

Хрестились мати у молитві:
— О, дайте поміч!.. О, коли б...
Та сніг погнав фронтову битву,
А мати встати не могли.

— Кріпись, не плач, козаче любий... —
А в спазмах корчились уста,
І ніч пророчила нам згубу...
А вітер демоном літав,

Крутив гіантським океаном,
Як мотовилами снігів,
І, обмотавши нас саваном,
Тряс дико небом і ревів...

І він пророчив, що всі діти,
Які народжені в цю ніч,
Стихія має задушити,
І випав фатум цей мені.

Та ні, це пісню колискову
Співав отаман сніговій,
Носив намети по діброві,
Гойдав колисками стихій.

— Глянь, білий храм іде з хрестами,
І дзвони б'ють, Йорданський спів... —
І гріли мати вдих устами,
Щоб я простуди не схопив.

— Поглянь, над храмом Божа Мати,
І сяє святість із лиця...
Рятуй, Пречистая, початок
Життя синочка-первинця!..

— Дивись, святі!.. — казали мати,
А слізози капали із вій...
На шій танув сніг лапатий,
І мерзнув кригою на ній.

І чую я церковні дзвони,
Дивлюсь у білу заметіль:
В аурних сяйвах, у хитонах
Йдуть над заметами святі.

Архистратиг іде з святыми,
А спереду усіх отців
Святий Великий Володимир
Підносить хрест в своїй руці.

Іде до мене, охрестити,
І гімн осанівський громить,
І я радію, як всі діти,
Що народилися в зимі.

Бо це ж знаменна свята дата,
Перед Різдвом Христа три дні...
— Пророком будеш і солдатом! —
Архистратиг сказав мені.

— Благословляю тебе, сину,
Предтечею доби!.. Рости!..
Доби Месії України!.. —
І Володимир охрестив.

— Як я, ти житимеш аскетом, —
Іларіон мені рече, —
Монахом будеш і поетом
І для Месії сурмачем.

Віддай для Віри України
Усе надхнення і любов,
І як пророк, козацький сину,
Щоб ти планету перейшов.

І в славі Віра пронеслася!..
Ти переможеш і ту лють,
Як фарисеї навіть в рясах
Тобі у серце наплюють.

Твій фатум славний і великий!.. —
Іларіон сказав і зник.
Я присягав дитячим криком,
Бо ще слабий був мій язик.

Готові вмерти були мати
У цей шалений сніговій,
Щоб я лиш жив і був солдатом
Козацькій Нації своїй.

II.

Дивлюсь на вихри хуртовини,
І я сідлаю цих примар,
На них несусь на Україну,
В своє село — Дубовий Яр.

До батька нашого Славути,
До рідних хат і до шляхів,
Які не можу я забути,
Які в дитинстві я сходив.

Вони встають в моїй уяві,
Як очарована пора:
Гудки тривожні пароплавів,
Біжить на пристань дітвора...

Я рвусь вперед, а чуб, як хмара,
Поміж дубами ми згори
У перегонах крутим яром,
За п'ять хвилин і на Дніпрі.

Селяни сходять з пароплава,
Їмо гостинці, шум кругом...
А ген з пістолею “лягавий”,
Ми ненавидимо його.

Вони усі людьми прокляті,
Такий бив маму об стіну,
Такі забрали моого тата,
І я в ту ніч їх проклянув.

В ту ніч осінню, волохату,
Як вітер ставні шарпав, гув...
Тоді ввірвались до нас в хату
Агенти люті в ГePeY.

І вмить усе пішло кошмаром,
І обшук, крик і матюки...
І розлютовані удари,
Й книжок розкидані шматки.

І батько блідий, в світлі тъмянім,
Трохи похилений на стіл,
Сорочка в крові полотняна
На нім розірвана навпіл...

Надворі дико вила осінь...
Один нараз, як вовк, стрибнув,
Схопивши матір за волосся,
Бив головою об стіну.

І я схопивсь, почав кричати...
Та від удару впав на діл...
Ми від тоді згубили тата,
І були гнані і в біді...

Була та ніч у нас кривава...
І ось, читачу, ми тому
Всі ненавидимо "лягавих"
І проклинаємо тюрму.

Душа скажена комуніста —
Це я впізнав з дитячих літ...
Та пароплав, лишивши пристань,
Зробив на відплів розворіт

І брав вже курс... Як наша чвірка
Пустила в гніві на кінці
В "лягавого", у його зірку,
Свої з рогаток камінці...

Ми з пальців вибили цигарку,
Один уцілив у картуз...
І він, схопившись, люто гаркнув,
Здійняв тривогу, суєту...

Гасав по палубі довкола,
Махав, сварився кулаком,
І раз-у-раз хапавсь за чоло,
Де була кров під картузом.

Він зняв картуз й волосся риже
Посунулось по лобику,
Накривши грубі зморшки-брижі...
І кров і піт в однім струмку

В волоссі плутались поволі...
Москаль озвавсь: "Вот малиші!.."
Хоч ніби сполох був навколо,
Та кожний тішився в душі.

Аж піна в роті клекотіла,
Він виглядав, немов здурів,
І вигинався, як горила,
Вперед простягши пазурі.

То знов хапався за нагана,
І "мати" тис в зубах своїх,
Та пароплав спішив на Канів
Із Києва по течії.

А ми всі швидко в яр побігли,
Немов хто мчався навздогін,
В кущах ожину рвали стиглу
І чорний гронами паслін.

І мали ми "таємну раду",
Під дубом ми заприсяглись,
Що кожний з нас — "умре — не зрадить!"
Коли б на допити взяли.

Та як “лягавих” всіх прогнати
І відродити славну Січ,
Що говорили наші тато
Часом до ранку цілу ніч?..

Ми рвались бути Богунами,
Виговськими, як виростем...
З цими козацькими думками
Ми повернулись в гурт дітей.

.

Дивлюсь: прийшла із дому тільки,
Зітхає важко раз-у-раз
Сумна, задумана Марійка...
В очах вогонь в неї погас,

І під очима впали тіні,
Обличчя зблідло, і на ній
В косичках чорних стрічки сині
Аж виклик кидали мені:

Прийди, розваж... Та ж слово чести
На тебе жде... Прийди потіш!..
Та ж ваші мами рідні сестри...
І по мені пробігла дріж...

І я підбіг гарячкувато,
Що аж здрігнулося дівча,
Я нахиливсь, щоб розпитати,
Й як заворожений мовчав.

Піднісши чорні оченята,
Махнула косками вона:
— Ти хочеш в мене запитати,
Чому сьогодні я сумна?..

Невільно тут...

— Та ж нас лиш двійко...

— Нещастя в нас... Тому й сумна...

— Яке?.. Ходім!.. Скажи, Марійко...

Нараз здрігнулася вона:

— А ти не скажеш же нікому?.

— Що?! — взяв її я за плече.

— Тато вернулися додому

Перед світанком... — і плачем

Вона захлинулась тремтячим...

— Кажи ясніше, в чому річ?.. —

І я схопив за стан дитячий,

І ми стояли віч-на-віч,

Як заворожені хвилину.

— На допит брали тата знов,

За “Петлюрівську Україну”...

— Ти звідки знаєш?..

— Як прийшов

Додому тато, я не спала,

А мама плакали всю ніч,

Надвір ходили-виглядали,

Чи прислухались при вікні...

Лиш двері скрип — і я схопилась,

І вчула шепті: “в ГePeУ,

Не плач, не зломлять мої сили...”

Та пароплав на злість загув

І заглушив розмову тата,

Які спинились при вікні,

А проти них стояли мати,

В них слізози сяяли рясні...

• • • • • • • • • • •

Та заспокійсь, не плач, Ганусе,
Не допоможе плач в біді...

Колись я мріяв: понесуся
Знов воювати, як тоді,

Як перев'язувала рану
Мені у соснах на снігу,
Коли я в лісі партізанив
Проти ЧеKa і ГePeY.

I мала ти орлині крила,
Як ми кохалися колись,
Як на розвідку ти ходила
I нам доносила у ліс...

Ех, не такі були в нас пляни,
Як в Києві ми брали шлюб...
— За те, коханий мій Богдане,
Тебе так палко я й люблю,

Що нашу любиш Україну,
Що в тебе смілива душа...
I ось за цю буйну чуприну... —
I голос в мами задріжав.

— Раз в лісі рвали ми ожину,
Тоді у пісні запальній
В тобі сіяла Україна!..
Ах, як хотілося самій

Мені тоді такою стати!..
I слізози з радости лились,
Що мала щастя покохати
Тебе, мій муже, я колись.

В блакить твій голос палко линув,
Співали туюго гай:
“Ти воскреснеш, моя Україно,
В повнім блеску і славі своїй!..”

І нісся з лісу той відгомін
До наливаючих степів...
Який прекрасний лишивсь спомин...
І досі чую я той спів...

Ах, скільки радости в любові!..
Тепер ростуть вже в нас сини,
У тебе вдався наш Зіновій,
Це шостий рік пішов з весни...

Тарас вже грає непогано,
У нього мудра голова,
Співав і грав вчора "Гетьмани"
Аж прослізився дід Іван.

Твоя, Богданочку, натура...
— Як не зачеплять мене з рік,
Я для обох куплю бандури,
І зробим тріо кобзарів.

Ну, а Марійка на піяно...
І в нашім клубі на весні
Про Україну і гетьманів
Квартет заграє Богунів, —

Сказали тато гарним тоном... —
— Коли б усе добре пішло...
...Але зняли церковні дзвони,
Комуна лізе на село...

Війну вести не є так просто,
Сиксоти нюшать по селі...
Тепер поставили під ростріл
Всю Україну москалі.

І я не знаю чи невдовзі
Мене вже арешт чи не жде...
Агент сказав мені в погрозі —
З села не йти мені ніде, —

Сказали тато й шрам на чолі
Так місяць ясно освітив,
Що не забуду я ніколи...
— А чи не можеш ти втекти? —

Спитали мати, втерши слізози.
— Ех, Ганусе, я б то міг,
Та ти і діти є в залозі,
І вас замучать у тюрмі...

Чи я на них іще помщуся,
Чи ці чекісти на мені...
Та маєм вирішить, Ганусе:
Як рятувати нам синів?..

І як розвинуть дар Марійки
У музиці, в її красі...
Акорд ударить вона тільки,
Й біля піяно вже усі... —

Сказали тато. — Ех, Ганусе,
У мене серце все болить,
За її долю я боюся...

• • • • • • • • • •

І я розплакалась в ту мить...

• • • • • • • • • •

— Куди зайшли ми?.. Аж до рову?!.
Біжім назад від цих тернів!.. —
Марійка крикнула раптово,
Що стало страшно і мені.

— Але ж не бійсь цього байраку!.. —
На мить Марійку я спинив...
Вона ридала, і я плакав...
— Чому жахає тебе рів?.. —

Спитав я знову у тривозі
І з нею біг на манівці...
Вона трусилася, і сльози
Текли по блідому лиці.

— І не питай, бо я не знаю,
Там кров розбрискана в траві,
Жахливе видиво лякає
Мене в тернистому рові, —

Вона сказала. Та із чола
Стирала геть холодний піт,
І жах пророчила уолос,
Все оглядаючись услід...

Я не боявсь рову ніколи,
Не раз у ньому терен їв,
Було звичайно все довкола,
Як і звичайній був цей рів.

А після того страх і туга
Збудили марива в мені:
То там давив її злодюга,
Й Марійка звала мене в сні...

То він сковавши за гілку.
Довкола лазячих гадюк,
З ножем вичікував Марійку,
І капотіла кров із рук...

То він ганявся як скажений
В рові за нею, кляпучи...
І я будивсь, як навіжений,
Трусивсь і плакав уночі.

Але ж чи міг я розгадати
У візїї, що там за рік
Вже жде її трагічний фатум,
Й почую я жахливий крик?..

Та за які ж, Боже, провини
Ти такий фатум заповів
Душі прекрасній і невинній
У тім проклятому рові?..

Чому ж упав удар цей лютий
На геній дівчині оцій?..
Чи щоб всю Націю стряснути
В її трагічній музіці?..

Чи це за зраду окаянних
Наслав диявол стільки кар,
Щоб як у штормах океана
Геть затопить Дубовий Яр?!

Чи це Пророчий Дух від Бога
Вибрав дитя невинне в цім,
Щоб ця Марійчина тривога
На сполох вдарила усім,

Що гряне голоду облога,
Що люди мертимуть будьде:
Надворі, в хатах, по дорогах...
Й на трупи ті чума впаде...

Десять мільйонів душ загине,
Лишаться слуги сатани,
Що зрадили свою Вкраїну,
Та ще сиксоти коло них.

I в селях дуже небагато
Переживе страшну цю смерть...
Чи не про цей трагічний фатум
Вона звіщала наперед?..

Щоб душі стряс геній Марійки,
Трагічний фатум стряс, як грім,
І щоб прозріли українки
Свій шлях в призначенні своїм?!

Я й досі чую в віщім тоні
Марійки голос у ві сні...
І кидаюсь вночі спросоння
Від жаху рову і тернів.

У снах привиддя все маячать:
Дубовий Яр, стежки круті,
Мій шал розхристаний, дитячий,
І на горі терни густі...

То йду опухлий і безсилий,
А проти мене із гори
Йдуть дві запінені горили,
Простягши в крові пазурі...

І хижко блискають очима...
Напнуті жили на лиці...
А ген за їхніми плечима —
Із ям встають і йдуть мерці...

І їхній крик трагічно лине...
Стає так моторошно скрізь
— За те, що любим Україну
Нас задушив соціалізм!..

III.

І знов прийшли страшні хвилини,
Думки ширяють, як орли,
Летясь в село, на Україну,
Де у неволі ми жили.

Летять в тупу колгоспну змору,
В Дубовий Яр, що на Дніпрі,
І так, здається, був учора
Голодний тридцять третій рік.

В тривозі схоплююсь ночами,
Неначе жах той за вікном,
Як кидали живцем у ями
І заливали їх вапном.

Ах, діти, діти!.. Впалі жертві!..
Вас в ями кидали живих...
А ви просились: Ми не мертві...
Ми хочем жити... За що ви?..

Та комсомольці й комуністи
Вапно лили, немов окріп...
В цій ямі — сто... А в іншій — двісті...
Соціалізм в землю загріб...

Наказ грозив чужим в'їджати,
Тому усюди край села
З стовпів звисали чорні шмати...
Та пошестъ на весні прийшла,

Як сніг поплив в дніпрові води
Дубовим Яром із гори...
І по стежках, і по городах
По трупах лазили щури...

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •
Та ген я бачу йде з долини
Опухле з голоду хлоп'я
Попід живим зеленим тином...
Ах, Боже мій, та то ж є я...

Іду я з голоду опухлий,
Щоб десь нарвати лободи,
Чи у блішаний темний кухоль
Бараболину де знайти

І понести її до хати,
Бо там сестра і два брати,
А серед них безсила мати...
І так на гору важко йти...

І я, як дід, переступаю
Й за кроків п'ять від рову сів.
Дивлюся я: Село вмирає,
І плачуть трави у росі.

Село здригається у мухах —
Бреде селом соціалізм,
А над селом кружляють круки,
То раптомпадають униз.

Жінки і діти, молодь гине,
Жахливий голод обволік
Усю Велику Україну
Цей тридцять третій хижий рік.

І тінь ступає волохата
Через село, немов павук,
І потемніли білі хати...
І наді мною кряче крук.

Якийсь страшний ранковий тон цей,
Мара вмуроює красу,
І від села жахнулось сонце,
Утерши хмарою слозу.

А ген в долині половіють
Жита, пшениці, ячмені...
І картоплі, та я не смію,
Хоч ми й робили трудодні.

Ми — хлібороби, не приблуди,
З віків у рідному селі...
Чому ж голодні блудять люди
На своїй праведній землі?..

Обличчя жовті... Як примари...
Комуна голод принесла,
Комуна в нас, в Дубовім Ярі,
Копає цвінттар із села.

А ген і школа — вже закрита,
Забрали вчителя вночі,
Що з голоду вмирають діти,
Під час уроків сидячи.

.

Я чую стогін, крик нестяжний,
Іду по росяній траві
Туди, де рух поміж тернами,
Коло дороги у рові.

І бачу я жахливі мुки:
Лежить розпатлане дівча,
Ослаблені підносить руки,
Й собаки звідтіля гарчать...

І, як вовки, гризууть її ноги,
Очима блискають, гарчать,
Я кидаю грудки з дороги,
Та боюсь вдарити дівча.

І я безсилій йду в атаку,
Але не смію лізти в рів,
Бо загризууть мене собаки...
— Хоч би з дорослих хто наспів, —

Я думаю, кричу і плачу...
А в муках корчиться дівча,
І скажені жах собачий
В селі в колгоспі “Ільїча”.

Я відломив з тополі гілку,
Кричу: "Рятуйте, люди!.. Тут
Вмира Богунова Марійка!..
Її собаки загризуть!.."

І я розпачливо у шалі
Іду в терни, спускаюсь в рів...
Тут чорний пес стрибнув навалом,
Ta я враз гілкою відбив.

Штрикнула вітка його в око,
I пес болюче заскавчав
I відступив назад два кроки,
Tоді я наступ свій почав.

Ще сміливіш по своїй змозі,
Аж чую я скрипче віз,
Дивлюсь: і коні на дорозі,
Я тут мерштій на горбик зліз,

Кричу, махаю, як ніколи...
Й на отчайдущний цей мій крик
Віз повернувсь біля тополів
I вже котився у мій бік.

Не знав я лиха навіжений,
Куди й чого котивсь той віз...
Коли б я знав, що то скажений
Мерців збира соціалізм,

Чи я б же кликав нам на згубу?..
I я у розpacі шалів:
Куди ж візьмуть Марійку любу?..
Носилася вістка по селі,

Що трьох синів взяли в Євгена
I в яму вкинули живих...
Що вповноважений скажений
В село приїхав із Москви.

І я в страху втираю слізози,
А вони ринуть по лиці...
Дивлюся, де партійці возом
Везуть назбираних мерців.

Але між ними є й живучі,
Бо бачу рух і ніг і рук —
В лахміттях рухаюча кучка,
І крякає над возом крук.

Побіля возу йдуть мужчини,
Чужий — спереду: хижий крок,
У галіфе, рижа чуприна,
Так мов на жертву скаче вовк...

Спереду, в коборі, пістоля,
Та руки рвуться уперед,
Стрибають очі, вгнute чоло,
Як кат, що жадібний на смерть.

І я впізнав, що біг з розгону,
За ним сільського голову,
Що повертав до тернів коні,
Толочачи в росі траву.

Він вигинавсь, як в скоку кобра,
Злоба в нім вроджена жила,
Він сотні вигнав хліборобів
Із свого рідного села.

До мене йшли ось ці потвори,
Запінivшись, лукаві, злі...
Що ширили голодну змору
Тепер у нашому селі.

І я раптово, з переляку,
Кричу і вказую гіллям:
— Марійку там гризуть собаки!..
— Откуда знаєш?!

— Бачив сам!..

Вони стрибнули в рів, як кобри,
Почув я постріли: "Бах!.. Бах!.."
І я подумав: "Оце й добре,
Обох застрілили собак".

І я ступив, щоб глянуть тільки,
Як пес рябий шмигнув у сад,
Ось голова несе Марійку,
А москалюга тягне пса.

Тече в Марійки кров із скроні,
Велика рана в голові,
Аж захропли із ляку коні,
Як мертву кидав він на віз.

І в мене кров потерпла в жилах,
Мерцій до зайди я підбіг:
— За що?.. За що ви її вбили?!. —
Я задихався... І знеміг...

Москаль пустив свій "мат" крізь зуби,
І як скажений тоді він,
Встромивши пальці в моого чуба,
Ударив чолом до колін...

Що сталося далі, я не знаю,
І як я втримавсь при житті
Уже знесилений докраю?.. —
Є таємницею мені.

Бо в мить же ту згубив я тяму,
І серед кучі тих мерців
Везли й мене туди до ями...
Страшні розгадування ці.

Прочунявшись я, йшла кров із рота,
Шуміло біллю в голові,
Я коло верб, на повороті,
Лежав під дубом у траві.

Напевно впав тоді додолу,
Як повертає наліво віз,
А потім в рухові поволі
Аж до струмка скотився вниз.

Надходив вечір... Страшно й досі,
Коли встає дитяча путь:
З мерцями віз той на дорозі,
Й потвори дві до мене йдуть...

Гарчання псів, і стогін... гілка...
Село вмирає на весні...
Й моя застрілена Марійка
Мені ввижається ві сні.

Бере за руку і шепоче,
Як кров'ю капають слова:
— Ти хочеш жити?.. І я хочу...
Чому ж мене не врятував?!..

Чому віддав ти на поталу
Своїм собакам і чужим!..
Щоб вапном очі випікали?..
Ти, бачиш, голод пережив,

А я блукаю як примара,
Росла, росла й недоросла...
За що ж таку несус я кару?..
За що Господь мені послав

Таку страшну, жорстоку долю?..
Замість троянд лиш кров в косі...
Чому ж я, Господи, ніколи
Не розцвіла в своїй красі?..

А де ж мій берег?.. Де причали?..
Ну за який караюсь гріх?!.. —
І страшно, страшно заридала. —
— Мабуть караюсь я за всіх!..

Згадай Дніпро, любов дитячу,
В нас були сестрами мами!.. —

.....

І прокидаюсь я тремтячий,
Облитий потом і слізми.

IV.

Я ріс в нужді, та був дебелий,
І не дававсь водить за ніс,
Жививсь я овочами й зелом,
Серед краси України ріс.

Я обожав пахуче літо,
І ранки росяних полів,
Як сонце грає у блакиті,
Натягши струни до землі.

Як зливою гроза пролине,
Тоді озон я спрагло пив,
Яким багата Україна,
Рясні врожаями степи...

В зимі кволів, та що й казати,
Жебрачив у колгоспі дні,
А як забрали в Сибір тата,
То через рік ген, восени

Й мене укинули за грati,
Брати втекли. І з того дня
І матір вигнали із хати
І погрозили засланням...

В село прийшли ворожі змови,
І я вернувся до села
Й коли я чув московську мову,
Мене пропасниця трясла.

Найперше чув в ній дух лукавий,
Скажену лютъ, як за царів, —
Вони вбивали волю, славу,
В серця вstromляли пазурі.

Вбивали Віру України,
Яка єднала наш народ
У Суверенності єдиній,
Що тисячі жили ми літ.

Московська мова для нас нині
Ворожа — скрізь — на всій Землі...
Поки в неволі Україна,
В терорі зайдів-москалів.

Це лихослови біснуваті.
А скільки ненависти, лжі,
З ехідством звуть себе за брата
З лукавим підступом в душі.

Та це кривавий вбивця-Кайн,
Це — вовк з болотяних лісів,
З Москви гнилої, й з тих окраїн
Злодуга цей до нас забрів.

І Київську величну славу
Москаль собі пограбував,
А що не вкрав — чернить лукаво —
Ось хто москаль й його Москва.

Для москалів наказ наш нині,
Наказ єдиний і твердий:
Забратись зараз з України
Без повороту, назавжди.

А потім вже покута щира,
Дари в любові принести,
І аж тоді ми їм повірим,
Як християни і брати.

І це є праведна дорога
Прощати ворогам своїм,
Але не цим ворогам Бога,
Що увірвались у наш дім,

Тероризують як заброди
Всю Україну, душі всіх,
Це ворог волі всіх народів,
Дияволу прощати гріх.

Ви чуєте?.. Що не прощати,
Вбивати диявола! — збегніть,
Ви кидайте в нього гранату,
Спаліть диявола в огні!..

То ж зайдам я не міг прощати,
І гнів мій вогнищем палав,
Що вигнали з своєї хати
На старість матір.

Край села,

В старій повітці ненакритій
Зробили стелю ми, димар,
Щоб якось зиму пережити,
Бо вже надходила зима

Й покрила снігом все навколо.
Так ми жили як злідари,
Холодний вітер лув із поля,
Що замерзала у відрі

Вода у хаті. Бо соломи
Не назгрібаєш, як нема...
Матуся поралися вдома,
Хоч допікала їм зима,

Бо мали ревматизм великий...
Та все ж знайшли шматків десь школа,
І ми зробили двоє вікон,
І так жили ми край села.

За Україну були гнані,
Що понад все наш рід любив...
Я працював в конячій стайні
І був замкнүтий сам в собі.

Знайшов я батькову пістолю,
Набої в хаті просушив,
І про розплату і про волю
Надія тішилась в душі.

Як відкопав з землі гранату,
Тоді рішився: "Все одно,
До голови сільради в хату
Гранату вкину у вікно!.."

Бо ж він аж пінивсь, як сапатий:
— "Застрелю!.. Я — тут голова!.."
Під зиму вигнав матір з хати
І все до нитки зgrabував.

І пімста гнала мене в цьому,
Покінчти з ним боротьбу!..
Я знов, коли він йде додому,
І навіть в хаті двічі був.

Дітей не мав він, свою жінку
Прогнав і жив він як хотів,
Дівчат міняв і пив горілку
У цій колгоспній сусті.

Терпіли всі його провини,
Та я рішив уже собі...
Хоч добре знов зізнав я: той загине,
Хто перший встане в боротьбі.

Та був готовий я прийняти
Цей вдар і гріх, якщо грішив...
— Мені призначений цей фатум! —
Так совість кликала з душі.

Лиш цим спиню розгул Микити,
Не бачу іншої мети,
Я мушу цю потвору вбити!..
І в селян ВІРУ піднести

В майбутню більшу перемогу.
Таких стежок мета одна:
Вести на Нації дорогу —
На бій, як вибухне війна.

Чи добрий чи лихий мій задум?..
Я кілька раз продумав знов,
Ні з ким не радивсь — нема зради,
І час на замах мій прийшов.

Була надворі завірюха,
“Вже мати сплять”. — здалось мені...
Я встав — нервовістьчув у руках,
Одягся швидко.

На вікні

Білів сніжок, паношивсь вітер,
Як в час холодної зими,
Я піт нервовий з чола вітер,
Наган за пояс застромив...

В лівицю взяв свою гранату
І вже хотів із хати йти...
Як раптом встали з ліжка мати
Й до мене йдуть:

— А що це ти

Надумав, сину, дар свій дати
Мать алкоголіку тому?..
Він тільки дару цього й вартий,
І то якраз в таку зиму.

Хвалю тебе, що ти хоробрий,
Знайшов відвагу у собі,
Для наступу — це дуже добре.
Волієш згинуть в боротьбі,

Ніж скиглить, гнуться й нарікати.
І славний батько був такий,
Така у тебе, сину, й мати, —
Рід Калнишів-Колісників.

За те й любила твого тата,
Він також знов рід Калнишів,
Шукай і ти, щоб поєднати
Кохання сильної душі.

Ти теж родився на гранатах.
Але чи варто е тобі
Свій дух Антея проміняти
На жебрака у боротьбі?..

Та в тебе ж молодість, відвага,
Політ орлиний в далечінь,
Та в тебе грає кров варягів
І запорожців-русичів.

За злочини його розплата
Йому ще прийде від людей, —
Пророчно це сказали мати, —
Йому його ще припаде.

Лиши ту шашель, ради Бога,
Хто е Микита?.. А хто ти?..
Твій шлях — це Нації дорога,
Твій шлях великої мети.

Учись серцями володіти,
Зійди на шлях володаря,
До дій державної еліти,
Бо ти є духом із варяг.

Щоб битись нині нам за волю
В таких умовах, як є ми,
Тут не поможе вже пістоля
Однака серед зими.

Застрілять одразу, без суду,
Чи замордують в таборі...
За що?.. Кого?.. Ми не приблуди,
Ми, сину, тут володарі.

Згубили волю?.. Ще ніколи
Не жив в історії народ,
Щоб він не був в чужій неволі,
І часом кілька соток літ.

Прийде війна, готуйся, сину,
Лиш палко вір у свій народ,
І переможе Україна!.. —
Це твого батька заповіт.

А батько твій був вояк бравий,
Та й я із роду Калнишів, —
І воля, сила, предків слава
Усім нам, сину, до душі.

Ти будівничий!.. І в цім дусі
Твоя пророча, сину, путь...
В такій родивсь ти завірюєш,
Як зараз крутить по степу.

Ти йди майбутність розгадати,
Щоб в ситуації любій
Завжди ведучим був твій фатум
Для перемоги в боротьбі.

Ти мусиш знати, що тигриці
Лиш тигринят родять собі,
Їх дух і сила кличуть биться,
Й перемагати в боротьбі.

Я бачу, сину, в тобі тигра,
І рада я, і радий ти...
І хтіла б я, щоб бій ти виграв,
Щоб ти зумів перемогти

Всіх ворогів своїх лукавих!..
А якщо ні, то про народ
І про Вкраїну світлу славу
Ти, як пророк, поніс у світ.

Всі віри стяг народів, сину,
В одному гоні націй всіх
В боях за волю України,
Московських зайдів переміг!..

— Сховай гранату і пістолю,
Так нині раджу я тобі... —
Й поцілували мене в чоло.
А я стояв, як задубів...

Ніяк не зінав з чого почати,
Так сяяв спалах у мені
В цей буйний вечір геній матір,
Що був цілком я в полоні.

І в радості палало чоло,
І в серці плян новий розцвів,
Та не почую вже ніколи
Цих материнських палких слів.

Цей матірний прекрасний геній
Так мною враз заволодів,
Що був він зіркою для мене
В моєму буйному житті.

Настала павза,тиша в хаті,
Лиш за вікном вітер гудів.
Поцілувавши в руку матір,
Я запитав матір тоді:

— Який же вихід?.. Чого ждати?..
Вже чаща сповнилася лих,
Бо як үкинуть знов за грati,
Не спокутую тоді гріх.

— Якщо удастся пережити
Серед ворожих оцих змов
Ось цю зиму, тоді на літо
Ми у Донбас утичемо, —

Сказали мати. — Боюсь, сину,
Щоб ти не трапив у тюрму...
У арешті вся Україна...

— А як влаштуєшь, Вас візьму...

Додав я тихо. Потім шпарко:
Я ж вісім кляс тільки скінчив,
То може їхати краще в Харків...
Удень би я, як всі, робив,

А ввечорі б ходив до школи...

— Це було б краче без двох слів, —
Сказали мати з тяжким болем, —
Рішим це, сину, на весні...

На цьому скінчився наш вечір,
Шпурляв в віконця вітер сніг,
Стояли мати коло печі...
І я ніяк заснуть не міг...

І так ходив я до роботи,
Вдавав байдужо простака,
За мною нюшили сиксоти,
Та я тримався здалека.

Та ворог скрізь кукіль свій сіяв,
Комса підсунула мені
Чорняву Зінченко Марію,
Та я не бачив зла у ній.

Щоб грati п'есу "Безталанну"
Мене в роль Гната затягли
І часом в пробах аж до рання
Товклися у сільбуді ми.

І раз ми йшли з проби до хати,
Й вона призналася вночі,
Що їй за мною шпигувати
Це осередок доручив.

І так човгали дні зимові
І загрузали по снігах,
За мною ширилася змова,
Стрясали привиди у снах.

Раз я збудивсь з нападу змія...
А мати плачуть з жаху снів...

А ввечорі струнка Марія
Сказала, трусячись, мені:

— Тікай мерщій звідси негайно,
Бо арештують!..

Й як стояв
Зимою втік тоді я з стайні,
Додому й вістки не подав.

І так розбилась вся родина,
Трагічний фатум матерів
Трагічний фатум України,
Й вина спада на нас — синів.

Я винний, мамо, перед Вами,
Що Вас в степу одну лишив
Серед снігів між ворогами
І чую біль за це в душі.

Давила туга, що й казати,
Бо й попрощатись не зайшов,
Лишив одну скорботну матір,
Її заплакану любов.

Пішли сини, пішла Наталка...
Не раз в Вас слізози пролились...
Нема надій, що хоч світанком
Ми знов зустрінемось колись.

Я йшов в степу, у хуртовині,
Ви там лишилися одні,
Та Ваші слізози й України
У серце капали мені.

І бив в обличчя сніг морозний,
І раптом я в степу ослаб,
Блудив в засніженій дорозі,
Не знав напрямку до села.

І не знайшов якихсь прикметів,
Лиш вив, крутився сніговій,
І я рішив спочити в заметі,
Почувши жар у голові.

Як ліг — заснув — зборола втома,
І сниться сон мені такий:
Я ніби рву черешні вдома,
Аж глядь — ідуть большевики.

Я — стриб з черешні та в стодолу:
— Тікайте, йдуть большевики!..
І батько шмигнули в тополі,
І через рів в сонячники...

То ніби я після футболу
Заснув в садкові на траві,
І квіти пахнуть скрізь навколо,
Під спів вечірніх солов'їв.

І так приємно мені спати,
Футбол ввижається ві сні,
І чую будять мене мати
І усміхаються мені:

Вставай, Петруся, батько коні
Давно у поле вже запріг...

.....

Прокинувсь я, а лід — на скронях,
І на очах морозний сніг.

Я весь тремтів, а лихоманка
Зубами клацала, трясла...
І я в гарячці на світанку
Зайшов наосліп до села.

Та не попав я в теплу хату,
Або до лікаря, а в гнів
У лютъ міліції за грati,
Де зуба вибили мені.

А далі тюрми за Уралом,
І скрипи поїздів коліс,
Тайти холодні за Байкалом,
Де я як в'язень рубав ліс...

.....

Рішивсь тікати, шлях намітив,
Увечорі, на шостий рік,
З концтабору в дощове літо
Я у Донбас з тайги утік.

Дороги далекі, круті перевали
В країнах ворожих прокляття знайшов...
На серці полтавськім ви жах карбували,
Та не вбили віри й вкраїнську любов.

Розплата шаліла, гарцювала в крові,
Що в тайгах згубив я свій вік молодий,
Та гомін Полтави і хвилі Дніпрові,
Конотопська слава, — кликали завжди..

І серце тужило, рвалось на волю,
І літом у шостий невільничий рік,
Як мряка холодна шуміла навколо
Я з другом херсонським з концтабору втік.

Та мій друг в дорозі від пострілу згинув...
І в тайзі з слізами я похоронив...
Ой, як його ждала ночами дружина,
Ой, як виглядали татуся сини...

Та не ждіть, ніколи не вернеться з "силки",
Цвістимуть там квіти... Падатиме сніг...
Та ніхто не знайде у соснах могилку,
Де ваш муж і батько у тайзі поліг.

Дороги далекі, круті перевали,
В країнах ворожих прокляття знайшов,
На серці полтавськім ви жах карбували,
Та не вбили віри й вкраїнську любов...

Довбав вугілля я в Донбасі,
Бо там жили мої брати,
А звідти стежка простяглася
Прямо у Харків до сестри.

Різьбив гайки я на заводі,
І курс наук я спрагло пив,
Бо був шахтар, не "враг народу",
І не втікач з тайги лісів.

І так змінив життя мій фатум,
Минуле все пішло у тінь...
Із шахтаря став літератор,
І вчитель юних поколінь,

Та з українською душою,
З духом мазепинських ідей...
Я йшов дорогою цією,
Щоб покоління молоде

На шлях Петлюри повернути,
І викликати героїв всіх:
Базару лицарів і Крутів,
Мільйони впалих і живих.

Аж грім війни кордонів брами
Розносив бомбами і вив...
В війні зударились два хами:
Полки Берліну і Москви...

Війна!.. Війна!.. — огненне слово
Літало всюди, як стріла,
І розливало море крові,
Війна планетою трясла.

Війна набоями тяжкими
Споруди рвала кам'яні,
Літали хати в хмарах диму
Й шматками падали в огні.

І рвались бомби і ракети,
Горіло збіжжя на полях,
І захлинались кулемети,
Від танків гнулася земля.

Замість заводу — чорна жужель,
Де був шпиталь — лиш брухт-масив,
Так наступав німчур дужий,
Ловлячи молодь у ясир.

Котились вогнища у простір
Через поля рясних пшениць,
Одним війна принесла розстріл,
А іншим волю із в'язниць.

Війна імперіо ломила,
Гойдала трупи по стовпах,
Полонених в печах палила
Чи мордувала в таборах.

А для жидів — братські могили,
Самі жиди й копали їх,
Геть так за місто їх гонили:
Старих, дітей і молодих...

Так просто гнали нагаями,
І з кулеметів всіх сікли,
Живих закопували в ями,
Чи добивали, як коли...

Так українців хоронили
Московські зайди й німаки,
І ворушилися могили
По Україні...

Ось хто такі

Всі визволителі були і будуть,
То станьмо в бій ми, як леви,
Проти наїзників-приблудів,
Проти скаженої Москви.

Москва розсадник лиха ѹ нужкі,
Кубло гадюк, трибуна лжі, —
І спалим ми її на жужіль,
Щоб вільний Київ в славі жив!..

Політбюро в огнях посмажем,
Згорить із ними ѹ комунізм,
Щоб їх смердючу чорну сажу
По болотах вітер розніс.

Як кріпне віра у надії
За волю ѹ славу в боротьбі,
То ворог більше скаже піс,
Лютішає в своїй злобі,

Передчуваючи загибіль,
Як держиморди-москали,
Як ломим ми імперські триби
Із завойованих століть,

Де кров'ю сповнені підвали,
Розлита кров по засланнях...
То там імперію й повалять
Повсталих націй повстання!..

Під трибунал військовий острий,
Вкраїна кине зайд під суд:
Московський шовінізм під розстріл,
І всіх імперії приблуд!..

За їх пороки і за вади
Впаде, як гнів, кара на них!..
І куля тим, хто волі зрадить,
Не спокутує в боях гріх.

Вкраїна, вирвавшись з неволі,
Світилом буде для століть...
І волю Місії довкола
Нестиме Київ на Землі...

Це ж та Вкраїна, побратиме,
Де славу ніс Дніпро колись,
Де панував князь Володимир,
Тепер приблуди розвелись.

Чому ж від волі відступили
І для ворожої хули
Всі володарські власні сили
Московським зайдам віддали?..

Який же вихід?.. Де шукати
Найближчий нам до волі шлях?..
Але ж указує мій фатум.
Що?.. Затягнулася петля

В хронічно-змореній неволі?..
Прямий удар на москаля!..
І поміч прийде нам з довкола.
Бо хоч родюча в нас земля,

Але похмуре в нас майбутнє,
Бо нам не родить врожаїв,
Для ворогів — московським трутням,
Комуністичній мафії.

Стійкіший дух, як ціль далеко,
Але чим ближче до мети,
І в нас зростає небезпека,
Щоб у боях перемогти.

В невдачах — стряс, напруга нервів,
Впада зневіра в вояків,
І сумнів сіється в резервах,
Дрібненький успіх — навпаки:

Зростає віра і завзяття,
Ростуть герої, хоч падуть,
Несучи ворогу прокляття,
Коротячи до волі путь.

Проламний успіх — дух овацій!..
Тріумф і розпач, манівці...
Це лихо всіх в неволі націй,
Непевність в власну самоціль.

Та я пророчу тобі, сину,
Вчи покоління молоде:
Месія волі України
Уже для Нації росте.

Готуйся сам, щоб вигнати зайдів,
І жди тривожної сурми...
І, зброю взяши, бий як Байда,
І переможем зайдів ми.

• • • • •

Війна шаліла, клекотіла,
Там ранений війну ще кляв,
Та налетіли ескадрильї —
Горіли небо і земля.

Одні жалілись своїм горем,
А інші брали їх під свист,
Вбивали бомби без розбору:
Цивіль, фашист чи комуніст.

На вулицях валялись трупи,
Тут коло батька плакав син,
Замість будинків — руїн купи,
Й неслися стогони з руїн.

А Гітлер пінивсь:
 На слав'янів
Рабів я маю тільки бич!..
Скрізь запанує кров ар'янів
На тисячі наших сторіч!..

Та під Царицином в морози,
У велетенському котлі,
eCeC дивізію в облозі
Вогнем спалили москалі.

Одні одних там замикали
Серед пожеж, руїни груд...
Цей бій закінчився провалом,
І ніс Німеччині капут.

I в час війни я вперше літо
Прибув до рідного села
I вінав: поліція Микиту
Десь упіймала й привела

В своє село і при селянах,
Що він вчинив їм стільки лих,
Його судили. I востаннє
Його повісили при всіх.

Тоді відвідав я востаннє
I матір хвору, у біді...
I з болем вліті, на світанні,
Я розпрощався назавжди.

Ніхто моїх стежок не знайде...
— Прощай, село, в тобі я ріс!..
Й проти обох ворожих зайдів
Я до повстанців пішов в ліс.

А де ж брати й сестра Наталка?..
Які ж і де їхні стежки?..
Моя сестра пішла в русалки,
А брат Іван в лісовики.

А брат Остап на Бродах згинув
Вночі в облозі москалів,
В упівськім танку — “Україна”,
У славі лицаря згорів.

Хоч німці билися шалено,
Нацистська пінилась злоба,
Та москалі їх, як гієни,
Скажено рвали на зубах.

Хоч фронт пішов геть у загравах,
Та в Україні боротьба
Проти московської облави
Зростала вояків УПА.

І дні скрізь рвались, як набої,
Палали ночі у огнях...
О скільки слави і героїв
Ви склонили по лісах...

Шумлять смереки і тополі...
Чи хто згадає і знайде
Ваші могили, в яких воля
З вами закопана і жде

Тривоги й сурми України
На бій розплат богатирів!..
За перемогу молись, сину,
І сам готовий до боїв.

Молися, дочки, разом з нами,
Про волю правду голоси!..
І проклинай московських хамів,
І тих, що хвалять свій ясир.

Згадай героїв величавих
І відшукай могили їх,
На них вирощуй квіти слави
Для всіх нашадків молодих.

А ви, герої-побратими,
Упали ви, стряснувши світ,
Нащадки шляхом вашим йтимуть,
І ваш довершать заповіт.

І переможуть в буйній славі,
І з України проженуть
Московських виродків лукавих,
Для волі всім, відкривши путь.

• • • • •

Та знов вернусь, де сніг мережив
Повстанські сосни і дуби...
На таємничі тихі стежі,
На славу нашої доби.

Ми вміли ворога стрічати
Зненацька в селах, поїздах...
Нам ліс уліті був за брата,
А ворогам наводив жах.

І дух повстанців-українців
Ускрізь поширювали ми,
Але спочить навіть в криївці
Ми не могли серед зими.

Московські банди йшли за нами,
Бо пси винюшували слід,
І часом днями і ночами
Не припинявся наш похід.

Ми йшли Карпатами сніжними,
І раптом бій із КеГeBe,
Тоді згубив я побратима
Михайла Сокола з Лубень.

І ранений із кулеметом
Я вирвавсь з танкових куліс,
І через полум'я планети
Я синьожовтий стяг проніс,

Постріляний, дощами пратий,
На Канадійський суходіл...
Такий шалений був мій фатум
І буйні роки молоді...

.

Я був сибірський бідолаха,
Стелів шляхи я зайдам з мін...
А по війні пробивсь на Захід
Наш весь озброєний загін.

Військовій владі здавши зброю,
Дихнувши вільними грудьми,
Лиш зверху рани я загоїв,
Й тії ж холодної зими

Я у своїх військових лахах,
В яких пройшов бої УПА,
Поплив Атлантиком на Захід,
В Канаді золото довбать.

Ось так я фатум зотаманив,
Допомогли мені святі
З передріздвяним ураганом,
Якраз такий, як я хотів.

Удар гранат і кулеметів
Змінив на пера вогняні,
Замість повстанця — став поетом,
Як прирікли святі мені.

То чую, як набої свищуть,
То бачу матір у гаю,
То Україну в пожарищах,
І я на танкові в бою.

Пройшов Байкал і Харків, Київ...
Ставав і смерті на поріг,
Та Матір Божої на ший
Образ життя мені зберіг.

Раз смерть хапала за горлянку
В густій облозі на Дніпрі,
Та Бог послав для нас киянку,
Яка вночі знайшла наш рій,

Як пахли у саду троянди...
І провела нас ворітми,
Де тихо знявши варту зайдів,
З облоги вирвалися ми.

І з ворогом не знав я миру,
В огнях планету перейшов,
Мене вела Господня Віра
Й надхненна матірна любов.

Палка любов до України,
І дух безстрашний Калнишів...
То ж хай цей дух, козацький сину,
Є світочом твоїй душі.

То ж запалися духом Байди
В боях великої мети,
Щоб з України вигнати зайдів
І в славі їх перемогти.

То ж сурмами буди світанки,
Йди з кулеметом на пролам,
І не сумуй, що на останку
Ти, як аскет, лишишся сам.

І я один — не маю жінки,
Та думи виростив свої,
Зберіг нащадкам мазепинку,
Яка є свідком всіх боїв.

Як всі гуляють, п'ють у свята,
Сміються широко від душі,
Тоді жене мене мій фатум
Писати про УПА вірші.

І знов трублю в сурму до бою,
Як рік володар князь святий,
Щоб Україні вернуть волю,
Що на Дніпрі він освятив.

Живу в пригодах, та ніколи
Лакиз, лукавства не терплю,
Стріляв би тих, що правду й волю
В свою зашморгують петлю.

Як лев у гніві — це мій фатум,
Я знаю — він жаха тихонь,
На небезпеки я багатий —
Читають всі з моїх долонь.

Козацький дух гарцює в крові,
Думки, як грози весняні...
І дію так, як власна совість
Пророчно вказує мені.

І власний фатум брав я в руки,
Шукав з неволі шлях завжди,
І вірив знов, впадав в розпуку,
Та вириався із біди.

Пройшов планету суходолом,
І океани переплив,
І облетів її навколо,
В нових ідеях завжди жив.

Збагнув я всесвіт в Божім гоні,
І гони націй і держав,
І революцій, війн закони,
Серед яких я сам мужав.

І зерна з геніїв відсіяв,
І я збагнув мету століть,
Що геніяльний вічний Київ
Є світоч правди на Землі.

Що всі ведучі ідеали,
Що зрять в майбутню далечінь,
Москва у нього зграбувала...
Та мудрістю отих ключів

Вона на лихо повернула,
На жовч імперії своїй
Весь гін подій на Земській кулі,
З отрути гонячи напій.

Так генія грабує злодій,
Замкнувши генія в тюрмі,
І вся трагедія відгоді
У нашій Нації німій.

Пророчу мудрість за святыми
Серед гігантних тих подій,
Вказав Великий Володимир
Й мое призначення в житті.

І я цю мудрість в душі сію
І відкриваю всім шляхи,
Які рече Премудрий Київ
І сонцем сяє у віки.

Тому і фатум мій шалений,
І полум'ям огненним б'є,
Бо Києва сіяє геній
У серце степове мое.

Тому й люблю я небезпеки,
Побитись з смертю інколи,
Літати в простори далеко,
Де в небі буйствують орли.

Аскетом жив, аскетом буду,
І знов в заграви понесусь,
Як лев не зміниться в верблюда,
Так я в преблуду не змінюсь.

Мій дух воліє панувати,
А не схилятись до умов,
Такий воюючий мій фатум,
Така володарська любов.

.....

Я відсугаю повний келих,
Дивлюсь в засніжене вікно,
І чую в хаті вітру шерех,
Що аж колишеться вино.

Вітрило біситься навколо,
Як міліярди мотовил,
Він намотав і мою Долю
Із запорізьких буйних сил.

Ай, завірюха, справжня пряха,
Як фабрика... там ген-ген-ген...
Ген на поляні — одним махом
Крутить мільйони веретен.

Дивлюсь-сміюсь, як там довкола,
Як на балю ганяє сад...
Біжить, танцюючи, тополя
І знов вертається назад.

То б'є пурга в церковні дзвони
В архітектурній цій красі,
То дико виуть саксафони
У сто мільйонів голосів.

Чому ти, вітре, такий лютий?..
Хоч би на мить спинивсь... Хоч би...
Чи хочеш юність повернути,
Яку в снігах я загубив.

Та ні, вже юність не здогнати,
Нехай летить, як нині сніг...
Як ніч ось ця, такий мій фатум
Стас на завтрішній поріг.

Блаженну ніч люблю стрічати —
Це ж мій фатальний Новий Рік!..
Така ж зима, як я початок
Свого життя в снігах прорік.

В цей вечір я у хвилюванні,
Сорочку вищиту надів,
Яку Ви, мамо, на прощання
Дали для щастя і надій.

Тепер збагнув я скільки болів
Перенесли Ви у житті,
Я не забуду Вас ніколи
І буйні роки молоді.

Не вмів любов Вашу цінити,
Я все життя галопом біг,
Я буйний був, несамовитий,
Простіть мені за юний гріх.

На мазипинці, в ніч останню,
Коли я мав уже іти,
Ви у сльозах перед прощанням
Пришили тризуб золотий.

Для нас той вечір був останній,
Так все хвилюючим було:
І жайворонки на світанні,
Й війною спалене село...

Фіялок запах, смак малини,
Трагічні голоду терни...
В Лівобережній Україні
Фронтові блискали вогні.

Звивались вогнища, як змії,
Вже бій в світанку клекотів,
І вуж огненний повз на Київ,
Дими лишаючи густі.

Коли ми вийшли вже на гору,
Внизу темнів Дубовий Яр...
І де-не-де спадали зорі,
І загасав Волосожар.

І ми спинилися під дубом,
Як фронт посилював огні...
І материнські слова любі
Тоді сказали Ви мені:

— Прощай, повстанцю, любий сину,
Благословляю тебе в путь...
Люби свій рід, люби Вкраїну,
І Рідну Віру не забудь!..

Ваш батько згинув за Вкраїну...
І три сини — ви розійшлися
В дороги різні... — Любий сину,
Чи стрінусь з вами я колись?..

Чи ви не вернитесь ніколи?..
О, Матір Божа, наверни
Нам сильну Віру, щоб вже волю
Мої довершили сини!..

Та пам'ятай: На всіх вітрилах,
Які б і де не вів бої,
Що Віра Нації і сила,
І Мудрість в Києві твоїм.

Прощай мій добрій, вірний сину,
Хай Бог дає щасливий шлях!..
А я лишуся в Україні,
За вас молитимусь в слюзах,

Щоб повернулися ви скоро,
Не раз заплачу я, ждучи...
Вітрець шерхне лиш десь надворі,
Я прокидатимусь вночі,

І прислухатимусь... Устану:
А може з вас котрийсь прийшов...
Або Наташка... Так востаннє
Розбилась матірна любов...

Не раз я вийду до криниці,
Де ми родиною усі
Ячмінь косили і пшеницю
На своїм полі. І пісні

Ваші неслися полем всюди
Були щасливі ми тоді,
І нам завидували люди —
Родині дружній молодій.

Пропало все... Лиш рана свіжа,
Не раз погляну в далечінъ...
Ходитиму на роздоріжжя,
Сльози втираючи, ждучи...

Одна на старість безпритулку,
Одна з розбитої сім'ї
Замість двора — лишилась з клунком,
Й ослабли сили вже мої.

Я вже не матиму потіхи,
Мене ще виженуть з села,
Мене чекає гірше лихо,
Ніж я уже пережила.

А може москалі повісять,
Чи розстріляють на шляху
Тоді, як ти будеш у лісі
В війну цю зрадливу лиху.

Та в цім шляху, що Бог намітив:
Чи буду в щасті я, в біді,
На цьому чи на тому світі,
Та я молитимусь завжди,

В слізах молитимуся щиро,
Щоб Україну ти любив,
У перемогу її вірив
І був ведучий в боротьбі...

І, мабуть, я уже ніколи
Вас не побачу...

Раптом впав

Із дуба лист мені на чоло,
І я здрігнувсь...

— Бач, шлях в УПА

Тобі пророчить лист дубовий...
Нехай щаслива буде путь,
І материнське щире слово
Ніколи, сину, не забудь.

Оце мое останнє слово,
Хай Бог веде тебе у світ...
— Приймаю, мамо, я як сповіль,
Ваш материнський заповіт,

Як дар пророчий, дар Господній!.. —
Сказав я й глянув на огні,
Де літаки гули на сході,
Й світанок в блисках багрянів.

Ковтнувши слізози, взяв я клунок,
До уст долоню любу тис...
Дістав прощальний поцілунок,
Який у серцеві проріс.

Й побіг мерщій... Оглянувсь круто,
Хоч в партизани поспішав:
— Прощай, село!.. Прощай, Славуто!.. —
Палала тugoю душа.

Так розпрощались на світанку,
Лишив на старість Вас в нужді,
Хоч в Україні, та як бранку,
І за це мучусь у житті.

I я не знаю, де Ви нині,
Та Ваша матірна любов
В річницю Долі, в хуртовину,
Возсяла у серці знов.

I до Дніпра, на Україну,
До Вас любов синівську шлю,
Простіть мені мої провини,
За Вас з слізами келих п'ю.

А серце молиться і плаче,
Пророчить тугу і журбу,
Що Вас ніколи не побачу,
В чуже каміння загребуть.

То палить знов шалений фатум,
Пророчить радісну весну,
Що в Україну, рідну хату,
До Вас на танкові вернусь.

Чи так, чи ні, — молюся щиро,
Горить надія у душі,
Що скріпить Бог Вкраїні Віру
І перемогу довершить.

ПРОЩАННЯ

Якось журно і боляче стане,
Як згадаю я вечір, війну,
Як прощався над яром востаннє
І лишив тебе в полі одну.

Це було урожайного літа,
Кукурудза росла молода,
Колосилось у пахощах жито,
Й наливались черешні в садах.

Вгорі місяць у сяйовім колі
Срібнив ленти твої у косі,
Край села на пахучому полі
Ми бродили в холодній росі.

То спинялись в захопленні струнко,
Нам здавався весь світ молодим,
І в коханні палкі поцілунки
Нам єднали серця назавжди.

По баштані ходили в долині,
Іли свіжий кавун в курені,
Дратували пахучі нас дині
Й понад шляхом гіркі полині.

Ти в'язала вінок з живих квітів,
Приміряла над чолом моїм,
То втікала, сміючись, у жито,
Й я ловив у обійми свої.

Як стояли над зрубом криниці,
Бачив образ я твій у воді,
Було любо і журно дивиться,
Як цвіла ти в вінку молодім.

Та несло нам розлуку світання,
В тебе слізози скотились тоді:
— Ах, коли б таке вічне кохання
Нас єднало завжди у житті... —

Ти сказала це якось пророче,
І твій голос в тривозі горів,
І забилося серце дівоче,
Й захиталися зорі вгорі.

Потім вбігли в пшеницю до пахви,
(Такі рухи були в нас легкі),
І співали світанкові птахи,
І з Дніпра доносились гудки.
І з пшениці, що пінилась морем,
Вибіг заяць назустріч з горба...
Довгі вуха наставить, то згорне,
І ромашка тряслася в зубах.

Ми спинились на цьому вигоні,
Колосок ти зірвала на пні,
І, поклавши на ліву долоню,
Ти скорботно сказала мені:

— Вже зерном налилася пшениця...
Й дозріває дівочий мій вік... —
І в слізозах стрепенулись рясниці, —
— Та чи будеш ти мій чоловік?..

Й виминаючи колос у жмені,
Начислила зернин двадцять дві:
— Чи це роки розлуки для мене
І призначенні вдари вдові?..

Чи що інше віщують зернини?..
Чи у цій, що настурпить, зимі
Проженем ворогів України
Й заживемо щасливо самі?..

Я, схопивши кохану на руки,
Де шпориш понад шляхом поріс,
І шалів, що настурпить розлуха,
І, здається б, у безвість поніс...

— Та не тисни мене мій коханий... —
І лице орошала слізьми
І призналася мені на прощенні,
Що вже чує дитя під грудьми.

Мое серце раділо й тужило —
Нас прощалося троє в степах,
Та не міг я узяти дружину,
Бо я йшов у повстанці УПА.

— За півроку я матиму сина,
Як сніги забурхають в зимі,
Його долю я бачу вже нині —
Доведеться ростити самій.

— Як васильок над шляхом у полі,
Так ростиме твій син у біді
І не знатиме батька ніколи,
І спитає мене він тоді:

“Чого ж, мамо, не маю я тата?..
Усі діти бач мають татів...”

— Що ж йому я повинна сказати?..
І де тата шукати тоді?.. —

Її очі, як стигла ожина,
Засіяли, немов би святі,
І збігали по віях слізозини... —
— Так минутъ і літа молоді...

Тоді зняв я з плеча свого кріса
І раптово в тривозі сказав:
— То не йти у повстанці до лісу
І вернуться додому назад?..

— О, мій любий, ніколи, ніколи!..
Скоро вернеться фронт знов сюди,
Й боронитимеш хама неволю,
Щоб син батька прокляв назавжди?..

Ти не сердся, мій милий, не треба... —
І впилася на прощання в уста...
І хиталося зоряне небо...
І десь гув у висотах літак.

— Не дай Боже, в боях ти загинеш,
Або підеш в країни чужкі...
То я хтіла і матиму сина,
І любов буде жити в душі...

Та і що я в цей час міг сказати?..
Іду у ліс, бо Вкраїна мій Храм,
А мій Київ — Апостол і Фатум... —
І за них я життя все віддам!..

І в задумі я глянув на обрій,
Де побігли дороги мої...
Там огні вже стрибали, як кобри,
Фронтові наблизались бої.

ГЕН КИЇВ НА ГОРІ

(Баталія)

Ген Київ на горі серед тополь зелених
Підносить у блакит церков хрести,
Підносить він віків у панцері рамена,
І княжий зір у далечінь летить.

І оглядає він знайомі всі дороги
Через Дніпро і Чорне море в світ,
Походи Ігоря і володарки Ольги,
Що понад тисячу минуло літ.

Босфор шаліє там, клекочуть Дарданели,
Хотів би там він панувати знов,
Як з раттю пив за перемогу повний келех
Князь Завойовник Святослав вино.

То зір його летить у далечінь багряну,
Куди глядить і Мудрий Ярослав,
Бо там війною йдуть із степу ідоляни, —
Тривогу з вежів варта донесла.

Над степом хмарища, як зломлені чепіги,
Вогонь і дим несуться дотори...
У Києві тривога: сунуть печеніги,
За ними в слід трава й земля горить.

Як на затімння сонця велетенські тіні
Все ближче й ближче лізуть навколо,
І стогонить земля всієї України,
Й Дніпро шаліє, б'ючи в береги.

І князь дає наказ озброєній кінноті,
І рать напнула списи і щити,
Готові кожну мить займанця проколоти,
Вітчизні перемогу принести.

Та печеніги ось... І раптом всі відразу
Біжать стіною, піняться, кричать...
І кожний з них, як дикий вовк, стриба в екстазі.
І бризка кров з вояцького меча.

Зударились в бою, як дві гори з обвалом,
А барабани б'ють, і рать іде...
І списи блискають, а ворог контрнавалом...
Скрегоче зброя, і земля гуде.

Та ось біжить у бій запінена кіннота,
На гривах кров ворожа і своя,
Лютують печеніги — азійці кривороті,
У наступ йдуть!.. І ломляться в боях...

І серед криків, жаху і ранених агоній,
Несеться знов кіннота ворогів,
Іржать і бігають, як божевільні, коні
Іпадають і ломлять вершників.

Трясеться ряба осінь, як у ранах зебра,
При вдарах брязкають в крові мечі,
І списи ломляться у печенізьких ребрах,
І... “Слава!.. Слава!..” — рветься русичів.

Над бойовищем хмара, як багряна плаха,
Осі-осі впаде і лезом посіче,
Вечірнє сонце кров'ю бризнуло на захід,
Як голова розрубана мечем,

І впало в яр, розлившиесь кров'ю по діброві,
І день згорів... Здрігається земля...
Іржать, стрибають коні через трупи в крові,
Кричить в ворожім колі Ярослав:

— Не осоромимо Русі ми, побратими!..
Наїзники хай згинуть від меча!..
Від вдару захитавсь він, захлибнувся димом...
Крізь панцер кров пробилася із плеча.

Та грянуть знову русичі — біжить кіннота,
І колять ззаду, валять ідолян,
І в крику розпачі втікають кривороті,
І барабани б'ють — тріомф киян.

Коло Дніпра в диму загін ворожий ломлять,
А там здалисъ в облозі на горбі,
В погоні ловлять, топлять у ріці Сітомлі,
І по степу кіннота зводить бій.

**

На полі перемоги, слави і надії,
На бойовиці згарищ і заграв
Храм Божої Премудрості — Святу Софію
Наш князь Ярослав Мудрий збудував.

І мудрість ця нащадкам вказує дорогу,
І правда вчить через віки предтеч:
Де Віра Нації, там гряне перемога!
Що ВОЛЯ там, де власний хрест і меч.

ДНІПРОВА СОНATA

— Благословенно підіймаю
Я Віру в келії оцій;
Чи буду в пеклі я чи в раю,
Та зараз я в Америці,

На землі вільній Вашінгтона;
В саду зеленім на горі,
На Службу Божу кличуть дзвони
В Українськім монастирі.

Опісля зливи пахне зілля,
Над садом сонце йде в політ;
В блаженний ранок цей — в Неділю
Молюся я за свій нарід,

Щоб весь з'єднавсь в одній любові
У Алтарі своїм святім,
Як Нація, прийняв він сповідь
В єдиновірії своїм.

Молюся за тих, що в Україні,
В неволі гнані, у журбі...
По засланнях, по тюрмах гинуть,
Стікають кров'ю в боротьбі

За волю в рідній Україні.
Я в цім молюсь монастирі,
Щоб в кожну душу дух цей линув
І нам родив володарів.

— Зроди нам, Господи, аскетів,
Пошли героїв молодих,
З'єднай всіх близжніх на планеті,
Щоб ми могли перемогти,

Прогнати зайдів з України,
Які затисли, як вужі.
О Батьківщино, Батьківщино, —
Святий Алтар в моїй душі!..

Твої пшениці плинуть в крові;
І тягнуть дріт з робочих жил;
Ідуть голодні по діброві,
Із Братських вийшовши могил.

Голодних рушаться могили,
Але скажені москалі
Й свої уроджені горіли
Їх заганяють до землі.

Голодних Гимн страшить лукавих.
Молюсь я, щоб іх Гимн споїв
Нас в Суверенній Волі й славі,
У Вірі Нації своїй.

— Осяй нам, Господи, Європу,
Геройський дух омолоди;
Верни нам славу Конотопу,
І блудних в Гонт перероди!..

Хай Київ наш несе надію,
Зроди Виговських в цій добі,
Благослови наш бій, Месіє,
Для перемоги в боротьбі!.. —

І впав одразу на коліна
Архимандрит в слізах, в мольбі...
— Верни нам Волю України...
В цій вирішальній боротьбі!..

Молився він перед Розп'ятим
І весь палав... Як клав поклін,
Здавалось, всесвіт хтів обняти...
В слізах моливсь... А потім він

Підвівсь нараз й дививсь пророчно...
В цей день десятий, що мав піст...

(Входить монах)

МОН.

Студент чекає на Вас, отче,

АРХ.

Хто?

МОН.

Гордієнко, піяніст.

АРХ.

Що в обороні України
Мав голодівку десять днів?..

МОН.

Так-так, він жде вже півгодини.

АРХ.

Побільше нам таких синів.
І музикантів одержимих...
То ж клич його мерцій сюди!...

(Входить монах і Гордієнко)

МОН.

Це Гордієнко Володимир.

АРХ.

Це ти, мій сину молодий...

Іди поблизчче, гість жаданий,
Ми тут у келії самі,
Прекрасно граєш на піяно —
Я чув по радіо в зимі.

ВОЛ.

Так, добрий ранок до Вас, отче,
Це може рано?.. В цій порі...

АРХ.

Приходь до мене, коли хочеш,
Я завжди є в монастирі.

Що ж привело тебе, мій сину,
У монастир, в Америці?..

ВОЛ.

Проблема Віри України
І віроломство в музіці.
Я вчуся музики, мій отче,

АРХ.

Блаженний будь в дорозі цій,

ВОЛ.

В душі моїй Дніпро клекоче,
Хоч я родивсь в Америці.

Ніколи я Дніпра не бачив
Під небом чистим голубим...

АРХ.

Батьки вдихнули дух козачий...

ВОЛ.

Це правда, отче, ѿ я за ним

Не маю вдень, вночі спокою...
В своєму серці, в глибині
Я чую все Дніпра прибої
І часто кидаюсь у сні,

Щоб записати Дніпра стихію:
Розлив, глибини і красу!..
І я поїхати вже мрію
В свою сімнадцяту весну,

Щоб про Дніпро створить Сонату...

АРХ.

Та ж там, на славному Дніпрі,
Жила козачка твоя мати
І батьківський козацький рід!..

ВОЛ.

Вони не лише про Дніпро цей
Збудили славу у мені,
Вони влили Дніпро у серце...
І то в розливах на весні.

АРХ.

Чудово, сину, що ж ти хочеш?!

I чим я б міг допомогти?..

ВОЛ.

Та ранять стріли мене, отче,
Що відхиляюсь від мети.

Я є в конфлікті між своїми...

АРХ.

Кажи ясніш мені при цім,

ВОЛ.

Мені сказали побратими:
Я віроломник в музичі.

АРХ.

А в чім?.. I де?.. В ідеї може?..

Чи це в меті твій гріх такий?..

Чи вплив на музику ворожий,

Чи в самім стилі музики?..

Чи екстреміст без рівноваги?..

З'ясуй це коротко в словах.

ВОЛ.

Був на концерті я в Чікаго,

Концерт з Москви ансамбль давав.

АРХ.

I що?!.. Ти був на тім концерті?!

Ta як ти смів туди іти?!

ВОЛ.

Чому ж би ні? На всій планеті
Моцарт незмінний є завжди..

Бетовен — всюди є Бетовен..
Для всіх це істина одна,
Для усіх націй є чудова
Його краса і глибина...

Цей геній знаний по всім світі,
Яку політику там міг
Москаль в симфонію вліпити?..
Скажіть: У чому є мій гріх?..

АРХ.

Найперше спокій. Скажу щиро...
Чекай, мій сину, не спіши,
Ось тут і взримо, власне, віру,
Яка виходить із душі.

В прекрасній музиці глибокій,
Композиторський ведучий дух,
У геніяльного пророка
Ти брав цю музику на слух,

А не на душу. Й непогано
Сповняли ролі ті грачі,
З тії імперії тиранів,
Яких вітали слухачі,

І ти привіт їм бив в долоні?!..
Що ти, мій сину, наробив?!..
Вони вмостили там мільйони
Твоїх же сестер і братів

У голоді... А ти тиранів
Підносив кульг — цей фальш-обмін
Ти поглибив Вкраїні рани...

ВОЛ.

Та ж був же я там не один...

АРХ.

А якщо більшість діє криво?
В житті отрута є і лік...
Як вбивців — п'ять, один — правдивий,
То по який ти станеш бік?..

Тут протилежні дві дороги,
І протилежні дві мети:
Одна — з лукавим, друга — з Богом,
То для якої служиш ти?..

Бо я не стану до Престолу
Із москалем: тут віри дві:
Я за Вкраїни молюсь волю,
А він — за підбиття Москви.

Тут протилежні дві ідеї,
Тут істина ясна й проста:
Модерні в рясах фарисеї —
Це віроломники Христа;

І послідовники, що сіють
Його Дух Віри в душі тих,
Що шляхом йдуть свого Месії,
Чи покутує хто свій гріх.

Тут так, здається, усе просто,
Хоч не збегнуть чогось усі...
Та й ти дістав у серце постріл
Разом в Моцартовій красі.

Ти бач захоплювався грою,
Як хлоп у панну на весні,
Що за лицевою красою
Не бачить деспотки у ній.

Ось так і ти красі покірний,
Звуковий раб музичних лір...
І на московському ти гимні
Стояв, напевно, на позір?..

ВОЛ.

Так, це ганьба!.. Та як збагнути?..

АРХ.

Збагнути, сину, вже пора...

ВОЛ.

В Сонаті всі ті ж самі ноти,
Та й досконала була гра...

АРХ.

А як трактують вони в школі
Хоч би Пророка Кобзаря?..
Бач ти не чув іще ніколи...

ВОЛ.

Та це ж не критика, а гра,

Надхненно грали серця й руки...

АРХ.

Надхненно, кажеш?.. Придивись:
Чи не були в крові ті звуки?..
Там дух отруйний гнав з Москви.

Це були звуками үбивці,
Що культ тиранів скрізь несуть,
Щоб через тупість українці
Честь проміняли на красу.

Там пінивсь дух московських ханів,
Лиш зафарбований в красі,
Тому й не вчув ти дух тиранів, —
Космополіти такі всі.

ВОЛ.

Чи для всіх націй на планеті,
Чи є одна краса для всіх?..

АРХ.

Для поверхового естета,
Так, що не хоче бачити лих.

Краса з душі несе ідею,
Навіть у "чистій" тій красі,
В якій ріднить нас правда з нею,
То її теж не люблять всі.

Краса московська біснувата —
Культ завойовництва несе,
Щоб на планеті панувати,
І цій ідеї служить все.

Й краса музик, що манить грою,
Несе зрадливі міражі,
Але з технічною красою
Йде дух лукавий із душі.

ВОЛ.

То я ходив на стежку зради?..

АРХ.

А хто ти?.. Піяніст-естет?..
Перед тобою дві троянди:
Одну дарує — совість-честь,

А іншу — вбивця тобі дарить.
Обидві гарні, вдалебі,
Як молодят коханих пара —
Цей дар призначений тобі.

При чім үбивця-москалюга —
Твою сестру замордував,
Який на серці твоїм түгу
Смичком в концерті вигравав.

І ось зустрівся він з тобою,
Хоч ти і є у жалобі,
Він покрива цей морд красою —
Троянду дарить він тобі.

Ти взяв би в нього цей дарунок?..
Чи ти не дбаєш з рук яких?..
Чи хай і Юдин поцілунок —
Ти не приймаєш це за гріх?..

Чи не приймав ти ці троянди
Там на концерті, як красу,
З убивців рук — московських зайдів?!

ВОЛ.

Ясна для мене, отче, суть!..

Ясна й трагічна!.. Дух холоне,
Що в нас талантів тисячі
Блудять в московському полоні,
Як у болоті уночі.

Не мають ясної дороги,
Щоб віра їх вела при тім
Через бої до перемоги
У поколінні молодім.

Та що тепер мені казати,
Як на рівнині бачу все,
І бачу я страшну Сонату,
Де скелями Дніпро трясе.

То він весною в повноводді
Рокоче страшно в глибині...
І йдуть з копалень і з заводів
Робітники, несучи гнів!..

Несуть селяни гнів, розплату,
Встають голодні із могил...
І у трагічній цій Сонаті
Дніпро стрясає береги.

Цей дух Сонати скрізь полине,
Як Революції наказ,
На бій покличе Україну
З Карпатських гір аж по Кавказ!..

Повстання вибухнуть в Сибірі,
Пожежа злине до Балкан!..
Я в перемогу, отче, вірю,
Це моя візія така!.. —

Полум'янів весь у екстазі
Наш композитор молодий,
І не було вже в словах павзи,
Він все ходив сюди й туди.

АРХ.

Чому ж би й ні, князь Володимир
На цих же землях панував,
Аж поки славу побратимів
Не поневолила Москва.

Та це ж патрон твій — геній Місій
І володар з володарів,
Лети ж в екстазу творчих візій,
Твори Сонату на Дніпрі.

Ти виклич гнів проти тиранів
В серцях поетів і мистців,
Відкрий шляхи до волі гнаним,
Настрой їх душі в музиці.

Подай акорди у науці
До героїчної мети
Національних Революцій!..
Й по цім пізнають, хто є ти...

Ну що пойдеш в Україну?..

ВОЛ.

Так, отче.

АРХ.

В групі чи один?..

ВОЛ.

Тепер і сам орлом полину
Після духовних своїх змін,

Щоб взріТЬ, відчуТЬ Дніпра прибої,
Вдихнути пахоці полів,
Набратись слави від героїв,
І духу Рідної Землі.

АРХ.

Ти вже козак, лиш брак ще шаблі,
Ти духу Нації носій!..
Ну що, ще підеш на ансамблі
Потішить серце у красі,

В якій ти тішив себе досі?..
Почутъ Моцарта музику
Заправлену московським сосом
В бруднім імперськім катъолку?!

ВОЛ.

Чому ж би ні?.. і знов пішов би,
Але хіба лише тому,
Щоб підмостить під нього бомбу!..
Та варто згинуть й самому

За сто агентів-асамблістів.

АРХ.

О ні, ти, сину, ще живи!..
Хай злобні гинуть комуністи
Концентраційної Москви.

Ідь в Україну, там джерела,
Там страх, неволя, суета...
Не раз заплачеш ти на селях,
І жах поранить на містах.

Прозри, відчуй страшну скорботу,
Відкрий майбутнє всім нове,
Тоді у крові кожна нота
У твоїм серці оживе.

ВОЛ.

Хоч я ще, отче, і зелений,
Та честь свою не продаю...

АРХ.

Я вірю, сину, у твій геній,
Як вірю в Націю свою.

В твоєму серці дух прибоїв
Я чую той, що на Дніпрі,
Зроди ж Сонатою героїв,
Планеті цій — володарів!..

Цього Україна жде і хоче
Стряснуть планету в музиці!..

ВОЛ.

Я дуже дякую Вам, отче,
За геніяльні слова ці,

I за пророчу Вашу сповідь.
Чи блисне геній мій, чи ні,
Та не продам ніколи совість,
Хоч би я й згинув в цій війні.

АРХ.

Благословенний будь в дорозі,
Вітчизни геній удихни
І повертайся в передгроззі
Своєї творчої весни!..

Й зроди таку Дніпра Сонату,
Вогнем трагічним напиши,
Щоб дух умів твій панувати
У кожнім серці і в душі.

СТОЯВ ЗАДУМАНИЙ Я В ТУЗІ

Стояв задуманий я в тузі,
Дививсь на зорі крізь вікно,
Як ось влетіли в хату друзі,
Які розстріляні давно

В боях УПА на Україні...
Всі три зимою полягли...
І як прозорі, свіtlі tіnі
Серед вечірньої імлі

Стояли тут друзі по зброї.
Дививсь на них: просто живі...
Я в серці чув тяжкі прибої,
І сльози капали із вій.

Та я ж навіки їх утратив,
І ось живих я бачу знов...
Прийшли до мене просто в хату,
Які застрілені давно.

Чи це не привид і бунт крові?..
Та ж в уніформах тих самих...
І ось я чую живу мову,
Стоячи поряд коло них.

— Які ж даруєш нам новини? —
Спитав одразу друг стрункий. —
— Чи не забув ще України
І лісові наші стежки,

Де беркут линув у блакиті?..
Повстанські наші курені,
І гру гоцулів на трембіті
В Карпатських горах по війні?..

А орлиць тих наших знайомих
Ти не забув?.. — всміхнувся він,
І голос линув, як відгомін,
Серед карпатських полонин,

Де йшли колись наші колони...
Нараз з запитанням своїм
Звернувся він вояцьким тоном,
Але як друг чи побратим:

— Чи є військовий штаб тут нині
В модерній зброй для старшин
Для допомоги Україні
Й для інформації новин?.. —

І він спинився... І на мене
Засяли очі, як вогні...
І було тихо, тільки клени
Злегка торкали по вікні.

— Не сподівався нас в цей вечір
За океаном на весні?.. —
Озвався друг широкоплечий,
Що баритон, як дзвін, дзвенів.

Ти не забув іще Волині?..
Там бігла молодість моя...
І там лишив я свого сина,
І перше хрещення в боях...

А звідти я, як сокіл, нісся,
Щоб лікарських нарвати зел
На зачарованім Поліссі
Й піймати риби із озер.

Згадай, де ставили ми верші,
Там, де стояв старенький млин,
Там ми німецьких юберменшів
Вночі розбройли загін...

Це не забудеш ти ніколи,
Бо ти був ранений тоді...

А як ось тут Соборна Воля?..
І що нового тут в житті?..

Чи рух росте для перемоги,
За що ми билися колись?.. —
І його погляд трохи строгий
Понаді мною зупинивсь.

І тут озвався третій басом,
Він був аскет — ми знали всі,
Вживав він зелень, замість м'яса,
І любувався в Божій Красі.

Це був відомий нам киянин:
Худий, білявий, молодий...
Вставав молитись на світанні,
В нім щось було з Сковороди.

— Скажи нам, брате, щиро нині, —
Враз підійшов до мене він, —
— А як тут Віра України,
Що направля до волі гін?..

Яка любов?.. Які надії?..
Які ідеї і коли
Ти у серця біжнім посіяв,
І як серця їх прийняли?.. —

І він замовк...

Та що сказати?..
Яку дам відповідь я їм,

Героям цим?.. І тихо в хаті...
І я хвилююся при цім.

— Як перед Богом кажу сповідь,
Іду я прямо до мети,
І прагну так, як каже совість,
І направляє Дух Святий.

Чи так вдається мені всюди?..
О ні, я також у гріах,
Хоч я свідомий, не приблуда,
Та не завжди прямий мій шлях.

Але ѿ таких є небагато.
Це знов залежить: як і де...
Бо де пильнує батько ѹ мати,
Там український дух дітей.

І часом тішить рідна мова,
І пахнуть страви ще свої,
А решта плава, як полови,
Куди несуть їх течії.

Прибув сюди кожен лише з клунком,
Зате український дух пашів,
Тепер — серця упали в шлунки
І віра гасне у душі.

І про геройв України
Так часом пластирі ѿ про них
Згадають: хто і де загинув,
У оголошеннях своїх.

І згадують про свою волю,
Та як приліпок при чужій...
Росте покруччя... Дух навколо
Із двоєдущієм душі...

Та лиxo в тім — цей дух спереду,
І для Вкраїни хижий вовк...
І я в зударі цих трагедій!.. —
І я при слові цім замовк.

І похмурніли побратими,
В тривозі дух їхній тужив...
І я стояв тоді між ними,
Ta був далекий і чужий.

— Та знов засяяла надія!.. —
Я перервав друзів журбу, —
— Зірвалась молодь буревієм,
Проголосила боротьбу

За Самостійну Україну!..
Струснула маршами весь світ:
Протест в Нью-Йорку, Вашингтоні...
Ця молодь вірить в свій народ!..

По всій Америці й довкола
Московські палять пропори,
Щоб українців всіх на волю
Москва звільнила з таборів!..

Ми йшли в Чікаго Маршем Чести,
Вкраїнським маршем бойовим!..
Несли погрози і протести
Проти ворожих банд Москви!..

I раптом марші зупинились,
І враз московські пропори
На шмаття рвали і палили!..

А українські догори

Неслись під крики: "Слава!.. Слава!.."
Колони рушили вперед,
Гриміла пісня величаво,
І вогняний летів протест!..

Як громи б'ють, і дощ лапатий
Хапають спражені дуби,
Так дух студентський, дух крилатий
Кличе весь світ до боротьби.

Обороняти Україну!..
Щоб геть забралися москалі
Із України в Московщину!..
— Геть з Української землі

Московські зайди-паразити!..
Вже сповнилась епоха лих!..
Бо прокленутъ вас ваші діти,
Як пагуба впаде на них!..

Як океан жене прибої
Серед розбурханих стихій
Так молодих ведуть геройв
Макар Трясило і Чорній.

Дмитро Донцов їм шлях намітив
Для України боротьби!..
І молодь кличе всього світу,
Щоб він став зверхником доби!.. —

І я замовк, стоячи з ними,
Зробивши їм низький үклін...
Нараз всміхнулись побратими
Й дивились десь у далечінь...

В молитві хтіли побажати,
Щоб дух цей зайдів сокрушив!..

.....
І раптом ясно серед хати
Засяли їхні три душі...

А потім блиснули тривоги
У них, як зорі, над грудьми:
— Вітай усіх!.. Нам час в дорогу!.. —
І розчинилися в пітьмі...

.....

А я лишивсь один у тузі,
Дививсь на зорі крізь вікно...
Моливсь і думав я про друзів,
Які розстріляні давно.

Та ж були тут, стояв із ними...
І сльози ринули з очей...

.....

І лиш згадаю побратимів,
То в грудях полум'я пече.

МОЛОДІ ТЕРОРИСТИ

Лиш той шляхи до волі знайде,
На переможній зійде берег,
Хто вирве дух в ворожім зайді,
І пустить кулю йому в череп.

I знов летять думки огнисті
З Америки, в нічній порі,
До моїх друзів-терористів
В Дубовий Яр, що на Дніпрі.

I повстають страшні картини:
В грозову зливу замахи
Гордія Смілого й Марини,
I їх роз чахнені шляхи.

То їх кохання шалом лине,
Як двох вулканів у добі,
В боях за вільну Україну,
Що надихав Дніпра прибій.

I як зростав їх дух погорди
До зайд московських і гапіби,
Як дух козачки скликав орден
I стряс селян до боротьби.

Про велетенські ті подїї
В саду під кленом Дніпровим,
Як кров'ю СУМ там волю сіяла, —
Я в цій поемі розповім.

Назустріч шуміло весняне надгроззя,
Я їхав з Чікаго в вечірній порі
І клена такого побачив в дорозі,
Як ріс в Наддніпрров'ї, серед яворів,

Там, на Україні, аж серце холоне,
Коли, як легенда, минуле встає,
Де пахло по грозах блакиття озоном,
І сила вступала у серце мое.

Крутнувши з дороги я набік до клена,
І, вибігши з авта, як вкопаний став...
І серце тривожно забилося в мене,
І в болях пекучих палали уста.

Надворі темніло, так ніби смеркало,
У блискавках південь і громах шалів,
І хмари нависли, як скелі з обвалом,
Що ось розторощать усе на землі.

Тут вітер пахучий із півдня прилинув,
І небо прорвалось дощем громовим
І листя ловило пахучі краплини,
А я в хвилюванні стояв перед ним,

Так ніби до таєн прибув я на сповідь,
І вибух вулканом мій вік молодий...
А злива над шляхом підносила повінь,
І з мене стікали потоки води.

Ta був я у трансі — поході далекім,
Де геній подруги, як сонце, сіяв,
Де владно манили мене небезпеки,
І молодість буйна згоріла моя.

Там кручу Дніпрову любив я стрічати,
Дуби раменисті, тополі стрункі,
І клен там розрісся високий, крислатий,
Де СУМ охрестився у зрыві палкім.

Стояв він, як воїн, і часом в задумі,
І бачив як молодь таємно ішла
До нього в альтанку — на сходини СУМ-у,
І він прикривав їх зеленим гіллям.

Там часом дзвеніла вночі мандаліна,
Акорди гітари і шум яворів —
Зливались із співом про волю Вкраїни,
Неслися буревієм униз по Дніпру,

До славних порогів, зливалися з ревом,
Де грізно спадала стихія води,
Де хвилі стрибали по скелях, як леви,
Здіймаючи хмари у тисячі див.

І знову неслися в глибокі обриви,
Аж бережні кручі від спадів тряслись,
І далі кипіли в запінених гривах,
У дикому шалі в розгоні неслись.

І пісню розносив могутній Славута
Про молодь повстанську, підпільний наш СУМ,
Чи ж можу я орден Сумівський забути,
Який я у серці, як сонце, несусь.

Коли не чигала ворожа де змова,
І наші на стійках були вартові,
Тоді ми клялися Шевченковим словом
За вбивство Петлюри помститись Москві.

І в кожного серце рвалося до волі,
Та зброй де взяти?.. І радість була
Як хто міг затиснути в кишені пістолю,
Щоб збройне повстання підняти села.

Ми рвались до дії рішуче і просто,
І Бог нам на щастя послав молоду
Палку українку, яка, як апостол,
У нас надихала Шевченковий дух.

Чорняву козачку, надхненницею волі —
Відважну Марину — у стрілах метку —
Летуючу ворону вціляла з пістолі,
Бо батько їй лишив таємно в садку

Закопану зброю. Від зради він згинув,
Коли партізанив... Й Марина тоді
Поклялась боротись за Волю Вкрайїни,
І в цьому палали літа молоді.

Уміла утиші збурювати громи,
Як моря прибої, так ріс її дух,
Не знали ми з нею ні страху, ні втоми,
Де смерть підкрадалась — зміняла в тріумф.

Це геній, що нісся на дуках гігантів,
(Та вік обірвався до двадцяти літ)
А мова, як розквіт пахучих трояндів,
І в кожній троянді зривавсь динаміт.

Аскетка по духу, аскетка по плоті,
В підвалі згоріла в віку молодім,
На жар становили, як взнали ми потім,
Та жодної тайни не видала їм.

Твій геній лиш бліснув, розправив лиш крила,
І сила зростала сумівських дружин...
За волю Вкрайїни у муках згоріла,
І СУМ за тобою навіки стужив.

Прийшла, як апостол, як генія з'ява,
І дух з твого серця джерелами бив...
Згоріла, ішовши на гору, у сяйві,
Як волі світильник нової доби.

Твій голос нас віщо кріпив у тривозі,
Ах, славна Марино, роки молоді...
Ти передчувала, що згинеш невдовзі,
Тому ще палкіше горіла тоді.

Лилася твоя мова надхненна, пророча
Про Віру Вкраїни, Місійні Ключі...
Аж блідло обличчя і сяяли очі,
Коли говорила під кленом вночі.

Ми слухали спрагло твої таємниці,
І клен прислухався, чи знов він тоді,
Що геній погасне в московській в'язниці,
Що так у тривозі тобі шепотів.

О знов він багато, багато, багато...
Як молодість билася з комунівським злом,
Під ним там ридає і молиться мати,
То з тugoю ходить вночі над Дніпром.

ЧАСТИНА ПЕРША

I.

Упало сонце і багряні
Проміння стрілило до хмар...
Якийсь тривожний знак селянам
Воно несло в Дубовий Яр.

Марина глянула в задумі:
— Кривавий знак — віщун лихий...
Що він віщує нам для СУМ-у?..
Ta шлях наш буде нелегкий,

Як проти зайд терор впровадим!..
— Ми за терор є не одні,
Ta завтра вранці на нараді
Ми рішимо: терор чи ні?!. —

Сказав Гордій, струснувши чубом
Й міцніш Марину пригорнув...
I таємниче листя дуба
Їм шепотіло про весну.

Це метрів сім тільки від хати,
В якій із матір'ю жила
Марина із молодшим братом,
На передкраєві села.

Біленські стіни, з очерету
Дашок, що батько ще покрив...
Коня, корову... все дощенту
Забрала влада в колектив.

Ще лишились у власній хаті,
А чи надовго?.. На селі,
Хто вмів трудом своїм придбати,
Погнали з хат, як "куркулів"...

То може й іх такий жде фатум...
Та всіх жде пагуба така...
А в їх двір гарний, що й казати,
Та й батько на Соловках.

Парканом двір замкнувсь під дубом,
Фруктовий сад з рясним гіллям,
Криниця з боку, а над зрубом
Цебро спустивсь із журавля.

А далі — скрізь дуби навколо,
В дубах і школа на горі,
А церква, бачте, у тополях,
А огорожа — з яворів.

І в яр ішли зеленим долом
Ген до Дніпра з села, з гори,
Дуби і клени, і тополі,
І йшли рядами явори,

Як бойове козацьке військо
Проти навали москалів,
В зимі, з гори — тут дуже слизько,
В грозу — потоки по селі.

По огородах всюди квіти,
При зустрічах. знайомий — ні,
Але вклонялися з привітом,
До комуністів мали гнів,

Бо вони душі покололи
На різні кляси... "Колектив"
Посилив ненависть навколо
Для міжусобиці братів.

I в кожній у сільській родині
Трагедії росли такі ж,
Бо у сім'ю між батьком й сином
Москаль упхав колгоспний ніж.

A з комсомольської голоти,
Яким вригнув москаль злобу,
I наплодилися сиксоти
На впадок волі і ганьбу.

Замість Вкраїну боронити
В своїй селянській боротьбі,
Взяли пришельця-паразита
За брата старшого собі.

Та як вулкани по Вкраїні
Знялися повстання, спротив скрізь...
I поєднався батько з сином,
Щоб задушить соціалізм,

Прогнати пришельців окаянних!..
I комуністів на шнурах
По селах вішали селяни,
Прийшла для спротиву пора.

Знайшлися і бомби й кулемети...
A в Кримках, Бродах... на весні
Були повстанські комітети
Протягом десяти днів.

З села в село летіли вісті:
В боях скрізь еСВеУ і СУМ,
Почистили всіх комуністів
І пересяли комсу.

Трясли комуною повстанці.
В Дубовім Ярі було гірш,
Бо весь район дубовоярців
Обезголовила раніш

Партійна зграя Падлецова.
Хоч бунтувалась сільська кров,
Та вже по тюрмах каравсь провід,
Або на розстріли пішов.

Лишилась молодь в цій стихії,
Але поколена була,
І лише СУМ таємно діяв,
Готовив спротиви села.

І говорили між собою:
— По всій Україні боротьба!..
Та де узяти нам зараз зброй?..
— Окремі замахи хіба

На озвірілих комуністів,
Хто з них терору є носій?!.. —
Марина вклала уже й листу,
Та треба рішення усіх.

Селяни в страхові замкнуті
Осторонялись від боїв,
І тяжко молоді збегнути:
Де вороги, чужі й свої...

Та ясно бачила Марина,
І шлях означила собі...
І всім, що люблять Україну,
Є шлях ясний у боротьбі,

Чи молодь це, чи навіть діти,
Чи це в Карпатах, на Десні,
Чи у Сіднеї, на край світа, —
Для них призначення ясні.

Росли з Мариною надії,
Знайшла всі батькові клички
Й поїхала Марина в Київ,
І сумівські знайшла зв'язки,

І зустрічалась з Павлушкивим,
Й в село вернулася назад,
І з фанатичною любов'ю
Струснула душі, як гроза

Стрясає хмарами густими,
Благословляючи весну,
Й вона з посестер й побратимів
Покликала у селах СУМ.

Дух СУМ-у ширila Марина,
Але таємно, й на добір,
Хто вірив в волю України
І був рішучий в боротьбі.

З таких і ширивсь СУМ навколо
І гартуувавсь, прийшла пора —
Ударив СУМ по комсомолі,
Який сушив селян, як рак.

Розкрили маски всіх сиксотів...
Або:

— Хто “за”, за колектив?..
І меншість — “за”, а більшість “проти”!
І поколовся сам актив.

І в час цього саме розлому
На допомогу тут прийшов
Їм секретар із райпарткому
Москаль "товаріщ Падлецов".

Ця найскаженіша потвора
Терором тисла верх і низ...
І спинить могли тільки терором
Його й його соціалізм.

Й коли згадала лиш Марина,
Що час терору наступив
У обороні України,
Щоб зупинити колектив!..

— Терор!.. Терор!.. Ах, це чудово!..
Це дуже радує мене,
Лиш смерть зупинить Падлецова,
А решті страху нажене!.. —

Гордій аж крикнув у захваті. —
— Так, як скажених всіх собак,
Час комуністів всіх стріляти!..
І це є справжня боротьба!..

Тепер і станем ми на пробу!..
— На пробу станем, але з чим?..
Для замахів потрібні бомби!..
— Чекай, Марино, не кричи,

Та я дістав вже й динаміту,
І вибухових речовин,
Я сам вмію бомби робити...
Для бомб дістав перексилін...

Я вже давно цей плян намітив, —
Сказав захоплено Гордій.
— Коли дістав?..
— Ще того літа,
Я передбачував тоді,

Що проти зайдів-комуністів
Прийдуть часи на замахи!..
Вже не вмішає серце пімсти
За їхні злочини лихі!..

— Чому ж раніш мовчав, Гордію?..
Чи ти мені не довіряв?..
— Кому? Тобі?.. Своїй надії?..
Я все нагоди просто ждав.

Ось так Гордія і Марини
В коханні час галопом біг
Із ідеалами Вкраїни,
Щоб вмить загинуть в боротьбі...

І ось в цей вечір у задумі
Стояли вдвох вони в саду
Із одержимим духом СУМ-у...
— Які ж призначення нас ждуть?..

І чим відкриє своє завтра
СУМ?.. — покоління молоде?..
І серце палить, ніби ватра,
І виривається з грудей.

То я захлибуюсь в диханні
Від радости, що Бог шляхи
Поєднав наші у коханні,
Настроїв нас на замахи,

Щоб змили ми огнем наругу,
За волю віддали життя,
І разом з тим звіщають туту
Якісь дивні передчуття... —

Сказала в запалі Марина... —
Думок мільйони в голові...
Чи ми розійдемось і згинем,
Ta буде так, як Бог навів.

В тріумфі нашім — змиєм згубу —
Сплели ми шлях свій з протиріч...
А може нині під цим дубом
Благовістим останню ніч?..

— Хоч чую й я цю тугу справді...
А може завтра у саду
Всю нашу сумівську нараду
Які сиксоти видадуть

— А що ти скажеш про Миколу?..
— Якого?..

— Та що Падлецов
Прогнав на зборах з комсомолу,
І він до СУМ-у перейшов?.. —

Злегка Гордій підозру кинув.
— Він все з обуренням носивсь
Проти комуни... — І Марина
Задумалась... Далі:

— Колись

Він виявляв мені кохання
І рвавсь в активну боротьбу...
Та й його батько на засланні,
Проте мінливий завжди був...

А може й посланий до СУМ-у,
З метою злобною прийшов?..
Ти знаєш сам, три роки тому
Він виявляв свою любов.

У нім злоби багато й жовчі,
Думки холодні і чужі,
Та й погляд в нього якийсь вовчий,
Якийсь в нім гріх є на душі,

Й коли сказати він щось хоче —
Свої чесноти довести,
То все спускає униз очі...
А що про нього скажеш ти?..

Ти зустрічаєшся, Гордію,
Із ним частіш... Я не даю
Своїх заключень... Як він діє?..
Скажи опінію свою.

— Він ніби грає роль двояку,
Та вроджений для діл лихих,
З погроз за батька, просто з ляку
Може й сиксотить він для них.

Чи він із пімсти чи із ляку,
Та роль розкрити його пора,
Казав Володя і диякон
Антін Зозуля вже не раз.

— То припильнуй його, козаче,
Якщо сиксот — агент Москви...
— Коли впіймаю на гарячім,
То не пущу його живим! —

Сказав Гордій. — Давно вже треба
Проглянути в СУМ-і всі зв'язки... —
І подививсь в похмуре небо,
Де підстрибали блискавки

У далині, неначе кобри,
Але не йшла сюди гроза,
Геть покотилася через обрій...
Гордій задумано сказав:

— Згадались перші дні кохання,
Як поєднав нас дух палкий,
Коли забрали на заслання
Наших батьків на Соловки...

Комса приходила до хати,
Тоді була також весна,
Щоб до колгоспу “записати”,
Так батько вилами прогнав...

— Так, поєднав нас дух недолі.
Пригадуєш, як раз вночі
Я мала батькову пістолю,
Під цим же дубом стоячи?..

— Чому ж би ні?.. Люблю я зброю!.. —
Струснувсь у радості Гордій.

— Ми любимо її обое!..
І ти сказав мені тоді:

— Яка ж чудова оце штuka
Для замахів, бо час летить... —
І ти простяг за нею руку...

— Та ти сховала її вмить
І віднесла мерцій до хати,
І знов вернулася тоді...
Яка то радість є кохати,
Як бачиш вічність у меті!..

— Який чудовий ти, Гордію,
Такі думки твої ясні...
Так, ідеали і події
Нас поєднали в глибині!..

Я у коханні чую сповідь,
Що світить в ній волі мета...
І в цьому вічність є любови!.. —
Їх спрагло стрінулись уста...

Не для спокійної родини
Пророчі сяли в ній вогні,
А для ідей — для України,
Щоб метеором згоріть в ній.

І в тому суть була любови,
Бо в ній шалів козачки дух,
Тому й любила дух військовий,
А не домашню суету.

Тому й любила шал Гордія,
Шал степовий в богатирі,
В сміливій пісні, рухах, діях...
Несамовитий дух горів.

Та у стихійнім неспокої
Він міг вхилитись від мети,
Вхопивши раптом в руки зброю,
На манівці СУМ завести.

Коли Гордій впадав в екстазу,
То він підряд стріляв би всіх —
В кожну комунівську заразу,
Такий запал є молодих,

У яких часом гнів і пімста
Їх відхиляють від мети,
Хоч як жахають комуністів,
Та їм так не перемогти...

Ці відчуття і дух любови,
Як дух ведучий всіх віків,
В Марині жив уже у крові —
Передалося від батьків.

Пісні, казки ще від колиски
Ростили цю любов у ній,
Чи за обідом коло миски...
А за любов'ю ріс і гнів,

Як оборона цій любові.
І як вбиває снайпер ціль,
Так убивала вона словом
Ворожий дух. Але при цім

Вона дивилася на двоє:
Якщо слова були слабі,
Тоді вживала вона зброю
Для перемоги в боротьбі.

Цей дух в ній викликав зарані
Ще батько, волю сіочи,
Як ще у лісі партизанив
І таємниче уночі

Приходив інколи до хати
Через густі садки й ліси,
Тоді ж навчилася стріляти,
Як батько зброю приносив.

Марина скромна, та смілива,
Подруга чесна у житті,
І на забавах жартівлива,
Й її за це любив Гордій.

Носив її скрізь дух козачий,
І дух апостольський носив,
Я в США подібну трохи бачив
На популярності краси.

Краса і геній, як у казці,
І дух сіяв з душі такий...
Тому й шукали в неї ласки
Всі красуни-молодики.

Завжди підняті перса, впругі,
Орлиний зір і стан стрункий,
Лише за батьком часом туга
Їй зло вдавалася в знаки.

Смугліва цера, уста пишні,
Привіт, усмішка на устах...
Палала в ній любов для близніх,
З очей сіяла доброта,

Вдихала віру на доброти,
Для всіх порадниця була,
Але усе це було доти,
Доки не стріла духа зла...

Зустрівши зло — мінялась скоро...
Тому й раніш була вона
Не оборонниця терору,
Але колгоспна ця весна

Внесла в село рішучу зміну:
Терором гнали в колектив,
Взяли в облогу Україну...
А хто протививсь, не хотів,

То тих на каторгу засилали
В концентраційні табори,
Копати водяні канали...
І партія цих гангстерів —

Московських комуністів-хамів
Їх не звільняла звідтіля,
Там за колючими дротами
Мільйони згинули селян.

Ввели по селах — плян до двору,*
А як до строку не сплатив,
То ждали їх такі терори,
Як попередніх засланців.

І ями рили комуністи:
І на городі і в дворі
Шукали хліба. Росла пімста
Проти усіх комунарів:

Чи українець, чи забродя,
Чи москофіл, чи хам простий, —
Для українського народу
Це були змії і глисти.

Та комуністи рили й печі:
“Куркуль”, можливо, заховав
Десь у долівці з зерном глечик,
Який потребує Москва.

А після всього гнали з хати
Родину всю — закон такий,
У чім стояли — до сільради,
Пізніш — в етап на Соловки.

Стрясалась в корчах Україна...
І серед цих страшних подій
Вела на бій свій СУМ Марина,
За нею перший йшов Гордій.

— Терор лише проти терору!.. —
Гордій в екстазі аж горів. —
— Ех, покоління наше хворе
Понапускало москалів!..

— Терор конечний, нема мови,
Щоби спинити комунарів;
Та що загибіль Падлецова,
Як всі диктатори вгорі?!

Убити Сталіна-потвору,
Кремлівську зграю заправил,
Що Україну всю терором
На свій натягують копил. —

Вона сказала.
— Так, Гордію,
Колгосп лиш стримаєм на рік...
Якби в кремлівську зграю зміїв
Хто кинув бомбу нагорі,

А це можливо, кажу щиро, —
І геній блиснув по лиці, —
— Бестрашних десять, які вірять,
Тих бомби попадають в ціль!..

Тоді б змінилися події,
Провал колгоспний тоді б був!..
А поки що, то ми, Гордію,
Внизу відкриєм боротьбу!..

— Ідея добра, що й казати!..
Так, панували б ми якщо б,
Хто москаля назве за брата,
Тому пускали кулю в лоб!.. —

Сказав Гордій і далі думав:
Хто схвалить на селі цей шлях?..
Хто слабовільний є у СУМ-і?..
Чи заламає кого страх?..

Хоч пахли розквіти акацій,
В саду співали солов'ї,
Та їхній дух і тон вібрацій
Був в боротьбі, а не в сім'ї.

— Так, завтра рішимо у СУМ-і! —
Сказав Гордій. — Рішить пора!...
І вдвох дивилися в задумі,
Як спалахнув із-за Дніпра

Багряний місяць, ніби ватра...
У хмарі бризнули вогні...
Що ж віщувало для них “завтра”?..
Чи не останню оце ніч?..

Aх, Боже мій, чи не останню?..
Ось так, як зараз, хтіли б йти
Вони у вічному коханні!..
Їм було страшно розійтись,

Що вже не стрінуться ніколи...
Страшний сигнал в передчутті...
Хто мені скаже: яка Воля
Нас попереджує в житті.

Про впад близький або далекий,
І щоб поправити свій гріх?..
Щоб відвернули небезпеку
В подіях Нації й своїх?..

Летить весь всесвіт у орбітах,
І з нерозгаданих цих змов,
І з таємниць цих ми, як діти,
Краплини тільки беремо.

Запашна ніч, як в передгроззі,
Ах, скільки твориться надій...
Стояли в задумі, в тривозі
В саду Марина і Гордій.

Як двері стук — і вийшла з хати
В сорочці білій і мерцій
Ішла до них Марини мати
По росяному шпориці.

Враз зупинилась у тривозі:
Чи ви тут, діти, ще живі?.. —
Сказала Ганна, втерши слізози,
Стоячи боса у траві.

— Ну, слава Богу, що здорові!..
— Чого ви плачете?.. Скажіть!..
— Приснились ви із Падлецовим!..
Так страшно тяжко на душі...

— А як же й де було те мамо?.. —
Спитав схвильовано Гордій.
— Коло Алъянкової брами...
Ви всі гарячі молоді...

— Страшно ѿ подумати є нині
Що то приснилося мені...
Щоб заспокоїти, Марина:
— Багато див буває в сні,

Але життя своїм законом,
Нас не питаючи, летить...
— Була ѿ міліція на конях...
А ти, Марино, Боже, ти

Така страшна була, що ѿ годі...
Аж шаленіє голова... —
І залилась слізами потім:
— Внесла я тільки тугу вам...

А ти, голубчику Гордію,
І де вас Бог в сні не носив...
Піду я в хату, я не вмію... —
Й пішла до хати по росі...

Вона пішла, вони мовчали...
Як в океанській глибині
Вони втопали без причалів...
Але це був сигнал зі снів.

Та ось задихане і бліде
Дівча неслось із-за кущів
В гльодовій тіні...

— Диви, Ліда!.. —
Марина крикнула мерещій,

І серце якось похололо,
На сполох било... Час летів...
— Може що скаже про Миколу?..
Сказав хвилюючись Гордій.

І тут побачила у тіні
Під дубом Ліда їх обох...
Навіть не втрималась Марина:
— Ми ждем новин без катастроф!..

Якісь тривожні є новини?..
А Ліда їй:

— І не питай!..

І враз зірвалася Марина:

— Щось сталося, Лідо?..

— Майже, так!..

— Що значить, майже?!.. Хмари з громом?!..

— Учора ввечорі... Провал!..

Микола був у райпарткомі!.. —

Упали бомбами слова...

І з ким він був і хто те бачив
Розглянули на всі лади,
Як наставляв їх дух козачий,
І як үникнути біди.

Та Ліда знала дуже мало:
“Одарчин батько малював
Там райпартком”, — вона сказала, —
“Й Миколу бачив”, — всі слова,

Що для Марини на світанні
У цім алярмові було...
Тепер було не до кохання,
Як ждало арештів село.

Неслісъ питання, як прибої,
В трагічних здогадах, журбі,
І нерували усі троє,
Як поступити в боротьбі?..

Невже ворожі вранці розгри
Ударять СУМ, як в хмарах грім?!..
Палали сумніви й підозри,
Та бракло відповіді їм.

— А може скаже, що є в тому,
Він сам де правда в чім яка:
Хто і чого до райпарткому
Його учора викликав?.. —

Сказала Ліда.

— Хто?.. Микола?!.
Та він втоптав туди вже слід!..
Не вірю я йому ніколи!.. —
Гордій з нервовости поблід. —

— Чому ж мовчав він?.. Слухи змови
Носились скрізь... Бо він нас кляв,
На СУМ доносив Падлецову,
За зраду куля і петля!..

Та враз Марина дух змінила,
Як щось пророче було в тім,
Як в полум'ї стряснулось тіло,
І передавсь вогонь цей їм.

— Вони готують для нас згубу,
Її ж ми звернем проти них!..
Благослови тут, під цим дубом,
На бій нас, Боже, молодих!..

Навіть при зраді, в цих умовах,
Не здамсь без бою, кажу: ні!..
І я сама вб'ю Падлецова!..
І не перечте ви мені.

Уб'ю, як пса!.. Кажу вам щиро,
Не вбити хама того гріх!.. —
Вона казала в такій вірі —
Ніхто не вірити не міг. —

— Якщо в святих — не грішних душах
Господь вбиває їх тіла,
То вбити диявола я мушу,
Щоб відвернути його від зла!..

В контрнаступі бачу надії,
І ми їм страх ще наженем!..
Ще будеш, друже мій Гордію,
Повстанським їздити конем.

Не раз ти, дубе раменистий,
І батька в бій благословляв,
То вдар же з нами комуністів,
Щоб аж здрігнулася Земля!.. —

В екстазі крикнула Марина.
Здавалось, всесвіт волі цій
Впаде одразу на коліна...
— Куди направить віра в ціль

Туди й стрілятиме пістоля,
І перемога там гряде!..
Скріпі ж нам, Боже, Віру й Волю!..
Благословен хай буде день!..

Вона дивилась в якісь далі,
І бігла радість по лиці,
Ніби читала там Скрижалі,
Що указав їй Бог при цім.

Здавалось всесвіт був охочий
Іти за нею в бій з мечем!..
З очей світла сяли пророчі...
І слізозі капали з очей...

Світанок танув в передгроззі,
Додому йти ніхто не хтів,
Чекали ранку у тривозі,
Який ішов в багряній тозі
Відкрити браму для подій.

ІІ.

А хто між кленами у тінях
Шмигнув в смеркаючій порі
Отой шатен в сорочці синій
У райпарткомівськім дворі?..

Чи не на злочин окаянний
Спішив лукавий молодик?..
Двері відкрив, назад оглянувсь,
І в середину миттю зник.

І вже при свіtlі в коридорі
Його впізнали малярі,
Що малювали. Лиш з надвору
Він увійшов, як тут зустрів

І гепеушник, як знайомий:
— Здоров, Миколо Матвійчук!..
Ти з справою до райпарткому?.. —
І озирнувсь, щоб хто не чув:

— Тобі ми в всьому довірюєм...
Кілька хвилин тут підожди,
Там є товариш Негодяєв,
А після нього підеш ти.

Сказав з“яхиднено Нахалов,
І на софу йому вказав,
А з рота вдарив дух, як з калу,
Що димом він перебивав.

Він вузьколобий, та пикатий,
Щитино-рижий чуб потер,
Таких є повно на плякатах,
Як тип безпеки СССР.

Пройшовсь позірно коридором
Туди й сюди, як у марші,
Який вбива тільки терором
Завжди без серця й без душі.

Й пішов назад в кімнату знову,
Звідки виходив перед тим,
Що була поряд Падлєцова,
Лишивсь з цигарки тільки дим.

Дививсь Микола на плякати,
А з серця крик: “Хто ти такий?!..”
“Чого ти тут?!.. “Зрадник проклятий?!..”
Стрясали сполохом думки.

Його впізнали... А що потім?..
Петлю собі сам зав'язав?!..
Та він не бачив відвороту,
Не було відступу назад.

А малярі із коридору
Дивились боком...
— “Час, пора
Порвать зі всім!.. Хто — я?.. — Потвора,
Я на селянськім тілі рак!..” —

І він хотів уже втікати,
Як тут Нахалов вийшов знов,
Махнув рукою:
— До кімнати!..
Там жде товаріщ Падлєцов.

Зайшов із острахом Микола,
Нікіта в течку заглядав,
Сидячи в кріслі коло столу,
І часом басив: "Да, да-да!.."

І знов мовчав і хмурив чоло,
Як хмуривсь Сталін на стіні,
І в піт це кидало Миколу,
То пробігала дріж по нім.

Миколу мучила тривога,
А той із люльки пускав дим,
Стояв Микола, і підлога,
Здавалось, вломиться під ним.

"Падлець" сидів похмуро впертий,
В очах бродила каламуть,
Любив помучить аж до смерти,
А потім жертву проковтнути.

Найперше ніс вражав роздутий,
В якім чорніли дві діри,
Які поширювались в люті,
Коли він злобно говорив.

Волосся чорне, напівсиве,
Але тверде було, як дріт,
Спадало пасмами, як грива,
Вперед геть видутий живіт,

Який приносив часом болі
Від товщів тих, що погрубів,
Хижак'язька чулась у нім воля
І самопевність у собі.

Обвислі вола,увесь грубий,
І нижня хляпала губа,
Як з черепа тирчали зуби,
Тряслася люлька у зубах.

Як нервував — губа тряслася,
Кваси бурлили в животі,
Сичав крізь зуби лютим басом,
Від скаженіння аж потів.

Угнутий лоб, обличчя спріле,
Вперед геть витягнений низ,
Хто бачив в парку де горілу,
Так відгукнувсь в нім атавізм.

І раптом він якось підскочив,
Спинившись щільно при столі,
Й Миколі глянув різко в очі:
— Так що нового в вас в селі?!

В Петлюрівськім Дубовім Ярі?..
Як проявляє себе СУМ?..
Чи не збира він чорні хмари
Підніять повстання в цю весну?..

Твій батько — ворог, він — в Сибірі,
Та ти доносиш нам про СУМ,
І я тобі, Миколо, вірю,
Й для нагороди піднесу...

Я більш скажу тобі, Миколо,
Щоб ти не впав перед біди,
Пошлю в зимі тебе до школи...
Ти є розумний, молодий,

Служи лиш партії, Миколо.
А ті розмови, що немов
Тебе прогнали з комсомолу,
То ми поновим тебе знов.

Для тебе завжди все можливе.
Та краще в даній боротьбі
Від політичного активу
Стояти остононь тобі.

Тоді тебе підозрівати
Ніхто не буде. Вір мені!..
А чи не знає твоя мати,
Що ГeПeУ ти агент?!

— Hi!.. —

Сказав Микола й додав потім:
— Ніхто не знає!.. — і замовк,
І було гайдко якось в роті,
Як у помиях язик мок.

Або палило, як в посуху,
І як ганчірка, сох язик,
Та він, як блазень, тільки слухав,
Хоч бунтував із серця крик.

— Сідай, Миколо, будь, як вдома, —
Затягся димом Падлецов, —
— Те, що говорим в райпарткомі,
Ніхто не зна наших розмов,

Крім нас самих... При цьому ділі... —
Він витяг пляшку коньяку,
Дві шклянки, і забулькотіло...
— Тепер, Миколо, посмакуй
Мого вина... Гостю, як сина,
— Пий!..

І випили...

Що ж у селі
Тепер нового?.. Як Марина?..
Микола враз повеселів,

Назад поглянув і навколо...
— Можеш казати усе вслух!.. —
Сказав Нікіта. І Микола:
— Значить не мають стіни вух?.. —

Він нахиливсь і стишив мову:

— Завтра — уранці у саду
Збира нараду СУМ-у провід,
І також я туди піду, —

Сказав Микола напівтоном:

— І це нарада не проста,
А всього нашого району...
— Які ж питання будуть там?..

А де в саду? — спитав Нікіта.

— В альтанці тій, біля Дніпра...
Кажуть, Гордій терор намітив,
Мовляв, терор почать пора!..

— Терористична, значить змова,
Ось я терор їм піднесу!..
Я хочу бачити увесь провід,
На Соловки зішлию весь СУМ!.. —

Нікіта крикнув, зхмурив чоло,
Аж з рота бризнула слюна
На сп'янене лице Миколи,
І бризки впали до вина.

Пробіг очима по портретах,
Ударив кулаком об стіл,
Туди й сюди по кабінеті
Крутивсь в нервовій суеті:

— Контрреволюція, Вкраїна!.. —
Нікіта крикнув і притих:
— Це підготовила Марина?!..
Вона ж володарка усіх!..

Налив вина.

— Ще раз з тобою!..
І випили... І він спитав:
— А де дістали вони зброю?!..
— Цього не знаю... Завтра там

Побачите, як на долоні,
Які і що це за орли?!..
Там провід весь буде району,
А також зброю, де взяли...

Схопивсь Нікіта, і як в бреді:
— Терор задумали вони?!..
В Сібір, в тайгу пасти ведмедів!..
Тут телефон враз задзвонив...

Він трубку зняв, нахмурив чоло:
— Я слухаю!.. Що хочеш ти?!..
На вас стріляли із стодоли?!..
Женітъ негайно їх сюди!..

Да-да!.. Да-да!.. До райпарткому!.. —
Нікіта слухавку поклав. —
— Ти йди, Миколо, вже додому!..
Я маю інші ще діла!..

А тут ще шлунок мучать гази,
Я завтра буду!.. Да, да-да!..
— Ви знаєте... Я з ними разом...
— Не бійсь, я виду не подам,

Що ми в зв'язку. Не бійсь ніколи,
За рапорт дякую тобі!.. —
Стис руку в дверях... І Микола
Як пес із ланцюга побіг.

Тут гепеушник той кирпатий
В кімнату одразу ввійшов:
— Вже скінчили ту дрянь втощати?..
І крикнув з люттю Падлепов:
— Теж контрреволюційна сволоч!..
Та мусив випить з ним вина,
Бо поки що дає нам поміч.
Він не з любови служить нам,

А з пімсти, гніву до Гордія —
Марину той в нього відбив,
Куркульська дрянь, буржуазія,
Гнилий відпад від боротьби.

Пізніш і він згніє в Сибірі!..
Як зрадив він своїх братів,
То хто йому може повірити?..
Це гниль, проказа у житті.

III.

Чому так вітер в передгрозі
Затаєно в садах пробіг,
Й село спинилось на порозі
У нерішучій боротьбі?..

Чому Дніпро наш батько сивий
Насулив брови, похмурнів,
Ганяють хвилі, наче гриви
Із зграї збурених левів?..

Чому так суне чорна хмара
Як розчищений павук?..
Хмурніє ранок... Як примара,
Над садом кряче чорний крук.

Чи це не віці знаки лиха,
Що у комунівській петлі
Вже зашморгнуть селянські стріхи
В неволю в нашому селі?..

Та звідки ж крадеться ця змова?..
Село кипить проти ганьби,
Та чи за волю в власній крові
Не захлибнеться в боротьбі?..

Чи виріже із свого тіла
Комунівський московський рак,
І щоб село знов молоділо?..
А виризать його пора!..

Пора, пора!.. В селі напруга,
І треба виризать поки
Ще не хронічна ця недуга,
Хоч і далась уже в знаки.

**

То не орли злітались в саді
З сторін Дніпрових, степових,
То СУМ районний на нараду
Збиравсь у ранок грозовий.

В двадцятий вік нашадки Січі
Знайшлись в комунівській петлі,
Тепер рішають таємничес,
Як розігнати колгосп в селі,

Щоб повернути приватню волю.
І як посилити свій бій,
Як вдарити по комсомолі
В районній тактиці своїй.

Хоч мова їх і кострубата,
Але рішуча проти змов,
Що час прийшов вже розігнати
По всім районі комсомол.

Одні лиш хмуряться в задумі,
А інші прагнуть до подій,
І як посіять зерна СУМ-у
В селянські душі молоді.

Козацький дух бунтує в крові,
У молодечому вогні,
До бою завжди є готові,
Та лиш в кулак загонять гнів,

Чи по кишенях тиснуть зброю...
— Прогнать!.. Прогнать, колгосп тупий!..
У серці стука дух прибою,
Що час розплати наступив.

Обличчя строгі, у задумі...
Марина скликала із сіл
Всього району провід СУМ-у —
Підняття терор у цій весні.

I ось зійшовсь в неділю вранці
На чолі СУМ-у голови
Районний провід у альтанці
Серед зеленої трави.

Під кленом стіл. А всі навколо:
Хто що попав, на тому й сів,
І на пеньках, і на ослонах...
Це перший збір був на весні.

Ta був суворий його тон цей,
I біля столу у саду
Стояла у чорній суконці
Марина строга в хмарах дум.

I хоч білів на викіт комір,
I придавав їй цим красу,
Ta нині кожного свідомість
Була заглиблена у СУМ.

Була Марина в взнеслій вірі,
Враз піднесла свій рух руки...
Усі затихли... В очах сірих
Засяли віщі маяки.

— Свята неділя в нас сьогодні,
Дорогі друзі й подруги,
Та нам закрили Храм Господній
Нашої Віри вороги.

А ми ж співали там у хорі!.. —
І з вій упали каплі сліз... —
— Тепер там рало, для комори
На глум узяв соціалізм.

Взяли дух Віри, дух любови,
Який єднав в селі нас всіх,
Погляньте!.. Жде Свята Покрова,
Щоб ми на сповідь йшли за гріх.

Душпастир наш отець Михайло
У концентраційнім таборі
Під час повстання Забайкалом
В бараці з вірними згорів.

В саму суть Віри подивітесь,
Як хто ще має у собі!..
Містичне тіло Плащаниці
Ми маєм тільки три добі,

Як всі ми вірим в неї широко.
А комуністи-москалі,
Щоб панувала біса віра —
Відпадки Леніна гнилі

Ввесь час тримають в мавзолеї,
Як ще за ідолських часів,
Щоб вірили в хамську ідею,
Яко правдиву віру всі.

Щоб комуністи всього світу
На прощу їхали в Москву
На чолобитну до бандита,
Під старшобратьню хорогву.

Й тому, щоб наш нарід загинув,
Заброди настути ведуть
І нашу Віру України
Із наших душ скажено рвуть.

Чи можем ми далі терпіти?!.
СУМ став на пробу в цю весну!..
Та ж ми дорослі, ми не діти,
Та ж нас нащадки прокленуть!..

За боягузство і провини,
Що напустили посіпак!..
Наші батьки в Сибірі гинуть,
А ми тут рабствуєм в степах.

Вже виривають рештки волі
В нас окупанти-москалі,
Або тепер?!. Або ніколи
Ми не порвем ції петлі!..

— Терором страшать нас в покорі!. —
Із лавки викрикнув Гордій.
— Ми на терор вдарим терором!..
Ми терористи молоді!.. —

Марина крикнула і гостро
Рвонула руку уперед,
Як із пістолі дають постріл. —
— Ми, покоління молоде,

Не стерпимо ганьбу і сором!..
Вся Україна в боротьбі,
Вся Україна у терорі
Я кличу всіх вас на цей бій

Проти скажених комуністів!..
Чи згодні, друзі, молоді?!.
— Ми згодні всі!..
— Ми терористи!..
— Терором зломимо застій!..

— Терору скрізь часи наспілі!..
— Терором СОЗ розженемо!..
— Почетвертуєм москвофілів
І розженемо комсомол!.. —

Слова, як полум'я, з глибини
Неслися з сумівських грудей...
І від зворушення в Марини
Піднеслися слізози до очей...

Але вона в тяжкій напрузі
В середині здавила їх...
І знов звернулася до друзів,
Як їх порив трохи затих.

І полилася мова щира,
Як океанський біг стихій...
І ця її Місійна Віра
Несла апостольство подій...

— Ми комсомол тоді розгромим,
Як інтригант ворожих змов —
Цей секретар із райпарткуму —
Москаль Нікіта Падлєцов

Від стрілу нашого загине!..
Палають вогнища вже скрізь!..
У повстаннях вся Україна!..
Розгромимо соціалізм!..

Колгоспи мусим розігнати!..
І ми, як молодь, маєм йти
У бойовому авангарді,
А не в хитаннях суети!..

Ми мусим вибити із строю
Ворожий провід і актив,
І забирати від них зброю,
І волю Нації нести!..

Вже голову сільради Змія,
З Холодноярських хуторів,
Знайшли із каменем на ший
Передучора у Дніпрі.

Ще десь шукають Білодіда —
Партійного секретаря,
За Козаченком нема й сліду...
А комсомольця Крамаря —

Усім відомого сиксота —
Уверх ногами на шнурі
Знайшли уранці на воротях,
Шукають Гадова в Дніпрі,

Що пив ковшами самогонку,
Який пропав ще від зими;
Ведуть повстання підготовку
Люди постарше, ніж є ми.

Діють повстанські комітети
З старшин вкраїнських, партизан...
Знайшли гранати, кулемети,
Щоб повернути волю назад.

I з Січеславщини є вісті,
Із деяких районів, сіл...
Там постріляли комуністів
Або повішали усіх.

— Смерть Падлецову!..
— Смерть катюзі!..
I розстрілять його кубло!.. —
Так крикнули в захваті друзі,
Що аж садами понеслось...

— Стріляти в душу, в серце словом!..
Не помагає, в лоб тоді!..
Така розплата з Падлецовим!.. —
Поривно встав з пенька Гордій,

І підійшов мерщій до столу,
І, пальцями чеснувши чуб,
Поглянув різко на Миколу,
Щоб погляд той його відчув.

— Так, молоді ми терористи,
Бо дух козацький від віків:
Стрілять скажених комуністів!..
І лиш контрастути такі

Прискорять бій за власну волю!..
І їхню партію тоді
Ми порубаєм і поколим!.. —
Сказав упевнено Гордій.

— Терором хтять нас залякати?!.
Селян, що томляться в труді!?.
Ми бомби кинемо на каті!.. —
Сказав розпалено Гордій.

Здіймайте голови повище!..
Не залякає дим з вугля
Селян повсталих пожарница!..
Як не зляка сова орла!..

Коли з партійного вампіра
Побачать люди гнилий труп,
Тоді селяни в СУМ повірять,
В терор рішучий наших рук!..

І всі, що люблять Україну
І волю на своїй землі,
Волітимуть кранце загинуть,
Ніж гнить рабом у москалів!..

І наші прагнення природні!..
— А чи не будуть лиш слова
Ці наші рішення сьогодні?!. —
Денис Гордія перервав.

— Я запитаю тебе щиро:
Скажи, Денисе, ти мені,
Чи взагалі ти в волю віриш?!..
Або сказати ще вірніш,
Чи маєш право ти на волю?..
Так як француз, англієць, чех?..
Ти нині раб на своїм полі,
Тебе цей сором не пече?!.. —

Спитав Гордій в своїй екстазі...
— Та я готовий є завжди
Стрілять в комунівську заразу!..
Але коли?.. І як!.. І де?!..

Те, що рішаєм ми сьогодні, —
Сказав піднявшися Денис, —
— То я цілком з тобою згоден!..
Та щоб розбити соціалізм,

Ми мусим мати ударну групу!..
Тут не поможуть вже слова,
Мусять валятись зайдів трупи!..
Інакше буде нам провал,

Бо бже грабують рештки волі.
І шлях наш тільки в боротьбі!..
Ганьба, хто жде, щоб в рабське чоло
Всадив москаль йому набій!..

Нам шлях вказала тут Марина,
Як рештки волі зберегти, —
Прорвати облогу України!..
І я з цим згоден, як і ти!..

— Велика віра краще кулі
Часом в осяненні мети! —
Запально виступив Зозуля
Антін — диякон молодий.

— Але як душі в них роздерті,
То що ми зшиємо їм іх?..
Ми мусимо огнем їх стерти!..
Убити диявола не гріх!..

Дияволів краще убити,
Спинить гріхи їх на землі,
І передати до того світу,
Щоб там шкварчали у смолі...

І усміх блиснув в легкім тоні,
І по обличчях враз пробіг,
Але продовжив знов Антоній
Диякон.

— Ми у боротьбі!..

Щоб побороти зло і вади,
Христос приніс нам меч — війну
Для оборони волі й правди!..
Це кожний з нас давно збагнув.

Не радься з ворогом ніколи,
Вгинатися зайді — шлях ганьби,
Для зайди смерть, а для нас воля!..
Такий закон є боротьби.

Без Віри Нація, як вівці...
Колеться на течії:
На рух партійок і провінцій
У побутовщині своїй.

Душпастир той, хто волю сіє,
Веде Дух Віри до мети,
Який дає в боях надію,
Щоб ворога перемогти,
Щоб возсіяла Україна
У волі й розквіті своїм!..
Цей шлях вказала нам Марина
І кличе нас до цих боїв.

Це шлях правдивий, хоч огнистий,
Я з вами, друзі, в бій іду
Вбивать ту нечисть!.. До гіенни!..
Щоб не псували чесних душ!..

Нараз підвівся із ослону
Дубовий Гнат не говіркий,
Хоч двадцять років — сиві скроні,
Та заправило парубків.

— Моя коротка є промова,
Кажіть: Коли?.. І де?.. І як?!.
І приберу я Падлецова!..
Бо дійсно він московський рак

На українськім нашім тілі...
Я з ним собі вже раду дам...
Буває він тут на дозвіллі,
Із псами часом... Або й сам!..

В цей час всі глянули навколо,
Й рубали далі, як з плеча...
І лиш похнюплений Микола
Дививсь із під лоба й мовчав.

Тут встала враз білява Ліда
І глянула в Миколин бік,
Й лице рум'яне враз поблідло,
І усміх з уст раптово збіг.

І піднесла вверх чоло сміло,
Аж стрепенулася коса:
— Я запитати б тут хотіла,
Щоб друг Микола тут сказав:

Чого ходив до райпарткому
Він вчора ввечорі?!..

Він встав

В тривожній тиші...

— Річ відома,
Без всяких таєн... Річ проста... —

I зупинивсь... Тихо навколо...
I перервав напругу знов:
Щоб я вернувсь до комсомолу
Мене знов кликав Падлецов... —

I він хотів спокійно сісти.
— Не криводуш!..

— Брехати гріх!..
Та він не знав що відповісти,
Не сподівавсь атак при всіх.

Мовчав й дивився із-під лоба,
Гордій спаливсь і докорив:
Може підкласти тобі бомбу,
Щоб ти живіш заговорив?!..

— А якщо маєш вже готову,
То підклади її мені,
Коли бойшся Падлецова, —
Микола процідив свій гнів.

— Чого ж говориш так поволі,
Так ніби місяць ти не єв,
Скажи відкрито нам, Миколо,
Чужих нема тут, всі свої.

Без провокацій, в щирій мові,
Все як на сповіді з'ясуй:
Чи москалеві Падліцлову
Ти не доносиш на наш СУМ?!. —

Сказав Гордій, нахмурив чоло...
Слова ударили, як грім...
В напрузі ждали всі навколо,
Що відповість Микола їм.

Та він мовчав, із страху мукав,
Потів, втиравсь і знов потів...
— Ми знаєм все, що ти падлюка!.. —
Затиснув кулаки Гордій. —

— Коли доносив, скажи, брате,
Мовляв, служив для подлеців...
Чи ти не знаєш, що сказати?..
Може чиряк на язиці?!..

— Спинись, Гордію, що з тобою?..
На серці в нього чиряки!..
Кінчай ти зі своєю грою,
Признайся тут: хто ти такий?!.. —

Схопившись, крикнув Володимир. —
— Коли напасть це, міражі,
Відкинь неправду, побратиме,
Але все щиро докажи!..

— А може б хто тобі посвідчив?..
І ми повірим... Чому ж ні?!..
Скільки разів ти мав з ним стрічі?..
Хочу спитати тебе не в гнів, —

Звернулась стримано Марина,
Штовхнувши пальцем по столі:
— То значить СУМ наш, Україну
Ти вже продав для москалів?!..

Значить душа твоя в колгоспі!..
На стіл упав із клену лист —
Всі переглянулись у поспіх...
В цей час почувся в саду свист...

I всі затихли у тривозі
I подивились навкруги...
Томилося небо в передгроззі,
I шум дніпрових берегів

Доносився під час прибоїв...
Якийсь похмурій випав день,
Марина, звіривши набої,
І знов поклала до грудей

Жіночий бравнінг... Підсвідома
Тривога чулася в душі...
Нараз зірвався вибух грому,
Хмари клубились, як вужі...

І знову стихло все навколо...
Та хмари тисли на село,
Були похмурі друзів чола,
Хоч все у спокої було.

Нараз всі глянули навколо...
Бочувся тупіт босих ніг...
І ось, задиханий, до столу
Від варти зв'язковий прибіг:

— З Дніпрових круч, понад тернами
Йде москалюга Падлецов!..
Просто сюди!..

— Сам чи з псами?..

— Ні, сам, один!..

— З Дніпра зайшов!.. —

Сказала з притиском Марина
І строго стиснула уста:
— Візьміт гітари й мандаліни,
Але не грайте!..

Час настав

Довершить кулею ухвалу...
Вже *вирок* рішений в душі!..
Цей “*вирок*” так вона сказала,
Що він огнем всіх нас прошив.

Всі хвилювалися, звичайно...

Та ось і він з-за гльоду йшов:
Чуб посивілий, в рудім вбранні,
Похмурий, злобний Падлецов.

Ішов, як крався, мов горіла,
Тряслась від хижости губа,
Щоб пазурі вstromити в тіло
І кров відчути на зубах.

Охляплі довгі жовті вуші,
Кирпатий ніс ганяв, як міх,
Так ніби тут він жертву нюшив,
Щоб враз накинутися міг.

Волосся впале в гнute чоло,
Він геть змахнув його в злобі,
І йшов сміливо — чулась воля,
І самопевність у собі.

Ішов насуплено і мовчки,
Нараз спинився у траві,
Підняв мутний свій погляд, вовчий,
І всіх він баньками обвів,

З яких піvnічний холод віяв,
Хоч запливали у слізах,
Як чорні мухи у помиях,
Ta наганяв він ними страх.

Прокляття матом вперед кинув,
Що його бас аж засичав,
І враз підскочив до Марини
Й несамовито закричав:

— Це що за вороги народу?!..
Ти буржуазна сволоч!.. Ти
Контрреволюцію розводиш?!..
— Ти що, об'ївся блекоти?!.. —

Марина крикнула. — Гісна!..
Московський зайдя!.. Паразит!..
Геть, відсахнись!.. Йди пріч від мене!..
Й сама відскочила в цю мить

Від нього набік...

Він ніколи
Не мав таких атак в житті,
І він жахнувсь... Спіtnіло чоло...
Стояв, як курка у воді.

І він відчув на собі кпини,
І знов ним біс заволодів,
Він з люттю кинувсь до Марини,
Та вмить між ними став Гордій.

Й сказав рішуче і без крику:
Валяй, приблудо, звідси геть!.. —
І вдарив кулаком у пикү. —
— А то знайдеш собі тут смерть!..

І повалився окаянний,
Та жалила там кропива,
І він схопився і як п'янний
Слюну жовту з рота бл涓ав.

Нараз відбіг у бік від клена,
Крізь зуби мати процідив,
Нагана вихопив з кишени
І на Гордія націлив:

— Застрелю!.. — крикнув в шалі злости,
Направив дуло в голову...
Та з рук Марини гримнув постріл...
І впав наган у кропиву

З кривавих пальців Падлецова...
Він повернувсь — і геть побіг...
І це все сталось так раптово
І несподівано для всіх,

Що розгубились... Як кінчати?..
Взяла Марина в провід свій:
Розходьтесь всі по своїх хатах,
Ви цих не знаєте подій.

Та всі стояли у тривозі...
Я з ним покінчу вже сама!..
Не тут, а далі — у дорозі...
Чого спинились?!.. По домах!..

І повернувшись напівколом:
— Дубовий Гнате, йди сюди!..
Ти знаєш, хто такий Микола?!..
— Я замету за ним сліди!..

А ти спіши за Падлецовим,
Бо він ще може утекти!.. —
Сказав схвильовано Дубовий
Й тривожно руку їй потис.

Вона взяла з трави пістолю:
— Вісім набоїв, досить цих... —
Тривожно глянула навколо...
Вітер затаєно притих...

І бравнінг кинула Гордію:
— Візьми на пам'ятку!..
 Де він?..
— Біля криниці, ще поспієш,
Руку обмотує в траві...

— Я дуже дякую, Марино!.. —
Сказав схвильовано Гордій. —
— Та що це значить?..
 — Значить згину!..
Я думаю, що на суді

Мені дадуть статтю: На розстріл!..
Ти, мій Гордію, вічний друг,
Але терор!.. — сказала гостро, —
— Замкнув життя нашого круг.

Ти припильний, щоб в кого зради,
Між наших друзів не було!..
Я навпростець, бо швидше садом...
Прощай, покінчу з першим злом!..

— А може я?!.. Чекай, Марино!..
— Підеш, Гордію, іще й ти!..
Обоє ми в боях загинем,
Щоб в масах віру піднести!.. —

Сказала орлиця крилата
І понеслася навздогін...
І падав дощ уже крапатий,
Марина взляділа, що він

Сидів іще біля криниці...
А до села ще із п'ять гін,
Якщо не буде суетиться,
То не сприсне від неї він.

Та вдарив грім, пахуча злива
Враз полилася, як з відра,
І хмари вилися, як гриви,
Грозу несучи до Дніпра.

Потоки бігли і шуміли,
Ген від села аж до Дніпра...
Суконка змокла разом з тілом,
А дощ густіше далі прав.

Нараз повстала, як підкова,
Між ними дощова стіна...
Й не стало видно Падлецова,
Й перелякалася вона...

Марину страх занепокояв,
Пістолю стисла до грудей,
Щоб не промокли ще набої,
Бо тоді замах пропаде...

Перелетіла шлях, як птиця,
Щоби зустріті з боку села,
Та не було біля криниці
Вже Парлєцова...

Це була

Страшна трагедія для СУМ-у,
Загине молодь... Як же буть?..
І тут немає часу думати...
Навколо: злива й каламуть...

Як штурм в бурхливім океані
Ганяє човен по воді,
Ось так шалів у хвилюванні
У цих обставинах Гордій.

— Вона ще тут, а зла погода, —
Подумав одразу Гордій, —
І ця грозова перешкода
Зірвати може замах їй.

Вона рішилася на замах,
Як одержима в боротьбі
Несе удар московським хамам,
І повну погубу собі,

Щоб боронити честь і волю...
Чому ж не став він в зміну їй?..
Навіть дала йому пістолю,
Щоб замінив її Гордій.

Ти бачиш мов які умови,
Бо СУМ весь піде до в'язниць,
Лиш зараз вбити Падлецова,
Який є свідок таємниць.

Під час подій цих на нараді,
І на прощанні казав він,
Та нерішуче... А по правді
Він мусивстати їй в замін.

Нервовість смикала у тілі,
Та ще й погода, як на гріх,
Тому він садом в поготівлі
Для замаху в запасі біг.

Якщо не вдастся чимсь Марині,
То одразу замінить він...
І він не біг, а просто линув,
Думки палали в голові.

Чи охоронці Падлецова
Не є у засідці де тут?..
Вони для всього є готові...
Не притаїлись де в саду?..

А може він лиш до криниці
Тому властиво і добіг...
Домовився, що в громовиню
Під дубом почскає їх.

— Коли сприсне він з рук Марини,
То я покінчу з ним тоді!..
Так чи так "падлец" загине!.. —
Так міркував собі Гордій.

І він побачив тут від розу:
Як на шляху в зливі густій
Вона шукала Падлецова,
Чи він не втік на цім дощі...

Гордій враз вибіг з-за калини
І рукою різко їй махнув,
І крикнув стиха до Марини:
— Він ген, спереду!.. На шляху!..

Тут з десять кроків, недалеко!..
— І ти тут, друже?!..

— Я тобі

У допомогу, для безпеки!.. —
І садом в назірці побіг.

— Аж ось він, бачу серед шляху,
Втікаючи в воді бреде!.. —
Вона нагнала одним махом...
Й рука рвонулась до грудей...

А він, почувши рух іззаду,
Враз обернувся...

І в цю мить

І стріл у лоб...

Ще два заряди...

І Падлецов лиш набік хить...

Підскочив якось він півколом,
І впав, як скошений на бік...
Й де череп знесений над чолом,
Водою булькотів потік.

Це ж той, що гнав селян на згубу,
Для сіл був символом страху,
Тепер лежала туша груба,
Як куча падла, на шляху...

Гордій все бачив з-під тополі:
І як дognала вмить вона,
І піднесла вперед пістолю,
І перший постріл пролунав...

А в слід за ним і ще два стріли...
Він проти неї був, як бик:
Високий, грубий, обважній...
Крутнувсь і поваливсь в потік.

Вода по нім неслась, шуміла,
Дививсь вдоволений Гордій,
Немов піднесений на крилах,
Що замах добре вдався йй.

Підбіг ще ближче, став під дубом:
Стрункий, високий, молодий...
Й сказав, струснувши чорним чубом:
— Пропав диктатор назавжди!..

Чому терпіли його люди?!..
Чому не вбили ще раніш?!..
А чи без нього краще буде?!..
Не знаю я... Та веселіш

На серці в мене!..

Хай спокою

Раби шукають і слабі!..
Я визнаю і слово й зброю,
Як і Марина, в боротьбі!..

Скажений туз пішов до гною,
То як мені тут не радіть?!..
Ми мусим вжити зброю, зброю!..
Серця у бомби зарядить!..

Ось тридцять кроків від Марини,
Як на долоні, на шляху,
Він бачив пострілів картину,
Які були без промаху.

Думки неслись, як з скоростріла,
Як в хмарах нині блискавки...
І так на подвиги хотілось.
Не міг утримати руки,

Що тисла бравнінг у кишені... —
— Чудовий дар дала мені... —
І перебігши ген до клену,
І зупинивсь біля тернів...

— Пішла геройським шляхом тата!.. —
Він так від успіхів радів,
Що навіть вибігти вітати
Уже рішився був Гордій.

Нараз почув він тупіт коней,
Аж гляд: несуться вороні...

— То ж ГePeY!.. — і пульс у скронях
Прискорено забився в нім...

І все змінилося раптово...
Гордій стрибнув у рів мерцій...
— Шукають певно Падлєцова,
Що десь затримався на доші, —

Подумав він... І в гущавину
Поліз-побрів в терни, в рові,
І з страхом думав про Марину,
Бурхала кров у голові...

Та ось нарешті уже близько,
Гордій затаєно присів...
Неслися коні й води бризки
Летіли геть з-під копитів.

.....

Та кучер враз нахмурив чоло,
Бо дощ лише зрідка капотів,
Й побачив він біля тополі:
Дівча само у суеті

Стягало трупа із дороги.
Й обом агентам показав...
Всіх охопила враз тривога...
Та ще не сходила гроза,

Гриміло й блискало навколо,
І ждалась злива кожний мент...
Всіх руки тиснули пістолі,
А очі пружились вперед.

І мова рвалась напівслові.
Ніхто і вірити не міг,
Що мокне труп той Падлецова,
Думки всверлялися самі,

Що то є він...

Та ось вже близько...

— Марина й труп!.. — сказав Рудий,
Та дощ густіше знову бризкав,
Й карета сковзала в воді.

Та хвилювавсь найбільш Нахалов,
Навіть підвівся на нозі...
Всі три вони переживали,
Уп'яливши на трупа зір.

Тут кучер стать хотів раптово,
А коні захропли і в бік...
Та всі впізнали Падлецова
Й стрибнули одразу в потік.

Й до нього зараз...

— Так, загинув
На полі слави в боротьбі!.. —
Сказав Нахалов і плащ скинув,
Накрив ним трупа...

Чоло скріб

У розплачі, що вже від нині
Кар'єри блиск його погас...
То він від лютості аж синів,
То як скажений страх ним тряс.

Бік лівий чола аж по скроню
Потрощенням своїм жахнув...
Зняли кашкети...

Кучер коні
Тримав спереду на шляху.

I до Марини враз, як круки,
Пістолями по голові...
Назад викручували руки...

Гордій враз бравнінг свій навів

I затаїв швидке дихання...
— Нехай же, люба, бравнінг твій
Тобі послужить үостанне!.. —
Сказав хвилюючись Гордій.

— Востаннє стану в обороні,
I шлях свій я замкну при цім...
А щоб не втік кучер на конях,
To взяв він першого в приціл...

Запікся біль у серці острій,
I гнівом вибухнув тоді...
I... Перший... Другий... Третій постріл
I з рову вискочив Гордій...

I зупинивсь враз при розгоні,
I тут: на постріл бахнув стріл!..
I кучер впав попередконей,
Й Гордій в ту ж мить упав на діл...

Схопивши бравнінг у лівицю,
I блискав зором на боки,
Який огнем страшним іскрився,
Чи не стріляв і ще який?!..

Він встав, стис ранену долоню,
Як кучер в корчах умирав,
І понеслися шляхом коні
Згори в керунку до Дніпра...

Гордій нагадував тут тигра,
І хоч смертельний перший бій
З трьома агентами він виграв,
Та він стояв, як сам не свій.

А потім враз, як на святині,
Зіниці сяйнули добром,
Звільнив мерцій руки Марини,
Які кривавились шнуром,

І підійняв її на ноги...
В очах їх стрінулись віки...
Після трагедії перемоги,
В яких погаснуть маяки...

О ні, вони... Вони не згинуть!..
Ах, скільки пролетіло мрій
В Гордія Смілого й Марини
На бойовиці в хвилі цій...

І хоч ще чулася погано,
Вона Гордісві мерцій
Перев'язала легку рану
В прощальних болях на донці...

— Іди, іди, моя жадана,
Я сам повстану на суді!.. —
І Україна і кохання
Палали в серці молодім...

Поцілувала в його рану:
— Ти Нації героєм став!..
І розпрощалися востаннє
Їх перспалені уста...

І крім пістолі Падлєцова,
Він зброю всю їй передав:
— Іди, мій ангел, будь здоровਾ!..
Біля Орлиного Гнізда

Зозуля жде тебе там нині,
Бо він мене мав ждати там... —
Й поцілував він ще Марину
У перепалені уста...

Пішла скривавлена Марина,
Шуміла біль у голові...
І думала у ці хвилини,
В саду бредучи у траві:

— Чи я не йду із того світу?..
— Чи це не сон усіх подій?..
— Чи це Господь мій шлях намітив,
— Що дарував життя Гордій?..

— А в цих жахливих всіх подіях,
Яка майбутня доля жде
Її коханого Гордія?..
Чи вона стрінеться з ним де?..

— Чи не побачить вже ніколи?..
І враз оглянулась назад...
Та була в зливі вся тополя,
Бо знов посилилась гроза.

Та не надовго, знов поволі
Дощ перебіг з шумом своїм,
І посвітлішало навколо...
Далеко лиш озвався грім...

І очищавсь, здавалось, простір.
Лиш в вухах біль від вдарів гув...
І враз почула вона постріл
І зупинилася від страху:

— Чи там не сталось щось з Годієм?.. —
Вся стрепенулась, як в огні. —

— Але ж вертатись я не смію,
Бо всі пістолі при мені...

Але той стріл геть був деінде,
А може Гнат розплату дав?..
Та всі пізніше вісті прийдуть,
І прийдуть вироки суда.

— Хоч би Гордій там щось погане...
А може прибули чужі?.. —
І Україна і кохання
Злилися полум'ям в душі

I гнали геть і біль і втому...
Свіжila знов дощу вода,
Марина бігла не додому,
A до Орлиного Гнізда...

Салют громів відкрив дорогу
Дубовоярцям в цю весну,
Вдихнув відвагу в перемогу,
Яку приніс терором СУМ.

Який же фатум жде Марину?..
I де скінчить свій шлях Гордій?..
Побачим ми в другій частині
Усю трагедію подій.

ЛЮБИЙ СИНУ СТЕПІВ (Трагічна батькова пісня)

Любий сину степів,
Із Дніпровських боїв
Ти щовечір в'їжджаєш на танку
І з тобою всю ніч
Я стою віч-на-віч
І в сльозах проваджаю щоранку.

Приспів: Сину мій, сину,
За Україну
Згорів ти в танку
У боротьбі,
І твої друзі
В прощальній тузі
Дали салюти,
Сину, тобі.

Сонце впало в обвал,
Як в крові голова,
Твої друзі копали могилу,
Ти лежав на траві
Біля танку в крові
Й мазепинка твоя обгоріла.

Приспів: Сину мій, сину...

Багряніли ліси,
Як білявий твій син
Цілував і вкладав тобі зброю...
І хоч сьомий був рік,
Та він клятву прорік
Піти батьковим шляхом героя.

Приспів: Сину мій, сину...

І доріс до вершин —
Мій онук, а твій син,

Над планетою славу посіяв,
Водить він у бої
Ескадрильї свої
І чекає полету на Київ.

Приспів: Сину мій, сину...

I на славу тобі
Ми ідем в боротьбі,
Вернем волю і славу Вкраїні,
Й за геройський твій риск
Ми здвигнем обеліск
Над Дніпром, на горі, тобі, сину.

Приспів: Сину мій, сину...

Твої друзі і я,
Вся Вкрайнська земля
І прощав тебе син і дружина...
Ta в Торонті, в саду,
Я щовечора жду
Із Дніпрових боїв тебе, сину.

Приспів: Сину мій, сину...

Любий сину степів,
Із Дніпрових боїв
Ти щовечір в'їжджаєш на танку,
І з тобою всю ніч
Я стою віч-на-віч
І в сльозах проваджаю щоранку.

Приспів: Сину мій, сину,
За Україну
Згорів ти в танку
У боротьбі,
I твої друзі
В прощальній тузі
Дали салюти,
Сину, тобі.

ЗМІСТ

Micія Києва. Вступ.	5
Micія Кисва. Поема	9
Веде нас Петлюра і Micія Божа	37
Над Ротердамом хмари чорні	38
По далекій мандрую чужині	39
Нас було три	41
Повстанка Оксана	43
Тривожний вечір	44
Лист Петруся до тата	45
Генералові О. Вишнівському	46
Вечірній Аум	49
Свята Софія	50
Великден волі на Землі	51
Свята Покрова	54
Різдвяне віче дужів	61
Свята неділя	71
Як шуміли Дніпровські прибої	77
Ну чого ж ти до гір не приїхала?	79
Розцвітали рози коло вікон	80
Я перейшов планету пішки	81
Трагічна зустріч уночі	83
Вечірня туга Оксани	86
Нас кличе сурма	90
Слава Конотопу	90
Гей, у нашому селі	92
Колгоспне дитя	93
Голова і хвіст	94
Вітри осінні положливі	95
Облягли нас задумані гори	98
Шалений фатум	103
Прощання	158
Ген Київ на горі	162
Дніпровська соната	165
Стояв я задуманий в тузі	179
Молоді терористи	186
Любий сину степів	245

22PM